

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X		
nr. reactie	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	1. Definities	2. Reikwijdte			3. Storingscompensatie	4. Verantwoordelijkheid in pandige leidingnetten	5. Aflerversets		6. Veiligheid	7. Beëindiging leveringsovereenkomst	8. Correctiefactoren	9. Toegang tot de netten	10. Experimenteer-ruimte	11. Rapportage verplichting duurzaamheid	12. Tariefregulering						13. Overig		
1																									
2				2.1 Blokverwarming	2.2 aansluitingen >100Kw	2.3 koude en lauw water			5.1 Vrijgeven markt	5.2 Tariefregulering							12.1 Grondslag: NMDA	12.2 Product- en tariefdifferentiatie	12.3 Afsluiting	12.4 Aansluitbijdrage	12.5 Koud/lauw water	12.6 Meetkosten bij WKV			
24											2. Geen afspraken over aansprakelijkheid gevolgen graafschade. Zou dit in de warmtewet naar analogie met telecommunicatiewet landelijk, uniform en expliciet geborgd kunnen worden?													gecoördineerd". Licht er mogelijkheid om deze coördinatie in warmtewet te verbeteren?	
25	28.	Dhr. K.Oomen	VVE Belang	1. Positief uitsluiten VVE's. Vraag mbt situatie waarin meerdere VVE's één stookinstallatie delen. Voorstel: verduidelijken in toelichting. 2. Positief over uitsluiten warmtelevering als onderdeel verhuurovereenkomst.																					1. Pleit voor behoud mogelijkheid om kosten dmv warmtekostenverdelersystematiek te verdelen over gebruikers. 2. Verplichting voor VVE om individuele meter te plaatsen niet logisch. Zou bij energiebedrijf moeten liggen.
26	29.	Dhr. J. Plönissen/ M. dhr. Zwaans	NL VVE	handhavingprobleem door beperking reikwijdte. 50% via rechter andere deel via huurclie.																					1. pleit voor handhaving afrekening in GJ en centrale GJ meter in blokverwarmingssituaties 2. er zal een boeteregeling moeten komen voor handhaving verplichting bemetering (ter uitvoering artikel 13 EED) voor gevallen die buiten warmtewet komen te liggen. 3. voorstel verplicht 4x per jaar inzage in individueel verbruik ipv 6x per jaar. 4. onderzoek in hoeverre Europese normen inzake meters naar NL regelgeving kan worden vertaald
27																									
28																									
29																									
30	30.		Mijnwater BV																						
31	31.	Dhr. B. Hofman	CDER (Coöperatie Duurzame Energie Reeshof)	1, voorstel om def aflerverset aan te vullen met 'inclusief de benodigde meetapparatuur om het waterverbruik te kunnen meten'. Verduidelijk wat er in een aflerverset zit, en wat niet. 2. definieer meetkosten. 3. persoon in def producent zou rechtspersoon moeten zijn.									voorstel aanpassing artikel 3, eerste lid, onderdeel e: toevoegen 'binnen passende ontwerpnormen'.												1. voorstel voor herformulering artikel 2, derde lid, om te voorkomen dat max prijs als norm prijs wordt gezien.
32	32.	diversen	Stichting stadsverwarming	verschillende opmerkingen over def aflerverset (wat behoort daar wel/niet toe)			een s met geen compensatie na eerste storing van 4 uur. Maar compensatieregeling moet bij regelmatig terugkomende storingen voldoende pijn doen.	keuze niet vrijgeven markt omwille van veiligheid (amendement Leegte/v. Veldhoven) niet onderbouwd. Moet wel gebeuren. Extra regelgeving voor leveranciers of vrijgeven markt voor aflerversets.	thans gehanteerde prijzen voor aflerversets te hoog.		mogelijkheden voor consument om levering permanent te beëindigen zijn onvoldoende omschreven. Voorstellen voor verbetering.					1. wanneer over duurzaamheid gerapporteerd wordt, moet ook de verlaagde energetisch kwaliteit van warmte woningen verdisconteerd worden.	parameters niet alleen aanpassen, maar ook blijvende inspraakmogelijkheid bieden	differentiatie kosten warm tapwater en ruimteverwarming: vaste verhouding moet worden aangepast. Veronderstelling dat beide producten altijd afgenomen worden is achterhaald en bezwarend/			Als koude onlosmakelijk verbonden is aan warmtelevering, dan mag dit niet leiden tot extra vastrechtkosten voor de consument.			kosten onderhoud binneninstallatie moeten in mindering gebracht worden op het vastrecht.	
33	33.			def aansluitpunt/overdrachtspunt, meetinrichting, warmteopslaginstallatie en warmteopslagbedrijf ontbreken.			verplichte karakter aflerverset maakt dat deze onderdeel moet uitmaken van de storingscompensatieregeling	vrije markt leidt tot lagere prijzen, niet hoogst mogelijke huurprijs.					2. Juiste en volledig transparante verslaggeving van duurzaamheid vereist landelijke rekenmethodiek die niet ophoudt bij onze landsgrenzen.			Max prijs kan per aflervertemperatuur verschillen. Voorstel hanteren gemaximeerde retourtemperatuur ipv aflervertemperatuur. 3 argumenten.			apart tarief koude alleen apart berekend als ook los opzeggbaar en bij voorkeur individueel bemeten product wordt aangeboden.				individuele bemetering moet verplicht worden. Iedere bewoner moet accurate meter hebben.		
34	34.			bij def productiemeegegevens ontbreken de niet-hernieuwbare energiebronnen			wijziging dreigt het lonend te maken om productie en levering te scheiden om onder compensatieregeling uit te komen. Kan niet bedoeling zijn.									3. Voorstel om gebruiker via jaarrekening te informeren over duurzaamheid en zo betrokkenheid mogelijk te maken.								als geen leveringsovereenkomst gesloten is moet deze verplicht alsnog gesloten worden	

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X		
nr. reactie	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	1. Definities	2. Reikwijdte			3. Storingscompensatie	4. Verantwoordelijkheid in pandige leidingnetten	5. Afleversets		6. Veiligheid	7. Beëindiging leveringsovereenkomst	8. Correctiefactoren	9. Toegang tot de netten	10. Experimenteer-ruimte	11. Rapportage verplichting duurzaamheid	12. Tariefregulering						13. Overig		
1				2.1 Blokverwarming	2.2 aansluitingen >100kw	2.3 koude en lauw water			5.1 Vrijgeven markt	5.2 Tariefregulering							12.1 Grondslag: NMDA	12.2 Product- en tariefdifferentiatie	12.3 Afsluiting	12.4 Aansluitbijdrage	12.5 Koud/lauw water	12.6 Meetkosten bij WKV			
67			meetbedrijf: taken in artikel 27 komen niet overeen met voorgestelde artikel 1.												experimenteren met aansluiting op warmtenet in een wijk moet impliceren dat later geen aansluitrecht bestaat op gasaansluiting									ontwikkeling lagere regelgeving en samenhangende regelgeving moet parallel aan warmtewet plaatsvinden. Verzoek expliciteren uitwerkingsproces in MVT.	
68			productiemeetgegevens: onderscheid warmtenet en in pandig net.																					consistent doorvoeren onderscheid netbeheerder en leverancier. Aantal aandachtspunten in tekst.	
69			verbruiker en artikel 1a inconsistent.																					tekstsuggesties artikel 4 warmtewet	
70			warmte: water wordt niet geleverd is slechts transportmiddel voor warmtelevering. Suggestie voor def.																					Suggestie vervallen artikel 9, tweede lid, onderdeel c. Warmtewet is niet langer van toepassing op verhuurders.	
71			warmtenet: suggestie def.																					Suggestie vervallen artikel 12, eerste lid. Bedoeling past niet meer bij gedachten over transitie naar duurzaam energie systeem.	
72																								artikel 27: verplichting hoort bij netbeheerder	
73																								voeg aan MVT p. 1 par. 1 comfort toe	
45.	diversen	Warmte030													positief over experimenteer-ruimte	gemeente heeft met leveranciers geen afspraken gemaakt over duurzaamheid. Na vergunningverlening leverancier niet op duurzaamheid hoeft te letten. Enkel rapporteren over duurzaamheid door vergunninghouders is onvoldoende								gebrek aan zeggen gebrek aan zeggen warmtenetten/leveranciers door decentrale overheid en gebrek aan binding van leverancier met stad zorgt voor problemen. Vraag om maatschappelijke context te betrekken bij wetswijziging.	
74																									
46.	Dhr. J. Roos	Vereniging de BredeStroomversnelling													positief over ruimte voor experimenten	warmte-etiket (vgl stroom) ligt voor de hand. GvO voor alle warmtenetten waarop meerdere warmtebronnen actief zijn. naast CO2 uitstoot ook jaargemiddelde brandstofmix en jaargemiddelde emissie van Nox, SO2 en deeltjes (PM10) laten rapporteren.	aardgas bij nul op de meter geen logische referentie	tariefdifferentiatie is essentieel voor realiseren nul op de meter renovaties icm warmtenet							
75																									
76																									
77	G. de Man	Stichting warmtenetwerk													goed dat rol netbeheerder en/of systeembeheerder wordt herkend en benoemd. Dit is van belang voor de verdere uitbouw van warmtenetten	goede stap icm ontwikkeling certificaten van herkomst warmte.								vraag moet worden gesteld of reguleren aansluitbijdrage wel wenselijk is. Keuze voor warmtevoorziening vindt plaats in marktomgeving, kan zelfs belemmerend werken op mogelijke oplossingen. Pas na keuze voor warmte is er sprake van een monopoliede situatie, daarvoor niet.	
78																								om gas uit te faseren is dwingend wetgeving noodzakelijk.	

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	
	nr. reactie	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	1. Definities	2. Reikwijdte			3. Storingscompensatie	4. Verantwoordelijkheid in pandige leidingnetten	5. Afleversets		6. Veiligheid	7. Beëindiging leveringsovereenkomst	8. Correctiefactoren	9. Toegang tot de netten	10. Experimenteer-ruimte	11. Rapportage verplichting duurzaamheid	12. Tariefregulering						13. Overig	
1																									
2					2.1 Blokverwarming	2.2 aansluitingen >100kw	2.3 koude en lauw water			5.1 Vrijgeven markt	5.2 Tariefregulering							12.1 Grondslag: NNDA	12.2 Product- en tariefdifferentiatie	12.3 Afsluiting	12.4 Aansluitbijdrage	12.5 Koud/lauw water	12.6 Meetkosten bij WKV		
111							laagwaardige warmtenetten zouden buiten reikwijdte noodregeling moeten vallen vanuit het oogpunt van bescherming van afnemers								Wel vraag wat dit doet voor de businessvase van bestaande producenten op een net. Hoe moeten tarieven berekend worden na aansluiting nieuwe producent? Moet nieuwe producent vb. inkopen? Maakt dit aanleg warmtenetten wel aantrekkelijker? Verwachting is dat toegang niet tot effect zal hebben dat meer warmtenetten worden aangelegd.										Advies om minder hard in te zetten op aanleg en exploitatie warmtenetten gezien hoge kosten. ER valt op het punt van duurzaamheid meer winst te behalen door bouw energie neutrale woningen en inzet op wind en zonne-energie.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
4.	mr. M. Koole	Dirkzwager Advocaten	Definitie verbruiker aanscherpen	<p>De reikwijdte van de Warmtewet wordt mede bepaald door de definitie van verbruiker. Onder verbruiker in de zin van de Warmtewet wordt volgens artikel 1 het navolgende verstaan:</p> <p>Verbruiker: een persoon die warmte afneemt van een warmtenet en:</p> <p>i. Een aansluiting heeft van maximaal 100 kilowatt, of</p> <p>ii. Een aansluiting heeft van meer dan 100 kilowatt en tevens:</p> <p>a. Optreedt als verhuurder voor een verbruiker als bedoeld onder i, of</p> <p>b. Een vereniging van eigenaren (...) waarbij een verbruiker als bedoeld onder i is aangesloten.</p> <p>Bij de definitie onder ii a zou na i naar mijn oordeel nog moeten worden toegevoegd: "aan wie warmte geleverd wordt en waarbij warmtelevering onderdeel uitmaakt van de huuroverkomst". De Verhuurder dient namelijk alleen onder de reikwijdte van de Warmtewet te vallen in de situatie dat zijn huurder geen rechten kan ontlenen aan de Warmtewet. Beoogt wordt immers dat een dergelijke</p>	Als gevolg van de aanpassing van artikel 1a is dit voorstel overbodig geworden. Alle verhuurders die tevens warmte leveren aan hun huurders als onderdeel van het gehuurde zijn thans uitgezonderd van de reikwijdte van de warmtewet.	Geen
10.	J. Oude Lohuis	Gemeente Utrecht	Zijn in pandig warmtenet, binneninstallatie en afleverset voldoende duidelijk? Plus bij buurtwarmtecoöperatie: biedt wet hier voldoende voor?		<p>Mede naar aanleiding van de opmerkingen in het kader van de consultatie zijn de definities van het de begrippen aansluiting en afleverset aangescherpt. Hiermee is ook verduidelijkt wat er valt onder een in pandig warmtenet en een binneninstallatie.</p> <p>Indien een buurtwarmtecoöperatie is vormgegeven als een vereniging van eigenaren of een coöperatieve vereniging valt deze onder de uitzondering.</p>	definities aansluiting en afleverset aangescherpt in wetsvoorstel. Memorie van toelichting is hierop aangepast.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
13.	G.P. van de Haar	Burger	Definitie aansluiting: wat wordt bedoeld met "daaraan verwante hulpmiddelen"? Waarom warmtemeter/meting niet gedefinieerd?		onder 'daaraan verwante hulpmiddelen' wordt verstaan alle hulpmiddelen die dienstbaar zijn aan de transport van warmte. Dit volgt duidelijk uit definitie en behoeft geen verdere verduidelijking. Het begrip warmtemeter/ warmtemeting behoeft geen nadere definitie. De betekenis van dit begrip is voldoende duidelijk.	Geen
15.	H. Jonkman	Vereniging Meetbedrijven Nederland	Meetbedrijf wordt gedefinieerd: moeten die erkend worden zoals bij E en G?		De warmtewet voorziet niet in een verplichting tot erkenning van een meetbedrijf.	Geen
16.	A. Mol	Warmtebedrijf Rotterdam	Door opname definitie netbeheerder is WBR nu ook opgenomen in de warmtewet		Dit klopt.	Geen
22.	Ir. Dr. G. de Lind van Wijngaarden	Burger (woont in 100 Hoog, zie hieronder reactie VVE 100Hoog)	Nieuw te definiëren: - Gebouweigenaar - Netovereenkomst - Klantovereenkomst - Koeling - Overmacht - Inpandige productie-installatie	Nieuw te definiëren: Gebouweigenaar (vgl artikel 3a) te definiëren als de eigenaar van een gebouw en in het geval van een gedeeld eigendom, zoals bij een appartementencomplex, alle appartementseigenaars tezamen, verenigd in de VVE.	Deze suggestie is overgenomen. Er is een definitie van het begrip gebouweigenaar opgenomen.	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
			Aanpassing: - Binneninstallatie - Afleverset	Nieuw te definiëren: Netovereenkomst tot levering van warmte, dit is de (exploitatie) overeenkomst met de ontwikkelaar cq de gebouweigenaar op netniveau die dient als overkoepelende overeenkomst voor gebouwen met gedeeld eigendom, zoals een appartementen complex.	In de wet wordt dit begrip niet gebruikt. In dat licht bezien is een definitie niet nodig. De Warmtewet reguleert de relatie ontwikkelaar/gebouweigenaar niet en het is ook niet de intentie om de reikwijdte van de warmtewet op dit punt te verruimen. Voorafgaand aan de koop of huur van een woning heeft een consument de keuze om al dan niet een woning te kopen of huren en een gebonden afnemer te worden. De wet beschermt de consument vanaf het moment dat hij een gebonden gebruiker wordt. Niet de consument die nog kan kiezen.	Geen
				Nieuw te definiëren: Klantovereenkomst, dit is de individuele (klant gebonden) overeenkomst in geval van gedeeld eigendom, zoals in een appartementen complex. De individuele klantovereenkomsten zijn onlosmakelijk verbonden met de netovereenkomst.	Zie boven. Wet kent dit onderscheid niet en gaat dit ook niet maken.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
				Nieuw te definiëren: Koeling. Koeling kan apart geleverd worden of is een integraal onderdeel van het WKO principe. Koeling in het geval van een WKO systeem is in feite teruggeleverde warmte. Zoals bekend, staat of valt de economische haalbaarheid van een WKO systeem met het wel of niet terugleveren van warmte in de zomer. De aantrekkelijkheid van WKO systemen zou sterk worden bevorderd door een variabel credit tarief in te voeren voor de terug geleverde warmte.	De wet reguleert koeling/koude niet en gebruikt het begrip niet, in dat licht bezien is een definitie van het begrip koude of koeling niet nodig.	Geen
				Nieuw te definiëren: Overmacht. Ik denk dat hier alleen overmacht in de zin van een 'Act of God' mag gelden.	Wat overmacht is wordt geregeld in lagere regelgeving. Hiervoor is in de wet een bevoegdheidsgrondslag opgenomen	In de wet is een delegatiebepaling opgenomen op grond waarvan de lagere regelgever nadere regels kan stellen over situaties van overmacht. De toelichting is hierop aangepast.
				Binneninstallatie: De definitie moet uitsluiten die delen die contractueel geen eigendom zijn van de eigenaar van het appartementsrecht en die onderdelen waarover de warmte leverancier vastrecht heft (zoals afleverset(s) en meet en regel gedeelte).	verschillende onderdelen en verantwoordelijkheden zijn nader gedefinieerd.	De definitie van het begrip binneninstallatie is aangepast in het wetsvoorstel. De toelichting is hierop aangepast.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
				<p>Afleverzet: De definitie moet uitsluiten het deel dat contractueel eigendom is van de eigenaar van het appartementsrecht of de gebouweigenaar. De definitie moet ook uitsluiten dat de afleverzet een imaginair onderdeel is van de in pandige productie-installatie. Mijn WKO leverancier gebruikt de som van de posten GKw a en GKw b uit de jaarlijkse ACM warmtebesluiten als zijnde de redelijke kosten voor een afleverzet, ongetwijfeld bij afwezigheid van een individuele afleverzet voor warmte in de appartementen zoals bedoeld in de oorspronkelijke warmtewet van 2014 (namelijk de warmtewisselaar). Klaarblijkelijk heeft Uw ministerie deze praktijk toegestaan in afwezigheid van een individuele warmte wisselaar, hetgeen ik niet juist acht. Bij een gemeenschappelijke WKO installatie is de gehele in pandige productie-installatie als technisch gezien één grote gemeenschappelijke afleverzet. Het is onzinnig de investering van een WKO installatie over de verbruikers te willen herverdelen via een imaginaire zg. 'redelijk' afleverzet tarief, daar waar deze oorspronkelijk terugverdiend moet worden via de oorspronkelijke business case</p>	<p>Gesignaleerde probleem zit niet in de definitie van afleverzet. Probleem wordt opgelost door een sepeeraat tarief te maken voor WKO. Dit is mogelijk gemaakt op grond van artikel 5, derde lid, van het voorstel.</p>	Geen
				<p>In pandige productie-installatie. Bij een WKO systeem voor een appartementen complex is er sprake van een in pandige productie installatie aangesloten op o.a. eigen - uitpandige- warmte en koudebronnen en evt aangesloten op een openbaar warmtenet als back-up. De voorgestelde definities definiëren hier alleen een in pandig warmte net voor het transport van de gegenereerde warmte, maar niet de in pandige productie-installatie.</p>	<p>We gebruiken het begrip in pandige productie-installatie niet in de wet, een definitie lijkt dan ook niet aan de orde</p>	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
24.		VVE 100Hoog (Rdam)	Afleverset en binneninstallatie beter definiëren of afbakenen. Grens tussen afleverset en binneninstallatie in leveringsovereenkomst benoemen (art 3)	Het begrip 'afleverset' dient beter gedefinieerd te worden. In de memorie van toelichting wordt bij het onderdeel 'afleverset' (zie ' II Artikelsgewijs') de indruk gewekt, dat er ergens in het gebouw één 'afleverset' is voor 'de warmteoverdracht tussen het (externe?) warmtenet en het daarop aangesloten in pandig warmtenet of de binneninstallatie'. In ons complex staat in elke woning een afleverset voor warm tapwater, en wellicht bevat de centrale WKO installatie ook een 'afleverset' voor de omzetting van grondwarmte naar het interne warmwater circuit. Doordat ook in de contracten tussen warmteleverancier en afnemers sprake is van 'afleverset' verdient het aanbeveling die definities gelijk te krijgen. Zo niet, dan voorzien wij discussies over wat wel en wat niet onder de Warmtewet valt.	Ondervangen met nieuwe definitie van de begrippen aansluiting en binneninstallatie.	De definitie van de begrippen aansluiting en binneninstallatie zijn aangepast in het wetsvoorstel. De toelichting is hierop aangepast.
				Wat de definitie betreft van de 'Binneninstallatie' zouden wij deze (om dezelfde redenen) ook beter geformuleerd willen zien, met name om duidelijk te krijgen waar de grens ligt tussen in pandig warmtenet, afleverset (s) en meetinrichtingen enerzijds en binneninstallatie anderzijds. Wij kunnen ons voorstellen dat dit in een afnemerscontract tussen leverancier en consument wordt geregeld.	def binneninstallatie is aangepast, afleverset en meetinrichting uitgesloten	De definitie van het begrip binneninstallatie is aangepast in het wetsvoorstel. De toelichting is hierop aangepast.
				Om disputen te voorkomen bevelen wij aan de begrippen 'afleverset' en 'binneninstallatie' beter te definiëren (eventueel in lagere regelgeving). Art.3 dient ook te bepalen dat de grens tussen 'afleverset' en 'binneninstallatie' expliciet in de leveringsovereenkomst wordt benoemd.	def binneninstallatie is aangepast, afleverset uitgesloten	De definitie van het begrip binneninstallatie is aangepast in het wetsvoorstel. De toelichting is hierop aangepast.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
31.	B. Hofman	CDER (Coöperatie Duurzame Energie Reeshof)	1. voorstel om def afleverset aan te vullen met 'inclusief de benodigde meetapparatuur om het waterverbruik te kunnen meten'. Verduidelijk wat er in een afleverset zit, en wat niet.		Uit de informatie die is ontvangen van partijen is gebleken dat meetapparatuur geplaatst kan worden in speciaal daartoe bestemde ruimte in een afleverset, maar dat deze daar ook buiten geplaatst kan worden. Het meten van de hoeveelheid warmte (thermische energie die wordt getransporteerd door middel van water) er wordt overgedragen van het warmtenet naar de binneninstallatie of het in pandig warmtenet is niet nodig voor de overdracht van warmte. Dit heeft tot gevolg dat meetapparatuur geen onderdeel uitmaakt van de afleverset. Een afleverset is ook een afleverset indien daarin geen meetapparatuur geplaatst is.	Geen
			2. definieer meetkosten.	meetkosten: kosten die gemaakt worden verband houdende met het collecteren (inclusief de meter zelf), valideren en vaststellen van de verbruiksgegevens van betreffende warmte bij afnemers OPM: OF zitten de kosten van de meter in de afleverset??	Als gevolg van de aanpassing van de opsomming van soorten kosten die voor meting in rekening gebracht kunnen worden is dit punt reeds voldoende ondervangen.	Geen
			3. persoon in def producent zou rechtspersoon moeten zijn.		Dit is niet juist. Een persoon is op grond van het Burgerlijk Wetboek zowel natuurlijke als rechtspersoon en omvat dus beide. Een leverancier zou ook een natuurlijke persoon kunnen zijn (vb. een verhuurder).	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
32.	diversen	Stichting stadsverwarming	verschillende opmerkingen over def afleverset (wat behoort daar wel/niet toe)	<p>Het woord "warmtewisselaar" (Engels: heat exchanger) wordt veel gebruikt, niet alleen in warmtenetten. Een veel gebruikte definitie voor dit woord is: "<i>Een warmtewisselaar is een apparaat dat warmte van een vloeistof en/of gas gescheiden overbrengt naar een ander.</i>"</p> <p>De term "afleverset voor warmte" is daarentegen een term die door de warmtebranche is bedacht. De definitie is te ruim en te vaag: "afleverset voor warmte : <i>installatie waarmee ten behoeve van warmtelevering aan een verbruiker energieoverdracht plaatsvindt tussen een warmtenet en een binneninstallatie of een in pandig warmtenet</i>"</p> <p>Voor ons kunnen de volgende onderdelen nimmer tot een afleverset behoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kranen waarmee vloeistofstromen tussen het warmtenet en de binneninstallatie geblokkeerd kunnen worden. Deze behoren tot de aansluiting (hoofdkranen). - De extra kraan achter de flowmeter (t.b.v. meter wisseling zodat de binneninstallatie niet drukloos gemaakt hoeft te worden, analoog aan bijvoorbeeld waterlevering), zeeffjes en meetpunten waarmee de meetinstallatie tussen de leidingen wordt bevestigd. Deze behoren tot de meetinstallatie. <p>Onderdelen die wel tot een afleverset kunnen</p>	<p>Dit voorstel is niet overgenomen. Er geconstateerd dat er een grote diversiteit aan afleverset bestaat waardoor het opnemen van een dergelijke (minimale) lijst van onderdelen niet goed te maken is. In plaats daarvan is in de definitie bepaling gekozen voor een functionele omschrijving van het begrip afleverset. Een afleverset moet geschikt zijn om warmte over te dragen van een warmtenet naar een binneninstallatie of een in pandig warmtenet. Er is wel voor gekozen om een bevoegdheidsgrondslag te creëren om bepaalde installaties die voldoen aan dit criterium uit te zonderen van het begrip afleverset.</p>	Bevoegdheidsgrondslag uitzondering afleverset opgenomen in artikel 1, tweede lid. Toelichting is hier op aangepast.
			defs aansluitpunt/overdrachtpunt, meetinrichting, warmteopslaginstallatie en warmteopslagbedrijf ontbreken.	Bij de begripsbepalingen missen wij nog enkele definities : De definities voor een "aansluitpunt/overdrachtpunt", "meetinrichting", "warmteopslaginstallatie" en "warmteopslagbedrijf" missen	<p>De begrippen "aansluitpunt/overdrachtpunt", "warmteopslaginstallatie" en "warmteopslagbedrijf" worden in de wet niet gebruikt en worden om deze reden niet gedinieerd.</p> <p>Voor meetinrichting heeft de wetgever ervoor gekozen om geen gebruik te maken van een definitiebepaling, maar is in artikel 8, zesde lid, bepaald dat bij lagere regelgeving eisen kunnen worden gesteld aan meetinrichtingen. De wet wordt op dit punt niet aangepast.</p>	Geen
			bij def productiemeetgegevens ontbreken de niet-hernieuwbare energiebronnen		Het begrip productiemeetgegevens is in de wet vervangen door het begrip meetgegevens. Dit begrip heeft naar het oordeel van EZ geen definitie.	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
			def warmte	De definitie van "warmte": water waar warmte aan kan worden onttrokken ten behoeve van ruimteverwarming of tapwater	definitie van warmte is aangepast	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			suggesties voor def GvO.	In de definitie "garantie van oorsprong voor warmte uit hernieuwbare energiebronnen" mist ... die betrekking hebben op warmte.	Het wetsvoorstel bevat geen wijzigingen op het gebied van garanties van oorsprong. Een definitie van dit begrip is door de wetgever eerder niet nodig geacht. Op dit punt zijn in het kader van de evelautei geen knelpunten geconstateerd.	Geen
34.	dhr. K. Mast	Gemeente Delft	neem definitie van het begrip 'externe leverancier' op.		term wordt gebruikt, maar alleen in de toelichting. Er is dan ook geen aanleiding om een definitebepaling op te nemen in de wet.	Geen
38.	F. van Blokland	IVBN/Vastgoed Belang, VGM NL en Forumvast	verhuurders zouden in definitie al uitgesloten moeten worden		Nee. Dan zouden ze namelijk ook niet onder de meetverplichting vallen.	Geen
			gebruik in pandig leidingstelsel ipv leidingnet. Aan term net wordt in andere regelgeving uiteenlopende eisen verbonden.		term wordt in pandig warmtenet	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	afleverzet: praktijk kent veel verschillende soorten afleverzets. Def bepaalt onvoldoende wat hieronder moet worden verstaan.		Dit voorstel is niet overgenomen. Er geconstateerd dat er een grote diversiteit aan afleverzet bestaat waardoor het opnemen van een dergelijke (minimale) lijst van onderdelen niet goed te maken is. In plaats daarvan is in de definitie bepaling gekozen voor een functionele omschrijving van het begrip afleverzet. Een afleverzet moet geschikt zijn om warmte over te dragen van een warmtenet naar een binneninstallatie of een in pandig warmtenet. Er is wel voor gekozen om een bevoegdheidsgrondslag te creëren om bepaalde installaties die voldoen aan dit criterium uit te zonderen van het begrip afleverzet.	Bevoegdheidsgrondslag uitzondering afleverzet opgenomen in artikel 1, tweede lid. Toelichting is hier op aangepast.
			suggestie def binneninstallatie	Beter zou zijn de definitie van binneninstallatie te beginnen met: Leidingen en daarmee verbonden installaties en overige hulpmiddelen. Het laatste deel van deze definitie lijkt verder niet geheel correct te zijn. De definitie van binneninstallatie omvat ook de installaties en hulpmiddelen. Niet gesteld kan worden dat deze strekken tot toe- en afvoer van warmte ten behoeve van die onroerende zaak. Netbeheer Nederland stelt voor om de laatste zinsnede te wijzigen in: 'en die strekken tot afname van warmte in de onroerende zaak, met uitzondering van leidingen, installaties en hulpmiddelen die deel uitmaken van een warmtenet, een in pandig warmtenet of een productie-installatie'.	Deze suggestie is niet overgenomen omdat de 'verbruikte warmte' moet ook weer worden afgevoerd. Het warme water wordt immers niet opgebruikt, maar op een lagere temperatuur weer geretourneerd.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			suggestie def in pandig warmtenet	In de laatste zinsnede van de definitie van "in pandig warmtenet" moet "van dit gebouw deel uit makende" worden toegevoegd. Overigens wordt "in pandig warmtenet" alleen in artikel 3 geïntroduceerd. Het is de vraag of daarom de definitie niet beter geheel weggelaten kan worden en in artikel 3 een omschrijving kan worden opgenomen. Blijft de huidige definitie bestaan, dan is het de vraag waar de rest van de wet verder precies betrekking op heeft. De eigenaar/beheerder van het in pandige warmtenet kan dezelfde partij zijn als de leverancier van warmte die wordt bedoeld in artikel 1a lid I sub a en b van het concept wetsvoorstel, maar het kan ook een andere partij zijn: consistentie lijkt voornamelijk te ontbreken waardoor transparantie niet optimaal is. (Zie verder ook de opmerkingen bij de definitie van verbruiker.)	suggestie 'van een gebouw deel uitmakende' is overgenomen. Begrip wordt op meerdere plaatsen gebruikt, dus definiëren in def bepalingen.	Tekst wetsvoorstel is aangepast. Toelichting behoeft geen aanpassing
			meetbedrijf: taken in artikel 27 komen niet overeen met voorgestelde artikel 1.	geen nadere toelichting	In artikel 1 wordt gedefinieerd wat een meetbedrijf is. In artikel 27 wordt aan een meetbedrijf, naast de standaardtaken van het meetbedrijf, een aanvullende taak toebedeeld. Dit wil niet zeggen dat artikel 1 en artikel 27 niet overeen komen. Dit betekent dat aan een bedrijf dat kan worden aangemerkt als een meetbedrijf op grond van artikel 1 een (aanvullende) taak wordt toebedeeld.	Geen
			productiemeetgegevens: onderscheid warmtenet en in pandig net.	Hier moet een nader onderscheid worden gemaakt tussen een warmtenet en in pandige warmtenetten	De definitie van het begrip productiemeetgegevens is komen te vervallen.	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
			verbruiker en artikel 1a inconsistent.	Het voorgestelde artikel 1a verklaart de nieuwe Warmtewet niet van toepassing op levering van warmte aan verbruikers door bepaalde verhuurders en door bepaalde VvE's en coöperatieve verenigingen. Door de voorgestelde definitie van verbruiker is er bij een in pandig warmtenet echter nooit sprake van verbruikers in de zin van het wetsvoorstel en is de wet op de levering van warmte aan aangeslotenen op een in pandig warmtenet nooit van toepassing. Kortom er lijkt inconsistentie tussen de definities en bijvoorbeeld artikel 1a te bestaan.	Aan de definitie van het begrip verbruiker is toegevoegd: of een in pandig warmtenet.	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			warmte: water wordt niet geleverd is slechts transportmiddel voor warmtelevering. Suggestie voor def.	Deze definitie suggereert dat warmtelevering een vorm van waterlevering is. Het warme water wordt echter niet geleverd maar slechts getransporteerd ten behoeve van de warmtelevering. Beter is het om warmte bijvoorbeeld te definiëren als 'thermische energie die ten behoeve van ruimteverwarming of verwarming van tapwater via een afleverset wordt geleverd door middel van transport van water'.	voorstel overgenomen	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
			warmtenet: suggestie def.	De toevoeging 'van verbruiker' en 'van een verbruiker' achter de term 'binneninstallatie' is in deze definitie overbodig, gezien de gehanteerde definitie van het begrip binneninstallatie.	suggestie overgenomen	tekst wet aangepast. Toelichting behoeft geen aanpassing
50.	W.P. Groenendijk	Gasunie	netbeheerder: geen onderscheid tussen distributie en system operator. Advies om te onderzoeken of onderscheid wenselijk is tussen hoofdinfrastructuur en lokale distributie netwerken.		de systematiek van de gaswet valt op dit punt niet goed los te laten op warmte. Het zijn allemaal lokale netwerken. Er is geen hoofdinfrastructuur.	Geen
51.	O. van der Gaag	NVDE	def koude ontbreekt		Dat klopt. Warmtewet reguleert koude ook niet.	Geen
52.	J. Verweij	Energie Nederland	verbruiker: als doorleverancier ook verbruiker dan moet bescherming max prijs gedifferentieerd worden. Reikwijdte bepaling wordt te groot, kan ook klein zakelijk verbruik in bedrijfsverzamelgebouwen betreffen. Voorstel onderscheid huishoudelijk/ zakelijk verbruik en sluit zakelijk verbruik uit. Alleen uitbreiden naar doorleveranciers voor huishoudelijke verbruikers.		Er kan wel een onderscheid worden aangebracht in de wet tussen huishoudelijk en zakelijk gebruik, maar op dit onderscheid kan niet voldoende gehandhaafd worden. Dat is ook de reden waarom ook de kleinzakelijk verbruiker wordt beschermd.	Geen
			Voorstel voor def's huishoudelijk. Zakelijk verbruiker		idem	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1: Definities			
			Opmerkingen	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			aansluiting: is deze def nodig en zo ja wordt deze consequent gehanteerd? Probleem blokverwarmingsaansluiting wordt met introductie deze def niet opgelost.		ondervangen door aanscherping def en opnemen def centrale aansluiting.	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
			afleverset lijkt tussen warmtenet en binneninstallatie te hangen. Kan dit ook tussen bineninstallatie en inpandig net zitten? Dit blijkt niet uit def. Verdere definiëring componenten afleverset gewenst.		ondervangen door aanscherping def aansluiting, opemen def centrale aansluiting en uitsluiten van afleverset van deze def.	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
			valt afleverset onder binneninstallatie?		nee, zie boven	x
			begrip netbeheerder erg ruim gedefinieerd.		Voor de definitie is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de definitie van het begrip netbeheerder zoals gehanteerd in de gaswet en de elektriciteitswet. Anders dan bij gas en elektriciteit wordt een netbeheerder bij warmte echter niet aangewezen.	Geen
			warmte"er wordt geen water geleverd maar warmte, water gaat retour, muv tapwater. Voorstel aanpassing.		def is aangepast, langs iets andere lijn	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
57.	W. de Vreeze	Aedes	1. leverancier: wie is leverancier als corporatie niet de eigenaar is van ketel, maar volgens contract wel warmte levert aan huurder?		In dat geval is de corporatie de leverancier.	Geen
58.	W. Dannenburg	Stichting Stadswarmte Ypenburg-nootdorp	binneninstallatie: bewoners verantwoordelijk voor leidingen waar zij niet bij kunnen.		Punt is nogmaals goed bezien en toelichting is licht aangepast.	Toelichting is aangepast.

Reactie van wie?		Vertegenwoordiger van?		REIKWIJDTE: BLOKVERWARMING (artikel 1a)			
		Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ		Actie/ Aanpassing voorstel	
10.	J. Oude Lohuis	Gemeente Utrecht	Kunnen niet overzien of huurrecht voldoende bescherming biedt maar het lijkt positief	Onderbouwing ontbreekt	NVT	Geen	
11.	M. Bilius	DCMR	Onduidelijk wat met VvE's gebeurt die op extern warmtenet zitten	Uitzondering voor VvE's: onduidelijk (uit de MvT) wat gebeurt met VVE die op extern warmtenet zit: wie wordt dan door wet beschermd? VvE die doorlevert? Eigenaren? Of vallen die onder de verhuurdersbepaling, waardoor zij ook bij aansluiting >100 kW onder de bescherming van de Warmtewet blijven?	In het geval een VVE is aangesloten op een extern warmtenet dan wordt de VVE de verbruiker in de zin van de warmtewet, ook indien zijn aansluiting groter is dan 100 kW. De uitbreiding van de reikwijdte van de wet in artikel 1a, eerste lid, ziet niet slechts op verhuurders die warmte leveren aan huurders met een aansluiting van meer dan 100kW. Maar ook op VVE's en coöperatieve verenigingen waarbij de verbruiker aan wie warmte wordt geleverd is aangesloten.	Toelichting aangepast	
12.	A. Mourik	Kences	Wat valt er onder "redelijke kosten" die doorberekend mogen worden in de servicekosten? Verruiming Besluit Servicekosten nodig.	De warmtekosten blijven in het domein van de servicekosten. Daarmee hebben huurders een sterke stem in de vaststelling en verdeling ervan. In de toelichtingen op de wetswijziging spreekt men over het doorrekenen van redelijke kosten. Niet duidelijk is wat er precies onder redelijke kosten moet worden verstaan. Redelijke kosten zijn volgens ons in ieder geval alle kosten die met instemming van bewoners gemaakt zijn en niet tot een verhuurders verplichting behoren. Hiertoe zou wel een verruiming in het Besluit Servicekosten moeten plaatsvinden, bijvoorbeeld met door bewoners geaccordeerde maatregelen in het kader van het Activiteitenbesluit.	Wat redelijke kosten zijn is in de huurregelgeving niet nader gedefinieerd. In de uitspraken van de huurcommissie en de jurisprudentie van de rechter naar aanleiding van deze bepaling is echter invulling gegeven aan dit vereiste. De hoofdlijn is daarbij dat de redelijke kosten de kosten zijn die de verhuurder zelf redelijkerwijs maakt om de service te kunnen leveren aan de huurder. Voor warmte zou dit logischerwijs dan ook zijn de kosten die de verhuurder redelijkerwijs zelf maakt om warmte in te kopen of op te wekken, de kosten voor het onderhoud van in pandig warmtenet en de administratiekosten die de verhuurder maakt. De verhuurder zou dit inzichtelijk moeten kunnen maken aan de hand van zijn eigen facturen. Het begrip redelijke kosten laat voldoende ruimte voor deze invulling. Een aanpassing van het servicekostenbesluit op dit punt lijkt dan ook overbodig.	Geen	

Reactie van wie?		REIKWIJDTE: BLOKVERWARMING (artikel 1a)				
Vertegenwoordiger van?		Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel	
18.	H. v.d. Hoek	Bewonerscommissie Woonzorgcomplex Hornhoeve	1. Voorstel tast bescherming huurders ernstig aan.	Er is bij de wijzigingen een aantal onderwerpen niet belicht. De huurwetgeving biedt de huurders een huurdersbescherming maar GEEN bescherming voor de levering van warmte waarbij de warmteleverancier verplicht is te leveren: a. een gegarandeerd product leveren van warm water conform de Warmtewet en Warmtebesluit, b. een leveringsovereenkomst met afspraken, c. de Warmtewetprijzen op basis van het "niet meer dan anders principe" met een maximum tarief, d. levering van minimale leveringstemperatuur in de winter en zomer, e. het meten van de geleverde warmwater d.m.v. warmtemeters, f. storingsregistratie en compensatie bij langdurige uitval,	(a&d) De warmtewet voorziet niet in levering van een gegarandeerd product of minimale temperaturen in de zomer en winter. De specificaties van de door de leverancier aan de gebruiker te leveren warmte worden door de leverancier en de gebruiker bepaald in de leveringsovereenkomst. Dit is niet anders in het geval van een huurovereenkomst waarvan de levering van warmte onderdeel uitmaakt. In dat geval geldt dezelfde voorwaarde: dat verhuurder en leverancier de specificaties van de te leveren warmte onderling overeen moeten komen op grond van de algemene bepalingen van het consumentenrecht (artikel 6:230I, onderdeel a, BW). (b) Ook het opnemen van de levering van warmte in de huurovereenkomst wordt gereguleerd indien warmtelevering onderdeel is van het gehuurde. In dat geval bevat de huurovereenkomst bepalingen met betrekking tot de levering van servicekosten. Dit wordt bovendien gereguleerd door de algemene bepalingen van het consumentenrecht op dit punt: artikel 6:230I van het BW. (e) Als gevolg van het tweede lid van artikel 1a blijven de bepalingen omtrent de meetverplichting onverkort van toepassing op de in het eerste lid van artikel 1a uitgezonderde leveranciers. (f) Storingscompensatie en storingsregistratie bepalingen keren inderdaad niet terug in het huurrecht. Het doel dat met deze verplichtingen gediend wordt wordt echter op toereikende wijze geborgd door het huurrecht. Met deze bepaling wordt beoogd te voorzien in een prikkel voor de leverancier om zijn net goed te onderhouden en, indien zich een storing voordoet, deze zo spoedig mogelijk te herstellen. In het huurrecht wordt dit zelfde doel bereikt door de mogelijkheden die het huurrecht de huurder biedt om in het geval van een niet nakomen van de	Geen
			2. Huurwet biedt alleen bescherming vanuit redelijke prijs.	De huurwetgeving biedt de huurders bij hun afrekeningen alleen de bescherming vanuit het redelijkheidsbeginsel.	Dit is juist. Beide instrumenten beogen echter hetzelfde resultaat te realiseren. Zij beogen beiden te realiseren dat de gebruiker warmte geleverd krijgt tegen een redelijke prijs. Dit is blijkens de toelichting van de de Warmtewet zoals deze is opgesteld door de initiatiefnemers in ieder geval de doelstelling van tariefregulering op grond van de Warmtewet. In de Warmtewet wet is aan deze doelstelling invulling gegeven door middel van een op grond van de Warmtewet door de Autoriteit Consument en Markt vast te stellen prijs. Deze maximumprijs is voor een groot deel van de kosten gebaseerd op een gasreferentie (de kosten die de gemiddelde gebruiker van gas betaalt) en voor een ander deel op de kosten die de gemiddelde gebruiker van warmte maakt. Het huurrecht kent ook een prijsbescherming voor kosten voor nutsvoorzieningen met een individuele meter en servicekosten, maar deze bescherming is gebaseerd op de redelijkheid van	Toelichting is op dit onderdeel verder verduidelijkt.

Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	REIKWIJDTE: BLOKVERWARMING (artikel 1a)			
		Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel
		3. Huurcommissie heeft geen bevoegdheid voor warmtewet en ACM niet voor huurrecht.	Ook kan op dit onderdeel heel moeilijk gehandhaafd worden omdat de Huurcommissie geen bevoegdheid heeft op de Warmtewet en de ACM niet op de huurwetgeving. Diverse coöperaties zijn (bewust) niet aangesloten bij andere geschillencommissies waarbij de huurders bescherming kan vinden in de Warmtewet.	Het huurrecht biedt huurders de mogelijkheid om zich met conflicten omtrent servicekosten te wenden tot de huurcommissie. Ook dit is een laagdrempelige vorm van geschilbeslechting. Dit recht is echter beperkt tot huurders van gereguleerde woonruimte (zogenaamde sociale woningbouw). Ook omvat de mogelijkheid van geschilbeslechting door de huurcommissie niet alle conflicten die kunnen voortvloeien uit een overeenkomst tot levering van warmte. Voor andere conflicten dan conflicten over de kosten van levering van warmte zullen huurders van gereguleerde woningen zich moeten wenden tot de burgerlijk rechter. Dit verschil in mogelijkheden voor geschilbeslechting is echter niet anders dan wanneer het gaat om een conflict over de bemetering van het gebruik van andere nutsvoorzieningen, zoals water, elektriciteit en gas die door de verhuurder aan de huurder geleverd worden. Er is op voorhand geen aanleiding om voor warmte een andere manier van geschilbeslechting in te voeren dan voor deze nutsvoorzieningen. Huurders van vrije sector woningen en bedrijfsruimten hebben deze toegang tot de huurcommissie niet. Zij kunnen zich met conflicten over	Geen
19. T. Gilsing	Rijssenbeek Advocaten	1. Afbakening reikwijdte voor VvE's niet duidelijk geformuleerd. Doet tekstvoorstel. 2. Vereniging van eigenaars ipv eigenaren	De formulering van artikel 1a, onderdeel b veroorzaakt verwarring over het antwoord op de vraag of de uitzondering ook betrekking heeft op op VvE's waar een deel van de appartementen wordt verhuurd. De verwarring vloeit voort uit het laatste deel van het artikellid: "waarbij de gebruiker aan wie warmte wordt geleverd is aangesloten" op ziet. De term aangesloten ziet naar ons oordeel op een aansluiting op het warmtenet. In het artikel zou ook kunnen worden gelezen dat de uitzondering van de warmtewet alleen betrekking heeft op de situatie waarin de gebruiker als lid bij een VvE is aangesloten zoals bedoeld in artikel 5:125, lid 2, BW. Bij die uitleg zouden dus niet alle VvE's zijn uitgezonderd van de warmtewet, omdat huurders/niet-eigenaren geen lid kunnen zijn van een VvE. Wij gaan ervanuit dat de wetgever de eerstgenoemde uitleg voorstaat. Indien dit juist is kan het artikel naar ons oordeel als volgt worden geformuleerd: "deze wet is van toepassing op de levering van warmte aan gebruikers, met uitzondering van de levering van warmte	De inbreng wijst op een terechte lancune in de reikwijdte bepaling. De oplossing die wordt aangedragen sluit echter niet geheel aan bij de bedoeling van de bepaling. Wanneer de voorgestelde oplossingsrichting zou worden gekozen zouden alle VvE's worden uitgezonderd, ongeacht of warmtelevering wel onderdeel vormt van gehuurde en de hurende gebruiker. De hurende gebruiker geniet in dat geval niet de bescherming die het huurrecht biedt, en kan evenmin gebruik maken van de bescherming die het lidmaatschap van de VvE biedt, omdat de hurende gebruiker hier niet bij is aangesloten. Met de aanpassing die wordt gemaakt om tegemoet te komen aan de gesignaleerde lancune wordt de VvE uitgezonderd indien de VvE warmte levert aan: - de gebruiker als lid die is aangesloten bij de betreffende VvE, of - een verhuurder als bedoeld in onderdeel a die als lid is aangesloten bij de betreffende VvE. Dit betekent dat alleen van de uitzonderingsmogelijkheid gebruik kan worden gemaakt wanneer de verhuurder de huurder warmte levert als onderdeel van het gehuurde. De VvE levert in dat geval warmte aan de verhuurder, en de verhuurder levert deze warmte als onderdeel van het gehuurde aan de huurder/gebruiker. Op deze manier wordt geborgd dat de huurder/gebruiker niet terecht komt in een rechtsbeschermingsvacuüm. De huurder/gebruiker geniet in dit geval de bescherming van het huurrecht voor de warmtelevering.	aanpassing tekst voorstel en opnemen passage in de MvT

Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	REIKWIJDTE: BLOKVERWARMING (artikel 1a)			
		Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel
28. K. Oomen	VVE Belang	1. Positief uitsluiten VVE's. Vraag mbt situatie waarin meerdere VVE's één stookinstallatie delen. Voorstel: verduidelijken in toelichting. 2. Positief over uitsluiten warmtelevering als onderdeel verhuurovereenkomst.	In hoeverre geldt de uitzondering in situaties waarin meerdere VvE's één stookinstallatie delen (en dus slechts een deel van het eigendom en de zeggenschap hebben in de stookinstallatie)? Om hierover geen onduidelijkheid te laten bestaan stellen wij voor in de toelichting op het wetsvoorstel een passage op te nemen waarin nader geëxpliciteerd wordt dat ook in gevallen waarin een leverancier bestaat uit meerdere VvE's, waarbij de gebruiker aan wie warmte geleverd wordt is aangesloten, de VvE niet als leverancier wordt gezien in de warmtewet. Dit is ook logisch omdat ook hier, zij het getrappt, de regels van het	De onduidelijkheid die hier wordt gesignaleerd is terecht. Het alleen opnemen van een passage in de Memorie van Toelichting biedt echter onvoldoende rechtszekerheid. Om deze reden wordt een nieuw onderdeel aan het eerste lid toegevoegd, luidende: c. tevens een vereniging van eigenaars is waarbij meerdere verenigingen van eigenaars als bedoeld in onderdeel b als lid bij zijn aangesloten.	Wetsvoorstel en memorie van toelichting zijn op dit punt aangepast.
29. J.Plönissen/ M. Zwaans	NL VVE	handhavingsprobleem door beperking reikwijdte. 50% via rechter andere deel via huurcie.	In de voorgenomen wijziging wordt de bescherming vanuit de wetgeving bij Huur-Koopverdeling enerzijds in de Huurwet en regelgeving omtrent VvE's geregeld. Dit leidt potentieel tot uitvoerings- en handhavingsproblemen. Potentieel 50% via de	De uitvoerings- en handhavingsproblemen die worden gevreesd worden niet nader geduid. Dit maakt het moeilijk om op dit, door het ministerie van EZ niet herkende, vrees te reageren. Dat de rechtsbescherming door verschillende partijen geborgd wordt is nu ook reeds het geval. Thans wordt de rechtsbescherming ook geborgd door onafhankelijke geschillencommissies, waarvan de huurcommissie er slechts één is, en uiteindelijk de rechter. De rechter krijgt in een aantal gevallen die met dit voorstel worden uitgezonderd van de reikwijdte van de wet een grotere rol.	Geen
38. F. van Blokland	IVBN/Vastgoed Belang, VGM NL en Forumvast	1. warmtewet is niet van toepassing op situaties van warmtelevering via verhuurder		Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. De uitzondering omvat thans alle warmtelevering die onderdeel uitmaakt van het gehuurde, met andere woorden warmtelevering in situaties waarin warmtelevering onlosmakelijk verbonden is	Wetsvoorstel en memorie van toelichting zijn op dit punt
		2. passage over indirecte prijsbescherming (door beschermen verhuurders/vve's met aansluitingen >100 KW		In de toelichting is hierover het volgende opgenomen: Wanneer de huurcommissie of de rechter de redelijkheid van de kosten die zij aan hun leden of huurders in rekening brengen toetsen, vormt de prijs die de Verenigingen van Eigenaars en verhuurders betalen voor de geleverde warmte het uitgangspunt voor die toets.	Toelichting op dit punt licht aangepast
		3. zakelijke gebruikers zouden moeten worden uitgesloten.		Het doel van de wet is inderdaad consumentenbescherming. De reikwijdte van de wet is door de initiatiefnemers echter uitgebreid omdat het onderscheid tussen	NVT
		4. vraag mbt gemengde VVE's. worden die ook uitgezonderd?		Zie boven	Zie boven
43.	VEH	1. steun uitzondering VVE's in geval gebouwgebonden		NVT	
		2. uitzondering VVE's in geval blokverwarming dmv stadsverwarming niet te volgen: VVE heeft dan niet kunnen kiezen. VVE komt pas om de		Dat is ook precies waar het voorstel in voorziet, indien de VvE warmte levert aan haar leden en de aansluiting van de VvE groter is dan 100 kW wordt de reikwijdte van de wet uitgebreid om ook deze VvE's te omvatten.	Geen
		3. VEH vraagt aandacht voor gemengde complexen. Deze		Zie boven	Zie boven
45. diversen	Warmte030	Terugtrekken van warmtewet van blokverwarmingsproblematiek is		In de inbreng van deze partij worden geen concrete problemen voor het voetlicht gebracht. Met het voorstel wordt juist beoogd de knelpunten die door partijen zijn geconstateerd als gevolg van de inwerkingtreding van de warmtewet op te lossen.	Geen
52. J. Verweij	Energie Nederland	eens uitsluiting		NVT	NVT

Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	REIKWIJDTE: BLOKVERWARMING (artikel 1a)			
		Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel
57. W. de Vreeze	Aedes	1. Positief over uit warmtewet halen van blokverwarming door		NVT	NVT
		2. Positief over geboden keuzevrijheid wel/niet onder		NVT	NVT
		3. Vraagt aandacht voor op soepele wijze accommoderen overgang - vijftal vraagpunten	<p>1. Kunnen corporaties die eerder voor de Warmtewet aparte leveringsovereenkomsten hebben gesloten, op een soepele manier de oorspronkelijke huurovereenkomst weer van toepassing verklaren, of de leveringsovereenkomsten opzeggen? Aan welke vereisten moet deze juridische verandering voldoen? En welke termijnen gaan hierbij gelden?</p> <p>2. Kunnen de corporaties ervoor kiezen verhuur en warmtelevering te blijven splitsen in twee aparte overeenkomsten; een huurovereenkomst en een leveringsovereenkomst? Kunnen zij op die manier zelf bepalen of zij vallen onder de Warmtewet?</p> <p>3. Wat betekent de nieuwe wetgeving voor huurders die na 1 januari 2014 een huurcontract hebben getekend in een Warmtewetcomplex zonder een component stookkosten in de servicekosten, maar met een apart afgesloten leveringsovereenkomst voor de levering van warmte?</p> <p>4. Wordt – ervan uitgaande dat de corporatie hierin een vrije keuze zal krijgen - de wijziging in de richting van het (wederom) opnemen van een component stookkosten in de servicekosten beschouwd als een beleidswijziging waarop het instemmingsrecht van artikel 5a van de Wet op het overleg huurders en verhuurder (Dit artikel luidt als volgt: De verhuurder voert een voornemen tot wijziging in het door hem gevoerde beleid ten aanzien van de vaststelling van servicekosten als bedoeld in artikel 237, derde lid, van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek slechts uit met voorafgaande instemming van de huurovereenkomst) van toepassing?</p>	<p>1. Mede naar aanleiding van de vragen van Aedes is de formulering van de uitzondering op de reikwijdte nogmaals goed bezien. Dit heeft geleid tot een aanpassing van het voorstel. De uitzonderings is thans zo geformuleerd dat alle warmtelevering die onderdeel uitmaakt van het gehuurde wordt uitgezonderd. Het gaat daarbij om situaties waarin de verhuurder warmte levert aan de verbruiker en waarin de levering van warmte onlosmakelijk verbonden is aan het gehuurde.</p> <p>2. Ja, dat is in het licht van de onder 1 omschreven aanpassing van de formulering van de uitzondering op de reikwijdte bepaling mogelijk, mits warmte aan de huurder geleverd wordt door de verhuurder en niet door een externe (derde) partij.</p> <p>3. Zie antwoorden onder 1 en 2. Indien deze huurders een leveringsovereenkomst voor warmte hebben gesloten met de verhuurder vallen deze situaties onder het voorstel voor de uitzondering op de reikwijdte van de Warmtewet.</p> <p>4. Zie antwoorden onder 1, 2 en 3: Een dergelijke aanpassing is niet noodzakelijk om te vallen onder de voorgestelde uitzondering op de reikwijdte van de Warmtewet.</p> <p>5. Deze vraag is in het licht van de aangebracht aanpassing in het wetsvoorstel niet langer relevant.</p>	Wetsvoorstel en memorie van toelichting zijn op dit punt aangepast.
		4. Graag duidelijkheid over positie gemeente VVE. Drietal		Zie boven	Wetsvoorstel en memorie van toelichting
		5. Signaleert dat warmtewet max tarief hanteert. Dit is positief omdat dit leidt tot		Dit is een onbedoeld neveneffect geweest van de maximumprijs. Dit effect is ook slechts tijdelijk van aard.	Geen
		6. In huurrecht onduidelijk wat redelijke kosten zijn voor servicekosten. Definitie redelijke kosten zou wenselijk zijn.		Mede naar aanleiding van overleg met BZK en de huurcommissie is de conclusie van EZ dat een definitie van het begrip redelijke kosten voor wat betreft warmtelevering niet noodzakelijk is. Wat redelijke kosten zijn is in de huurregelgeving inderdaad niet nader gedefinieerd. In de uitspraken van de huurcommissie en de jurisprudentie van de rechter naar aanleiding van deze bepaling is echter invulling gegeven aan dit vereiste. De hoofdlijn is daarbij dat de redelijke kosten de kosten zijn die de verhuurder zelf redelijkerwijs maakt om de service te kunnen leveren aan de huurder. Voor warmte zou dit logischerwijs dan ook zijn de kosten die de verhuurder redelijkerwijs zelf maakt om warmte in te kopen of op te wekken, de kosten voor het onderhoud van in pandig warmtenet en	Geen

Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	REIKWIJDTE: BLOKVERWARMING (artikel 1a)			
		Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel
		7. Aftrek in woningwaarderingpunten voor ruimteverwarming vervalt		Indien de wijziging van de Warmtewet op dit punt leidt tot een andere waardering van woningen kan dit bij een volgende aanpassing van woningwaarderingpunten worden meegenomen. Dit leidt niet tot aanpassing van het voorstel tot wijziging	Geen
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	uitzonderen VVE's is logisch, maar omvat dit dan ook alle huurders in een VVE en zijn deze dan beschermd onder het huurrecht. Als huurders moeten gaan afrekenen op basis van werkelijke kosten, hebben ze	De huurdersorganisatie heeft op grond van de Wet overleg huurders verhuurders een instemmingsrecht ten aanzien van het beleid voor servicekosten Dit betekent dat de verhuurder mag geen mag beleid voeren dat afwijkt van de wens van de huurdersorganisatie en dat de verhuurder voor een wijziging in het servicekosten beleid instemming moet hebben van de huurdersorganisatie. Op deze wijze is geborgd dat huurders via hun huurdersorganisatie iets te zeggen hebben over de wijze waarop servicekosten worden doorberekend.	Geen
			Vrees geen versterkte bescherming voor huurders.	Met deze wijziging wordt niet beoogd huurders een versterkte bescherming te bieden. Met deze wijziging wordt beoogd een onnodige dubbele bescherming weg te nemen. Onder het huurrecht wordt het doorrekenen van meer kosten dan	Geen
			keuzevrijheid voor verhuurders voor toepasselijkheid van rechtsbescherming staat haaks	Het wetsvoorstel is op dit punt aangepast. Er is niet langer sprake van keuzevrijheid voor de verhuurder. Leidend is nu of warmtelevering onderdeel uitmaakt van het gehuurde	Geen
			blokverwarming hoort niet onder warmtewet	Naar het oordeel van EZ is het niet wenselijk om blokverwarming in het geheel uit te zonderen van de reikwijdte van de warmtewet. Het uitgangspunt van de wet is dat gebonden kleinverbruikers moeten worden beschermd tegen monopolistische leveranciers. Als gevolg van deze wijziging wordt dat uitgangspunt gewijzigd in: gebonden kleinverbruikers moeten worden beschermd tegen monopolistische leveranciers indien zij niet reeds elders op toereikende wijze worden beschermd. Er kunnen zich situaties voordoen waarin er sprake is van een gebonden kleinverbruikers in blokverwarmingssituaties die niet door een anders stelsel van regelgeving wordt beschermd, in die gevallen moet de warmtewet van toepassing	Geen
			alleen rechtsbescherming door rechter is in strijd met implementatiewet buitengerechtelijke geschilbeslechting die	De richtlijn schrijft voor dat er een mogelijkheid voor buitengerechtelijke geschilbeslechting moet worden geboden, niet dat deze mogelijkheid ook verplicht moet worden gesteld. Nederland heeft er voor gekozen om buitengerechtelijke geschilbeslechting voor conflicten over huurprijzen en servicekosten in een aantal gevallen exclusief bij de huurcommissie te beleggen. In andere gevallen staat het	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Reikwijdte: aansluitingen >100Kw Artikel 1a en artikel 1, definitie verbruiker			
			Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel
11.	M. Bilius	DCMR	Ook grootverbruikers onder de wet brengen		De wet is door de initiatiefnemers primair bedoeld om consumenten te beschermen. Zakelijk verbruikers werden beter in staat geacht om zich te verweren tegen een monopolistische leverancier en om deze reden beoogde deze wet zakelijke verbruikers niet te beschermen. Reeds tijdens de behandeling van de wet in de kamer bleek dat in de praktijk een onderscheid tussen kleinzakelijk verbruik en verbruik voor huishoudelijke doeleinden niet goed gemaakt kan worden in de praktijk, waardoor een beperking van de reikwijdte van de wet tot levering van warmte voor huishoudelijk gebruik niet goed uitvoerbaar en handhaafbaar is. Om deze reden is gekozen voor een beperking van de reikwijdte tot een aansluiting van 100 kW. Dit uitgangspunt is bij deze wijziging van de wet niet veranderd. Er wordt in het wetsvoorstel voorzien in een uitbreiding van de reikwijdte naar een beperkt aantal aansluitingen van meer dan 100 kW. Maar deze uitbreiding is beperkt tot gevallen waarin deze verbruikers zelf warmte afnemen ten behoeve van het doorleveren van deze warmte aan kleinverbruikers waartoe zij in een relatie staan die ofwel wordt beschermd door het appartementsrecht, ofwel door het huurrecht.	Geen
12.	A. Mourik	Kences	Hoe wordt dit verder uitgewerkt?		Bezien of passage over indirecte prijsbescherming moet worden aangepast	Geen
25.	A.J.W. van Geffen	Gemeente Breda (afdeling mobiliteit en milieu)	Pleit voor uitbreiding reikwijdte warmtewet naar alle aansluitingen >100Kw		Zie boven	Geen
36.	H. Weber	Gedeputeerde energie provincie Zuid-Holland	reikwijdte te beperkt door beperking tot kleinverbruikers. Wet speelt nog niet in op ontwikkeling naar meer integrale warmtenetten zoals		Zie boven	Geen
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	door introductie in pandige warmtenetten worden feitelijk niet gereguleerde aansluitingen tot max 100 kW achter grote aansluitingen gecreëerd.		Als gevolg van de beperking van de reikwijdte van de warmtewet door het uitsluiten van verhuurders die warmte leveren als onderdeel van de huurovereenkomst en VvE's die warmte leveren aan hun leden wordt ontstaan er inderdaad aansluitingen die niet gereguleerd zijn door de warmtewet. Voor deze beperking is gekozen omdat de betreffende verbruikers ofwel reeds voldoende beschermd waren door het huurrecht of niet de gebonden gebruikers zijn die de wet beoogd te beschermen en zij voldoende beschermd worden door het huurrecht. Door wel de verhuurder of de VvE te beschermen wordt geborgd dat de verhuurder of VvE in staat is richting zijn huurders of haar leden redelijke prijzen te hanteren voor de levering van warmte.	Geen
52.	J. Verweij	Energie Nederland	uitbreiden reikwijdte naar doorleveranciers is ongewenst en niet in lijn met de bedoeling van de		Naar het oordeel van het ministerie van EZ wordt met deze wijziging juist beter recht gedaan de bedoeling van de wet (het beschermen van kleine verbruikers).	Geen

Reikwijdte: aansluitingen >100Kw Artikel 1a en artikel 1, definitie gebruiker						
	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel
			Bescherming gebruiker via doorleverancier is niet verzekerd.		De doorleverancier is in het geval hij een verhuurder is op grond van het huurrecht gebonden aan het voorschrift slechts redelijke prijzen in rekening te brengen voor de levering van warmte als onderdeel van de huurovereenkomst. Bij de beoordeling wat redelijk is vormt de prijs die de verhuurder zelf betaald voor warmte het vertrekpunt. Door de verhuurder bescherming te bieden wordt dan ook indirect de huurder beschermd. Wanneer de verhuurder onredelijk kosten in rekening brengt wordt hij door de huurcommissie of de rechter teruggefloten.	Geen
			Enorme uitbreiding reikwijdte, ook naar vb. bedrijfsverzamelgebouwen.		Ja, maar daar staat tegenover dat er ook een aanzienlijke beperking van de reikwijdte plaatsvindt	Geen
			Als deze uitbreiding plaatsvindt moet max tariefbepaling gekoppeld worden aan aansluitwaarde		Suggestie is overgenomen door in artikel 5, derde lid, te bepalen dat het mogelijk is om voor aansluitingen >100 kW een andere max prijs voor het vastrecht vast te stellen. Op grond van artikel 5, zevende lid, worden bij of krachtens amvb nadere regels gesteld met betrekking tot de elementen en de wijze van berekening van de maximumprijs.	Wetsvoorstel en toelichting zijn aangepast.
			Geen motivering ongelimiteerde uitbreiding in MvT		De uitbreiding die wordt gedaan in het voorstel is niet ongelimiteerd maar wordt beperkt tot gebruikers die warmte doorleveren aan hun huurders of hun leden. De reden voor deze uitbreiding is in de toelichting uitvoerig toegelicht.	Geen
57.	W. de Vreeze	Aedes	uitbreiding naar 100 kW is gunstige ontwikkeling		NVT	nvt

Reikwijdte: aansluitingen >100Kw Artikel 1a en artikel 1, definitie gebruiker						
	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	biedt indirecte bescherming van huurders via verhuurdersbescherming dezelfde garanties als de max prijs?		Nee, deze getrapte bescherming biedt huurders niet dezelfde bescherming als de maxumprijs. Het huurrecht biedt huurders de bescherming van de redelijke prijs. De prijs die aan de verhuurder in rekening wordt gebracht voor de levering van warmte vormt daarbij het vertrekpunt. Daarnaast kan de verhuurder ook nog andere kosten maken voor de levering van warmte die hij redelijkerwijs in rekening kan brengen bij de huurder. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de kosten van het onderhoud van het in pandig leidingnet (voor zover dit niet reeds in de huurprijs besloten is) en de administratiekosten die de verhuurder maakt voor het toerekenen van de warmtekosten aan de huurders. Als gevolg van deze uitbreiding van de reikwijdte van de wet ontvangt de verhuurder nu de bescherming die van de maxumprijs. Dat is dus de prijs die maximaal aan de verhuurder in rekening gebracht wordt. Daar tegenover staat dat voorheen aan iedere gebruiker een vastrecht in rekening gebracht werd door de leverancier. Met deze wijziging wordt slechts nog aan de verhuurder een vastrecht in rekening gebracht voor een aansluiting, deze kosten zullen mogelijk hoger zijn omdat het een grotere aansluiting betreft, maar zullen doorgaans lager uitkomen dan het vastrecht dat de individuele gebruikers tezamen betaalden.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	artikel 1 (definitie warmte) en artikel 5, vierde lid koude en lauw water			
			Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	actie
20.	Ir. R.P. van Leeuwen	Saxion University of Applied Sciences	Tarief voor warmte koppelen aan de geleverde temperatuur	Stelliger formuleren dat temperatuur van de warmte leidend is voor maximumtarief. ACM moet verschillende tarieven vaststellen voor temperatuurniveaus.	Opmerking is in lijn met het geconsulteerde wetsvoorstel. Dit wetsvoorstel biedt juist de mogelijkheid om verschillende tarieven vast te stellen voor verschillende temperatuurniveaus.	Geen
22.	Ir. Dr. G. de Lind van Wijngaarden	Burger (woont in 100 Hoog, zie hieronder reactie VVE 100Hoog)	Introduceer een netovereenkomst en een klantovereenkomst	Verschil netovereenkomst en klantovereenkomst. Toevoegingen: 3f: netovereenkomst regelt tarieven 3g: investeringsvoorwaarden voor duur netovereenkomst 3h: spiegelbeeld 3a (dus leverancier verantwoordelijk)	In beginsel wordt uitgegaan van contractvrijheid tussen partijen. Vanuit dat perspectief is terughoudendheid betracht bij het reguleren van afspraken tussen partijen. Een splitsing zoals voorgesteld levert administratieve lasten op waar slechts beperkt voordeel van wordt verwacht.	Geen
51.	O. van der Gaag	NVDE	goed dat koude wordt gereguleerd in warmtewet.		NVT	NVT

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	artikel 1 (definitie warmte) en artikel 5, vierde lid koude en lauw water			
			Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	actie
			aantal vragen over regulering van koude	1. Wat is referentiesituatie? 2. Valt koudelevering ook onder compensatieregeling? 3. Geldt categorie tot 100 kW ook voor koude? 4. Kan koudeaansluiting meegenomen worden in eenmalige aansluitbijdrage?	Koude wordt als zodanig niet gereguleerd. Indien een gebruiker warmte geleverd krijgt met een systeem waarvan levering van koude een onlosmakelijk onderdeel is wordt daarvoor een separaat tarief vastgesteld dat recht doet aan de levering van koude die tevens plaatsvindt. Als gevolg daarvan is de warmtelevering leidend bij de vraag of de wet van toepassing is, dus ook voor de grens van 100kW. De compensatieregeling geldt dan ook alleen indien de levering van warmte onderbroken is. Invulling van de regulering vindt plaats bij lagere regelgeving. In het kader van het opstellen van die nadere regels wordt onderzoek gedaan, onder andere naar de te hanteren referentiesituatie	Toelichting is op dit punt verduidelijkt
52.	Janine Verweij	Energie Nederland	Houdt energie die niet geschikt is voor directe huishoudelijke toepassing buiten de warmtewet, cf besluit op bewaar ACM. Dit is nodig om nieuwe projecten met waterpompen niet in gevaar te brengen. Pas def warmte aan cf beslissing ACM.		Advies wordt betrokken bij nader onderzoek naar de regulering van koude en lauw water.	Geen
			Laat koude buiten tarieftoezicht. Als koude wel wordt gereguleerd, maak dan onderscheid tussen particuliere en (klein) zakelijke aansluitingen.		EZ wil dit tarief wel reguleren, zolang koude onlosmakelijk verbonden is aan de levering van warmte. Grootzakelijk valt er buiten. Het is lastig om klein zakelijk apart te behandelen	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	artikel 1 (definitie warmte) en artikel 5, vierde lid koude en lauw water			
			Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	actie
			Koude hoort niet thuis in warmtewet, luxeproduct, toepassing beperkt, maakt tarieftoezicht uiterst complex. Keuze voor een vast recht is hier begrijpelijk.		Advies wordt betrokken bij nader onderzoek naar de regulering van koude en lauw water.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt
57.	W. de Vreeze	Aedes	Aandacht voor investeringen bij KWO	Positief dat WKO wordt gereguleerd indien tarief op een duidelijke manier tot stand komt, waarbij ook oog is voor het terugverdienen van de investering.	De regulering van KWO wordt bij lagere regelgeving nader ingevuld. Artikel 3, derde lid maakt het mogelijk voor aangewezen systemen af te wijken van de gasreferentie. De regulering van WKO wordt bij lagere regelgeving nader ingevuld. Bij het opstellen van die regels zal moeten worden gekeken naar de verschillende belangen.	Geen
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	goed dat dit wordt geregeld in het geval dat dit een onlosmakelijk deel is van een systeem		In lijn met het geconsulteerde wetsvoorstel	Geen

		artikel 3a: Storingscompensatie				
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing	
12.	Ardin Mourik	Kences	Hoogte compensatie relateren aan maandelijkse vaste kosten huurder?	Een gebruiker verdient compensatie, maar hoeft daar niet beter van te worden. In feite heeft men geen gebruik kunnen maken van voorzieningen (warmteaansluiting, huur wisselaar) waarvoor wel gedurende de storingsperiode is betaald. Het bedrag aan compensatie zou dan ook gerelateerd kunnen worden aan de vaste maandelijkse kosten.	Het doel van de storingscompensatieregeling is het doen uitgaan van een prikkel aan de leverancier om onderbreking van de levering als gevolg van een storing in het net, de aansluiting of de afleverset zo spoedig mogelijk te verhelpen. Dit is een extra prikkel, bovenop de financiële prikkel die de leverancier al voelt doordat hij, als gevolg van de storing, inkomsten misloopt omdat hij geen warmte kan leveren. Vanuit dit oogpunt is het koppelen van de te betalen compensatie aan de vaste maandelijkse kosten niet noodzakelijk. Bovendien wordt, wanneer de hoogte van de compensatie gekoppeld wordt aan de maandelijkse kosten van de gebruiker, de leverancier verplicht om voor iedere gebruiker afzonderlijk de hoogte van het uit te keren bedrag aan compensatie vast te stellen op basis van de kosten die de betreffende gebruiker maandelijks vast maakt. Dit is een extra administratieve last die niet in verhouding staat tot het doel van de regeling.	geen
13.	G.P. van de Haar	burger	Ook storing in aansluiting onder regime brengen en geheel verantwoordelijkheid leverancier.		De aansluiting behoort tot de verantwoordelijkheid van de leverancier in het geval van: 1. een aansluiting op een warmtenet tot de verantwoordelijkheid van de gebouweigenaar, en 2. een aansluiting van een gebruiker op een in pandig leidingnet. Derhalve behoort ook de verplichting om zorg te dragen voor het onderhoud van de aansluiting tot de verantwoordelijkheid van de leverancier dan wel de gebouweigenaar. Een storing in de aansluiting moet derhalve leiden tot de toepasselijkheid van de storingscompensatieregeling.	Wetsvoorstel en toelichting aangepast

		artikel 3a: Storingscompensatie			
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing
		art 3 5e lid is volkomen onzinnig		Artikel 3, vijfde lid bevat een uitzondering op de verplichting om storingscompensatie te betalen in het geval van een storing in het warmtenet van de leverancier. Voor deze uitzondering is gekozen om de regeling voor storingscompensatie meer in lijn te brengen met de compensatieregeling zoals deze geldt voor gas en tegelijkertijd beter recht te doen aan enkele fundamentele verschillen tussen warmtenetten en gasnetten. Het doel van de regeling is het doen uitgaan van een prikkel aan de leverancier om een storing in het net zo spoedig mogelijk te herstellen. Dit is een extra prikkel, bovenop de financiële prikkel die de leverancier al voelt doordat hij, als gevolg van de storing, inkomsten misloopt omdat hij geen warmte kan leveren. De oude compensatieregeling werd door leveranciers als disproportioneel ervaren. Warmteleveranciers voldoen zich dubbel benadeeld omdat zij naast het mislopen van inkomsten een compensatie moeten betalen. Bij gas is dit anders omdat de financiële prikkel als gevolg van de leveringsonderbreking door de partij die verantwoordelijk is voor het onderhouden van het gasnet (de netbeheerder) niet gevoeld wordt. Bij warmte is de leverancier in de meeste gevallen ook de netbeheerder wordt de leverancier derhalve dubbel geprikkeld. Met artikel 3, vijfde lid, is de compensatieregeling meer proportioneel gemaakt door de eerste onderbreking niet te bestraffen, op voorwaarde dat deze binnen 24 uur	Geen
	Stichting Stadsverarming	eens met geen compensatie na eerste storing van 4 uur. Maar compensatieregling moet bij regelmatig terugkomende storingen voldoende pijn doen.		niet overnemen. Geen frequentie afhankelijkheid van de compensatie behalve dat de 1e keer in 12 maanden niet hoeft te worden uitbetaald.	geen

		artikel 3a: Storingscompensatie				
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing	
32.	diversen	Stichting Stadsverarming	verplichte karakter afleverset maakt dat deze onderdeel moet uitmaken van de storingscompensatie regeling		Eigenaar van de afleverset moet verantwoordelijk zijn voor storingen. In de meeste gevallen is de afleverset het eigendom van de leverancier en verhuurt de leverancier de afleverset aan de gebruiker. In deze gevallen is het logisch dat de leverancier verantwoordelijk is voor het onderhoud van de afleverset en voor het betalen van storingscompensatie indien zich een storing in de levering van warmte voor doet in de afleverset. In een beperkt aantal gevallen is de afleverset het eigendom van de gebruiker, dit omdat afleversets die bij inwerkingtreding van artikel 8, eerste lid van de Warmtewet in eigendom waren van gebruikers het eigendom blijven van deze gebruikers tot het moment waarop de bestaande afleverset moet worden vervangen. In deze gevallen is het niet logisch dat de leverancier verantwoordelijk is voor het onderhoud van de afleverset en voor het betalen van storingscompensatie indien zich een storing in de levering van warmte voor doet in de afleverset. In deze gevallen bestaat er dan ook geen recht op	Wetsvoorstel (artikel 3a, eerste lid, onderdeel b) en toelichting aangepast
			wijziging dreigt het lonend te maken om productie en levering te scheiden om onder compensatieregeling uit te komen. Kan niet bedoeling zijn.		Storingen als gevolg van storingen in productieinstallaties zijn uitgezonderd, ongeacht of deze eigendom zijn van de leverancier of niet. Een scheiding wordt daarmee niet lonend gemaakt.	Geen
			overmacht te ruim omschreven. Toezicht op aanleg en onderhoud van warmteinfrastructuur is in dit kader een vereiste.		Er zijn in de consultatie door verschillende partijen opmerkingen gemaakt over de behoefte aan het definiëren van het begrip overmacht in de context van de compensatieregeling. In navolging van deze opmerkingen zullen er in de lagere regelgeving criteria worden opgenomen voor situaties van overmacht en de	Wetsvoorstel (artikel 3a, derde lid) en toelichting aangepast
34.	K. Mast	gemeente Delft	neem verplichting op voor verhuurder om huurders te informeren wie hun (externe) warmteleverancier is tbv het aanvragen van storingscompensatie.		Deze suggestie is niet overgenomen. Verhuurder kan als gebruiker in de zin van de wet aanspraak maken op compensatie. Regeling is niet bedoeld ter compensatie van ongemak maar ter prikkeling van de leverancier om zijn net goed te onderhouden.	Geen

		artikel 3a: Storingscompensatie				
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing	
37.	Siertsema	UNETO-VNI	Er moet een prikkel zijn voor degene die het moet oplossen. Voorkomen moet worden dat leverancier achterover gaat zitten met stelling 'het ligt niet aan mij'.		Zoals hierboven omschreven vormt de onderbreking van de levering reeds een financiële prikkel voor zowel leverancier als producent. Zij missen immers inkomsten als gevolg van de onderbreking. Dit ligt anders bij de netbeheerder, maar de verbruiker heeft, indien de netheerder niet tevens leverancier is, geen directe contractuele relatie met de netbeheerder en kan de netbeheerder dan ook niet direct aanspreken. Dit geldt ook voor de eigenaar van een in pandig warmtenet. Ook is voor de verbruiker niet (goed) te achterhalen waar de oorzaak van een storing gelegen is, voor een leverancier wel. Om deze reden is ervoor gekozen de compensatieverplichting te beleggen bij de leverancier, met wie de verbruiker wel een contractuele relatie heeft. Deze leverancier kan de kosten die hij maakt vervolgens	Geen
57.	W. de Vreeze	Aedes	Positief over aanpassing storingscompensatieregeling. Huidige regeling risico voor leveranciers en daardoor prijsverhogend		NVT	NVT
			Vraagt aandacht voor onderscheid tussen onderbreking van ruimteverwarming en warm tapwater- 2 vraagpunten.	1. vallen storingen van warm tapwater ook onder dezelfde compensatieregeling als ruimteverwarming? 2. kan er een onderscheid komen in de financiële compensatie voor de onderbreking van de levering van warm tapwater en ruimteverwarming?	1. Ja. Het doel van de storingscompensatieregeling is het doen uitgaan van een prikkel aan de leverancier om onderbreking van de levering als gevolg van een storing in het net, de aansluiting of de afleverset zo spoedig mogelijk te verhelpen. Daarbij is het niet relevant of er sprake is van een onderbreking van de levering van ruimteverwarming of warm tapwater. IN beide gevallen is de regeling bedoeld als extra prikkel om de leverancier, netbeheerder of gebouweigenaar te stimuleren om het net, de aansluiting of de afleverset goed te onderhouden om storingen te voorkomen en, indien deze zich voordoen, zo spoedig mogelijk te verhelpen.	Geen
			Storing in pandig net door derden zou uitgezonderd moeten worden.		Er is voorzien in een overmachtregeling. In de lagere regelgeving worden hiervoor nadere regels gesteld. In dat kader wordt ook bezien of en in hoeverre een storing veroorzaakt door derden zou moeten vallen onder de overmachtregeling. Hierbij wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij hoe een en ander geregeld is bij elektriciteit en gas.	Wetsvoorstel en toelichting aangepast (artikel 3a, derde lid).
			Onduidelijk wanneer teller van termijn voor storing gaat lopen.		Er is een grondslag opgenomen om bij of krachtens amvb nadere regels te stellen in artikel 3a, derde lid.	Wetsvoorstel (artikel 3a, derde lid) en toelichting

Artikelen 3a, 3d en 4a: Verantwoordelijkheid in pandige leidingnetten						
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel	
11.	M. Bilius	DCMR	Verantwoordelijkheidsverdeling is goed maar kan wel leiden tot een te gemakkelijke overstap naar gaslevering	Hier lijken de verantwoordelijkheden goed belegd te worden. Wordt er een risico onderkend dat de verantwoordelijkheid van de gebouweigenaar voor de doorlever-/distributie-installatie in het gebouw kan leiden tot het beëindigen van warmtelevering met als gevolg een overstap naar gaslevering? Dit zou een flinke achteruitgang betekenen voor de verduurzaming van de energietransitie in de gebouwde omgeving. Op zichzelf is het open bezien van alternatieven voor vernieuwing van de warmtedistributieleidingen een gezonde bezigheid. Echter, de stap naar gasverwarming is nu te gemakkelijk en te goedkoop, terwijl we weten dat daarmee de goede oplossing niet gevonden is - of het zou ter overbrugging van een periode van bijv. enkele jaren tot sloop of grootschalige renovatie moeten zijn. Hiervoor zouden aanvullende maatregelen wenselijk zijn.	EZ herkent het risico dat door DCMR wordt geschetst, dat gebouweigenaren als gevolg van het bij hen beleggen van verantwoordelijkheden voor het onderhoud van het in pandig leidingnet dat hun eigendom is, niet. Indien DCMR beschikt over concrete signalen dat dit risico inderdaad bestaat verneemt EZ dit graag.	Geen
			Positief over verdeling verantwoordelijkheid binneninstallaties	nvt	Geen	
38.	F. van Blokland	IVBN/Vastgoed Belang, VGM NL en Forumvast	er kan ook sprake zijn van dochterondernemingen, verhuurders met meerderheidsbelang etc. Verantwoordelijkheden moeten volstrekt helder zijn		Dat lijkt EZ bij uitstek een verantwoordelijkheid voor partijen zelf. De voorstellen van EZ kunnen hierbij dienen als leidraad.	Geen
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	tekstsuggestie formulering artikel 3a, eerste lid. En overige leden.	In de laatste zinsnede van de definitie van "in pandig warmtenet" moet "van dit gebouw deel uit makende" worden toegevoegd. Overigens wordt "in pandig warmtenet" alleen in artikel 3 geïntroduceerd. Het is de vraag of daarom de definitie niet beter geheel weggelaten kan worden en in artikel 3 een omschrijving kan worden opgenomen. Blijft de huidige definitie bestaan, dan is het de vraag waar de rest van de wet verder precies betrekking op heeft. De eigenaar/beheerder van het in pandige warmtenet kan dezelfde partij zijn als de leverancier van warmte die wordt bedoeld in artikel 1a lid I sub a en b van het concept wetsvoorstel, maar het kan ook een andere partij zijn: consistentie lijkt vooralsnog te ontbreken waardoor transparantie niet optimaal is.	tekstsuggestie is overgenomen. Omdat de term in pandig warmtenet op verschillende plaatsen in het voorstel gebruikt wordt is de definitie van dit begrip gehandhaafd	Wetsvoorstel en toelichting aangepast.

Artikelen 3a, 3d en 4a: Verantwoordelijkheid inpandige leidingnetten						
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie/ Aanpassing voorstel	
52.	J. Verweij	Energie Nederland	maak liever gebouweigenaar zelf verantwoordelijk voor compensatie voor inpandig leidingnet. Leverancier beschikt niet over noodzakelijk info voor afwickelen van claim	Energie-Nederland heeft begrip voor het standpunt dat een warmtegebruiker in een gebouw voor storingscompensatie niet van het kastje naar de muur moet worden gestuurd. In plaats van de ingewikkelde constructie waarbij de leverancier op het warmtenet een compensatie moet voorschieten voor de eigenaar van het inpandige leidingnet (gebouweigenaar) lijkt het ons beter om de gebouweigenaar zelf direct verantwoordelijk te maken voor de compensatie. De leverancier op het warmtenet beschikt immers niet over de informatie over het inpandige leidingnet die benodigd is om tot een juiste afhandeling van compensatie te komen.	De leverancier bevindt zich in een betere positie dan de gebruiker om te bepalen waar de storing zich voordoet en is uit dien hoofde beter in staat om te beoordelen waar de claim behoort te liggen. De gebruiker bevindt zich in het geheel niet in een positie waarin hij dit kan beoordelen. Er wordt niet geduid welke info de leverancier moet waardoor het afwickelen van de claim wordt bemoeilijkt.	Geen
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	geen verplichte afspraken	Het voorstel is dat de gebruiker zich bij een storing toch kan wenden tot de leverancier, die uiteindelijk bij de gebouweigenaar de kosten kan verhalen. De afspraken die leverancier en gebouweigenaar hierover maken, zijn echter niet verplicht.	De Woonbond lijkt het eerste en het tweede lid hier met elkaar te verwarren. Artikel 3a voorziet belegd in het eerste lid de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van inpandige netten bij gebouweigenaar die tevens eigenaar is van het inpandig leidingnet, maar laat partijen (leverancier en gebouweigenaar) de mogelijkheid om hierover andere afspraken te maken. Er wordt inderdaad geen verplichting opgelegd om hierover andere afspraken te maken. In het tweede lid wordt de verplichting om storingscompensatie te betalen ook voor storingen als gevolg van storingen in het inpandig net van gebouweigenaar belegd bij de leverancier. Omdat een leverancier op grond van het eerste lid in beginsel niet verantwoordelijk is voor de onderhoud van het inpandig leidingnet is het evenwel niet redelijk als de kosten die de leverancier moet dragen als gevolg van het betalen van storingscompensatie bij de leverancier blijven liggen. Om deze reden wordt in het tweede lid expliciet opgenomen dat de leverancier in het geval van storingen in inpandige netten het recht heeft om de kosten die het maakt voor het betalen van storingscompensatie te verhalen op de gebouweigenaar. Dit kan uiteraard anders zijn indien de gebouweigenaar en de leverancier hierover andere afspraken gemaakt hebben, bijvoorbeeld dat de leverancier en de gebouweigenaar contractueel overeenkomen dat de leverancier het inpandig leidingnet onderhoud en dientengevolge ook de kosten van compensatie als gevolg van storingen in dat net draagt. Deze afspraken zijn inderdaad niet verplicht. Als gevolg van de in het eerste en het tweede lid vastgelegde uitgangspunten zijn de belangen van de gebruiker echter volledig geborgd.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Afleversets niet vrijgeven van de markt			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
32.		Stichting Stadsverwarming/ Reeshof etc.	<p>1. Keuze niet vrijgeven markt omwille van veiligheid (amendement Leegte/v. Veldhoven) niet onderbouwd. Moet wel gebeuren. Extra regelgeving voor leveranciers of vrijgeven markt voor afleversets.</p> <p>2. Geef de consument zelf de keuze bij wie hij een afleverset koop of huurt, in een vrije markt met uiteraard de daarmee gepaarde standaarden, keurmerken en waarborgen voor veiligheid.</p>	<p>Het amendement van Leegte/vanVeldhoven van 28/1/2013, waarmee het eigendom van nieuwe afleversets omwille van veiligheid moet overgaan naar de leveranciers, heeft tot op heden geen onderbouwing gekregen in de vorm van een risicoanalyse. Deze risicoanalyse moet er op korte termijn komen, zodat duidelijk is waar de veiligheidsrisico's uit bestaan, de eventuele relatie met het eigendom en of er niet net als bij een CV-ketel, met een keurmerk voor de afleversets had kunnen worden volstaan.</p> <p>Adviezen op pagina 2 van het "Rapport Verkenning Veiligheid Verbruikers Warmte" (referentie RVO, I&BBE6341-101-100R001F01), zoals het toepassen van een indirecte afleverset of lekbeveiliging, bieden daarbij een goed houvast. Onduidelijkheden over het geleverde door de leveranciers worden daarmee weggenomen.</p> <p>De uitkomsten van deze risicoanalyse moeten zo nodig uitmonden in extra regelgeving voor de leveranciers en bijbehorend toezicht, of het vrijgeven van de afleverset aan de vrije markt. In de laatste optie kan de consument zelf een afweging maken tussen huur van de warmteleverancier, huur van/via een installatie (markt) partij of koop van een afleverset.</p>	<p>Dit argument was al bekend en zodoende betrokken bij de vormgeving van het geconsulteerde conceptwetsvoorstel. Toelichting kan op dit punt nog iets duidelijker. Vermeende voordelen van vrijgeven markt wegen naar mening van EZ niet op tegen mogelijke nadelen.</p>	<p>Toelichting verduidelijkt</p>

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Afleversets niet vrijgeven van de markt			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
37.	T. Siertsema	Uneto-VNI	Pleit voor vrijgeven markt. Argumenten tegen vrijgeven markt ondeugdelijk.	Afleversets worden geïnstalleerd en onderhouden door de leveranciers en de verschillende soorten prijzen bij wet vastgesteld. Dit doet denken aan centrale planeconomie. De twee argumenten die daar voor worden aangevoerd zijn ondeugdelijk. Grootschalige inkoop door warmteleveranciers zou goedkoper zijn. Dit geldt in principe voor alle goederen, telefoons, wasmachines, etc. En toch kiezen we in Nederland voor marktwerking. Dit leidt tot concurrentie, innovatie en deels lagere prijzen ten faveure van de klant. Maximale tarieven bij wet zijn de dood in de pot; iedereen gaat achterover leunen en het blijft zoals het is. Het andere argument, met betrekking tot de systeemveiligheid, is even zozeer onbegrijpelijk. Ook nu worden de afleversets de facto door installateurs in opdracht van de leverancier geïnstalleerd en onderhouden. We hebben begrip voor de verantwoordelijkheid van de warmteexploitant voor de prestatie van het totale concept. We zien echter ook mogelijkheden om de wens op een gebruikelijke wijze, in het verlengde van wat gebruikelijk is in gas- en elektriciteitsinstallaties, in te vullen. Namelijk door een demarkatie van verantwoordelijkheden, stellen van prestatie eisen en installatievoorschriften. UNETO-VNI is van harte bereid om aan de totstandkoming hiervan mee te werken. Als er in het Bouwbesluit adequate voorschriften worden opgenomen en er een goede functionele specificatie is, zal even zo zeer een goede installatieprestatie kunnen worden geleverd. Wij zien niet in dat als de leverancier opdracht geeft het dan beter gaat. Ook hier ontstaan innovatie en concurrentie ten faveure van de gebruiker als de markt zijn werk mag doen. Het is bovendien veel goedkoper als de installateur deze aansluiting in zijn werk kan opnemen dan hoeft daar niet iemand apart voor langs te komen. Ook bij het plaatsen van slimme meters voor gas en	Dit argument was al bekend en zodoende betrokken bij de vormgeving van het geconsulteerde conceptwetsvoorstel. Toelichting kan op dit punt nog iets duidelijker. Vermeende voordelen van vrijgeven markt wegen naar mening van EZ niet op tegen mogelijke nadelen	Toelichting verduidelijkt
43.		Vereniging Eigen Huis	Eigendom afleverset door woningeigenaar lijkt beter idee.	Geeft ook vrije keuze bij aanschaf. Argument tegen is veiligheid, maar in discussie is nooit duidelijk geworden wat er nu zo onveilig is als afnemers afleverset in eigendom heeft. In MvT staat ook dat er onvoldoende zicht is op veiligheidsrisico's. Deze zouden dus op z'n minst eerst in beeld gebracht moeten worden.	Zie hierboven	Toelichting verduidelijkt
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	Beschikbaarstellen zaken als afleverset en meetinrichting behoort eigenlijk tot taak netbeheerder.	Suggestie aanpassen artikel 8 op dit punt. Ten aanzien van het eerste lid van dit artikel hebben we de suggestie om de verplichting om het ter beschikking stellen van een afleverset voor warmte neer te leggen bij de warmtenetbeheerder i.p.v. de leverancier. Dit stemt overeen met hoe het geregeld is in de elektriciteits- en gaswet.	Niet overgenomen. Bij warmte is geen splitsing tussen leverancier en netbeheerder. Wellicht is dit in de toekomst anders, dan kan de wet worden aangepast.	Geen
52.	J. Verweij	Energie Nederland	Onderschrijft handhaven verantwoordelijkheid leverancier voor afleverset.	Uit oogpunt van leveringszekerheid, veiligheid en efficiency.	In lijn met het geconsulteerde wetsvoorstel.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Afleversets: Tarieven			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
11.	M. Bilius	DCMR	Werkelijke kosten: kan leiden tot race to the bottom van prijs en kwaliteit	Het is onduidelijk waarom de toetsing op redelijkheid van de prijs ingewikkelder is dan het achterhalen van de werkelijke kosten van verschillende (componenten van) afleversets. Dat is evenzeer afhankelijk van allerlei factoren die moeilijk te vatten zijn: van omvang van de aankoop van componenten tot gewenst service- of vervangbaarheidsniveau van componenten. Er ontstaat mogelijk net zo makkelijk een race to the bottom als de prijs van een afleverset is vastgesteld, door slechtere of minder gegarandeerde componenten te gebruiken. Waardoor de mogelijkheid om goede afleversets af te leveren die weinig onderhoud koppelen aan een lange levensduur verder wordt beperkt, en een neerwaartse spiraal ontstaan van prijs en kwaliteit. Het effect is niet per sé hetgeen in alle goede bedoelingen is beoogd.	Wezenlijk verschil tussen toetsing op redelijkheid van de prijs in een individueel geval en toetsing op basis van een vooraf vastgestelde maximumprijs, gebaseerd op gemiddelde werkelijke kosten.	Toelichting verduidelijkt door uitleg waarom toetsing obv gemiddelde werkelijke kosten effectiever is dan obv de redelijke prijs.
24.	drs. Vrij		In MvT opnemen dat maximumtarief niet zomaar in plaats van de vigerende tarieven uit contractuele afspraken mag komen, tenzij die hoger dan maximum zijn.	Wij hebben redenen om te vrezen dat het instellen van een maximum prijs voor afleversets nadelig zal uitpakken voor consumenten. Allereerst omdat het aanbod van afleversets zo divers is, dat een maximumprijs niet in een regelgeving te vatten is, laat staan de toerekening van een deel van een centrale afleverset in het inpandig net zoals op dit moment is toegestaan, zoals ook in de memorie van toelichting wordt onderkend. Om het werkbaar te houden (ook voor beroepsinstanties) vrezen wij dat er te weinig typen afleversets onderscheiden gaan worden, met noodgedwongen de hoger geprijsde afleversets als norm voor hun categorie. De andere reden waarom wij voorzien, dat door de invoering van een maximum prijs de consumenten juist meer gaan betalen, ligt in het recente verleden, toen de nieuwe Warmtewet werd ingevoerd. Onze warmteleverancier bracht nauwelijks onderbouwd, het maximumtarief in rekening, daarmee voorbijgaand aan afspraken over tariefindexaties. Onze lastenstijging is daardoor groter geweest dan zonder de invoering van de nieuwe Warmtewet het geval zou zijn geweest. En wij waren niet de enigen die dit is overkomen. Kortom : maximumtarieven worden al vlug de 'normtarieven'.	In de lagere regelgeving worden categorieën vastgesteld. Voor iedere categorie stelt ACM een maximumprijs vast, gebaseerd op gemiddelde werkelijke kosten. Niet uit te sluiten dat er afnemers zijn die dan iets meer moeten betalen, en andere afnemers juist weer wat minder. Gezien de signalen en bewijzen die wij hebben ontvangen over excessieve tarieven die nu in rekening worden gebracht, voorzien we hier voor de overgrote meerderheid van afnemers een verbetering.	Geen, aandacht voor categorieën in lagere regelgeving.
32.		Stichting Stadsverwarming/ Reeshof etc.	Thans gehanteerde prijzen voor afleversets te hoog.	Ondanks dat warmteleverancier Eneco aangeeft dat geen onderhoud noodzakelijk is aan de afleverset, worden jaarlijks onderhoudskosten in rekening gebracht. Ten tweede is sprake	Met het hanteren van een maximumprijs, zoals in het wetsvoorstel wordt voorgesteld, wordt gepoogd excessieve tarieven tegen te	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Afleversets: Tarieven			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			In het onwenselijke geval dat de verplichte huur van afleversets blijft bestaan, dan kan de leverancier feitelijk nog steeds het vastrecht tarief zelf vrij bepalen,	Geen	Relatie maximumprijs afleverset en formule NMDA bekijken bij vormgeving lagere regelgeving	Geen, betreft lagere regelgeving
40.	M. van de Ven	Bewoners Strijp R (Eindhoven)	NMDA moet niet worden losgelaten bij regulering tarief afleverset.	Vervolgens wordt gesteld dat de kosten voor de afleverset gebaseerd dienen te worden op de gemiddelde feitelijke kosten voor een afleverset. Hierbij worden 3 varianten onderkend om e.e.a. beheersbaar te houden. Aangezien initiële aansluiting en jaarlijkse exploitatiekosten van de afleverset integraal onderdeel uitmaken van de ACM modelberekening voor het vaststellen van het vastrecht is het onduidelijk hoe dit vastrecht tot stand gaat komen bij de verschillende afleversets en of NMDA dan nog geldt.	Relatie maximumprijs afleverset en formule NMDA bekijken bij vormgeving lagere regelgeving	Geen, betreft lagere regelgeving
43.		Vereniging Eigen Huis	Lijkt goed uitgangspunt, maar wel nodig dat leveranciers kosten inzichtelijk maken en aantonen.	Geen	Geen reactie nodig	Geen
51.	O. van der Gaag	NVDE	Houd rekening met afleversets ten behoeve van koudelevering in situaties waarin koude ook		Wordt betrokken bij nader onderzoek voor regulering koude/lauw water.	Geen
52.	J. Verweij	Energie Nederland	Energie-Nederland vraagt aandacht voor het referentiebedrag voor de afleverset dat jaarlijks door ACM op grond van de onderliggende rekenregels wordt bepaald en in het tariefbesluit van ACM wordt vermeld.	Het verschil in kosten voor aanschaf en onderhoud van een gasketel en een afleverset heeft directe invloed op de uiteindelijke hoogte van de maximum vaste kosten. Het is daarom van groot belang dat deze referentiebedragen (ketel en afleverset) overeenkomen met de dagelijkse praktijk en dat duidelijk is welke componenten een afleverset kan bevatten (zie ook de opmerking bij 'definitie afleverset'). In artikel 8 wordt aangegeven dat ACM een maximumtarief gaat vaststellen voor de ter beschikking stelling van de afleverset voor warmte. Daaruit volgend en vanuit het oogpunt van begrijpelijkheid voor de gebruiker zou het referentiebedrag gelijk moeten zijn aan het maximumtarief voor een afleverset.	Relatie maximumprijs afleverset en formule NMDA bekijken bij vormgeving lagere regelgeving	Geen, betreft lagere regelgeving

		Afleversets: Tarieven			
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
		<p>Een eenvoudigere, alternatieve methodiek voor het toezicht zou zijn om de huur van de afleverset op te nemen in het maximumtarief en alleen een korting voor te schrijven in die gevallen waar de gebruiker ook daadwerkelijk eigenaar is van de afleverset, en de warmteleverancier die dus niet ter beschikking stelt.</p>	<p>Een afleverset is er echter in verschillende vormen, Energie-Nederland vermoedt dat voor het maximumtarief gedacht wordt aan een afleverset voor zowel de levering van warmte voor ruimteverwarming als warm tapwater, een zogeheten combi afleverset. Er zijn echter verschillende vormen van afleversets, zowel qua samenstelling van onderdelen als qua vermogen. Zo zijn er naast combi afleversets ook afleversets voor alleen ruimteverwarming en alleen warm tapwater en hebben de afleversets voor de zakelijke gebruikers een (veel) groter vermogen dan die voor consumenten. Al deze verschillende vormen laten zich niet in één maximum tarief vatten. Dat zou ondervangen kunnen worden door verschillende maximumtarieven te introduceren voor de verschillende vormen van afleversets. Dan ontstaan echter ook meerdere vastrechtstarieven, wat de uitvoering, het toezicht en de uitlegbaarheid er niet makkelijker op maakt.</p> <p>Een eenvoudigere, alternatieve methodiek voor het toezicht zou zijn om de huur van de afleverset op te nemen in het maximumtarief en alleen een korting voor te schrijven in die gevallen waar de gebruiker ook daadwerkelijk eigenaar is van de afleverset, en de warmteleverancier die dus niet ter beschikking stelt. Die korting kan dan door middel van een aantal gereguleerde bedragen - afhankelijk van het type afleverset - worden voorgeschreven. Op deze wijze wordt de onduidelijkheid en verwarring rondom het tarief voor een afleverset zoals onder de huidige Warmtewet voor het overgrote deel weggenomen.</p>	<p>Meerdere categorieën afleversets met verschillende maximumtarieven leidt niet tot meerdere vastrechtstarieven. Voor de vaststelling van het vastrecht in de formule wordt uitgegaan van 1 soort afleverset, net zoals voor de gasketel uitgegaan wordt van 1 soort. Wordt nader bepaald in de lagere regelgeving.</p>	<p>Geen</p>

Artikel 3, eerste lid, onderdeel c: Veiligheid						
	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
27.	S. Adriaansen	Gemeentelijk Platform Kabels & leidingen	1.Oproep om in de warmtewet eisen te stellen aan deugdelijkheid, betrouwbaarheid en lekvrij zijn van warmtenetten.		Het veilig en optimaal functioneren van een binneninstallatie is mede afhankelijk van de warmte die de gebruiker geleverd krijgt en de technische specificaties van het warmtenet waar de binneninstallatie van de gebruiker aan gekoppeld is. Uit de praktijk blijkt dat deze specificaties zeer divers zijn en, anders dan bij gas en elektriciteit, per warmtenet kunnen verschillen. Om deze reden is er voor warmtenetten voor gekozen deze eisen op te laten nemen in de leveringsovereenkomst voor warmte.	Geen
31.	B. Hofman	CDER (Coöperatie Duurzame Energie Reeshof)	voorstel aanpassing artikel 3, eerste lid, onderdeel e: toevoegen 'binnen passende ontwerpnormen'.	Ik kan deze niet helemaal plaatsen. Hiermee geef je eigenlijk toegang aan de leverancier tot in de woning. Leverancier heeft er belang bij dat de retour temperatuur juist is, maar hij kan deze ook instellen in de afleverset. Minimaal+E6 moet dan "binnen geldende ontwerpnormen" of iets in die trant toegevoegd worden.	Met deze bepaling wordt de leverancier geen toegang tot de woning verstrekt maar wordt verplicht gesteld dat de leverancier aan de gebruiker duidelijk maakt aan welke eisen de binneninstallatie moet voldoen, wil de gebruiker optimaal en veilig gebruik kunnen maken van de door de leverancier geleverde warmte.	Geen
37.	dhr. T. Siertsema	UNETO VNI	eisen aan installaties overal centraal geregeld in bouwbesluit, waarom warmte anders?	Alle eisen die gesteld worden aan elektriciteits-, gas-, ventilatie installaties en dergelijke binnenshuis worden geregeld in het Bouwbesluit; dat is niet voor niets zo. Zodoende worden in het hele land voor dezelfde situaties dezelfde veiligheidseisen gesteld. Dit brengt marktwerking, betrouwbaarheid, concurrentie, leereffect, lagere prijzen en dergelijke te weeg. Door bij warmtenetten het te regelen in de aansluitvoorwaarden ontstaan ongewild verschillen en ontstaat bij de installateur onduidelijkheid wat, waar nou bij wie geldt? Ook opleidingen, certificatie en kwaliteitssystemen voor installateurs die zeer bijdragen aan de veiligheid, worden zodoende nagenoeg onmogelijk gemaakt. Wat de wetgever van de installatiebranche vraagt, zal zij zeker doen maar maak het dan ook mogelijk met het nodige draagvlak.	Het veilig en optimaal functioneren van een binneninstallatie is mede afhankelijk van de warmte die de gebruiker geleverd krijgt en de technische specificaties van het warmtenet waar de binneninstallatie van de gebruiker aan gekoppeld is. Uit de praktijk blijkt dat deze specificaties zeer divers zijn en, anders dan bij gas en elektriciteit, per warmtenet kunnen verschillen. Om deze reden is er voor warmtenetten voor gekozen deze eisen op te laten nemen in de leveringsovereenkomst voor warmte.	Geen

Artikel 3, eerste lid, onderdeel c: Veiligheid						
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel	
58.	Th.M.A.O.M. Barenbrug	Stichting Stadswarmte Ypenburg-nootdorp	eisen aan de binneninstallatie te stellen door leverancier is onvoldoende. Willekeur is niet uitgesloten en gebruiker onvoldoende beschermd. Eisen door leveranciers gesteld zijn niet streng genoeg en bieden onvoldoende bescherming		Het veilig en optimaal functioneren van een binneninstallatie is mede afhankelijk van de warmte die de gebruiker geleverd krijgt en de technische specificaties van het warmtenet waar de binneninstallatie van de gebruiker aan gekoppeld is. Uit de praktijk blijkt dat deze specificaties zeer divers zijn en, anders dan bij gas en elektriciteit, per warmtenet kunnen verschillen. Om deze reden is er voor warmtenetten voor gekozen deze eisen op te laten nemen in de leveringsovereenkomst voor warmte.	Geen
			verzoek om te komen tot eenduidige installatiecriteria i.o.m. Ministerie van Wonen.			Geen
			verzoek om grondige controle binneninstallatie bij aansluiting verplicht te stellen, als onderdeel van een periodieke grondige controle van het gehele stadsverwarmingssysteem in de woning.		Het stadsverwarmingssysteem loopt niet door tot in de woning, maar eindigt op het punt waarop de binneninstallatie is aangesloten op het stadsverwarmingsnet (of het inpandig warmtenet). Dientengevolge liggen de verantwoordelijkheid voor het onderhoud, het inspecteren van de binneninstallatie en de kosten daarvan, naar analogie met gas en elektriciteit, bij de bewoner.	Geen
			veiligheidsproblemen doen zich (iig in Ypenburg) niet speciaal voor in afleverset. Serieus onderzoek is nodig.		Deze opmerking leent zicht niet goed voor een reactie in het kader van de consultatie	Geen
			schrijf verplichte periodieke controles door leveranciers van gehele inpandige installatie voor tbv veiligheid en efficiency van het net. Kosten voor rekening leverancier. Of gebruiker voert controle uit en kan kosten voor rekening leverancier brengen om zo binnen grenzen NMDA te blijven		Het stadsverwarmingssysteem loopt niet door tot in de woning, maar eindigt op het punt waarop de binneninstallatie is aangesloten op het stadsverwarmingsnet (of het inpandig warmtenet). Dientengevolge liggen de verantwoordelijkheid voor het onderhoud, het inspecteren van de binneninstallatie en de kosten daarvan, naar analogie met gas en elektriciteit, bij de bewoner.	Geen
			zelfde eisen aan veiligheid als bij gas.: lekkage risico moet gelijk zijn aan risico in gassituatie. Wettelijk voorgeschreven lekkagebeveiliging moet maatstaf zijn voor bestaande en nieuwe aansluitingen.		Het stadsverwarmingssysteem loopt niet door tot in de woning, maar eindigt op het punt waarop de binneninstallatie is aangesloten op het stadsverwarmingsnet (of het inpandig warmtenet). Dientengevolge liggen de	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 3c Einde leveringsovereenkomst			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing
32.	diversen	Stichting Stadsverwarming/ Reeshof etc.	Kom tot een gedifferentieerde aanpak voor consumenten die hun leveringsovereenkomst op willen zeggen. Bepaal maximum tarieven voor verwijderen afleverset en warmtemeter en ook voor verwijderen van alle leidingen. Een consument mag niet worden gedwongen tot warmteafname om rentabiliteit van het warmtenet te garanderen.		Met dit wetsvoorstel wordt gepoogd zoveel als mogelijk recht te doen aan de verschillende belangen. Daarom wordt het recht geïntroduceerd om een overeenkomst op te zeggen, maar blijft het voor leveranciers mogelijk een bedrag in rekening te brengen bij beëindiging. Zonder die mogelijkheid komt opzeggen door een afnemer volledig voor rekening van de leverancier, die vooraf moet bepalen of zijn investering rendabel zal zijn.	Geen, wel aanpassing wet gedaan tav de afsluittarieven (zie dat tabblad)
37.	T. Siertsema	Uneto VNI	Technisch is het altijd mogelijk om af te sluiten. Het is alleen de vraag wie dat betaalt. 2. Het is eerlijker om mensen met bestaande contracten gelijke rechten te geven en dus geen overgangsregime in te richten en de schade te nemen. 3. Uiteindelijk bepaalt de rechter hoe hoog de boete is bij vertrek. Daarvoor is de risicodekkingsbijdrage bepalend die men de leverancier moet betalen.		1. Bouwtechnisch kan een afsluiting zo fundamenteel zijn, dat het de facto niet mogelijk is of niet in verhouding staat. Het voorbeeld van blokverwarming is genoemd in de memorie van toelichting. 2. Een overgangsregime is gebruikelijk bij wetswijzigingen, waarbij wordt ingegrepen op bestaande afspraken of gerechtvaardigde verwachtingen. Niet helder in de inbreng is welke partij de schade zou moeten nemen, maar deze zou substantieel kunnen zijn. 3. In nieuwe leveringsovereenkomsten zal een opzegbedrag bij voortijdige beëindiging in de leveringsovereenkomst opgenomen kunnen worden. Artikel 3, lid 1 onder c legt vast dat de leveringsovereenkomst voorwaarden voor opschorting of beëindiging van de overeenkomst moet bevatten. De rechter bepaalt niet hoe hoog de boete bij opzeggen van de overeenkomst is, hij bepaalt of een dergelijke boete, als die wordt geïnd, redelijk is.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 3c Einde leveringsovereenkomst			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing
43.		Vereniging Eigen Huis	Het recht op beëindiging van de leveringsovereenkomst door een afnemer is een holle frase indien de uitzondering blijft bestaan voor situaties waarin dit tot aanzienlijk nadeel leidt voor een andere gebruiker. Een warmteleverancier kan te gemakkelijk claimen dat dat het beëindigen van een leveringsovereenkomst door het wegvallen van inkomsten tot extra kosten voor de overige afnemers leidt.		Het principe dat in een gesloten collectief systeem het gedrag van de één impact heeft op anderen staat overeind en het is van belang dit op te nemen in de wet. De impact van het vertrek van één afnemer op de werking van het betreffende warmtenet, verschilt van net tot net. Bij een groot aantal aangeslotenen zal het vertrek van één afnemer geen significante impact hebben. Bij kleinere systemen is dat anders. Het is niet doenlijk om dit in de wet nader te definiëren. Toetsing is uiteindelijk aan de rechter.	Geen
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	Dat andere verbruiker aanzienlijk nadeel ondervindt als een verbruiker de leveringsovereenkomst beëindigd, is toch niet zijn/ haar probleem? De omschrijving van aanzienlijk nadeel is vaag.		Warmtesystemen zijn collectieve systemen waarin afnemers gezamenlijk deel nemen en de kosten delen. Er zijn situaties denkbaar waarbij het vertrek van enkelen uit een collectief systeem, nadelig is voor de anderen in dat systeem. Het nadeel voor de overblijvende partijen kan onevenredig groot zijn ten opzichte van het voordeel van de vertrekkende partij. Het is niet wenselijk dat de overblijvende partijen dit nadeel zonder meer moeten dulden. In die gevallen is een weging van belangen nodig. Het wetsvoorstel doet daar recht aan. Het is gezien de grote diversiteit aan warmtesystemen niet zinvol om mogelijke situaties te beschrijven en daarom is in de wet een algemenere beschrijving opgenomen.	Toelichting op het punt van "aanzienlijk nadeel" verduidelijkt.

		Artikel 3c Einde leveringsovereenkomst				
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing	
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	Goed dat afsluiting beter geregeld wordt. Dat kabinet risicodekking toestaat is onbegrijpelijk.	Risicodekking is een ondernemersrisico. Afsluiting is de enige prikkel die je aan een monopolist kan geven.	Het kabinet streeft naar een goede balans tussen enerzijds de belangen van afnemers om de levering te beëindigen en anderzijds het belang van investeringen in warmtelevering en de investeringszekerheid die bedrijven daarbij nodig hebben. In de memorie van toelichting staat deze afweging beschreven. De wet stelt een maximum aan de afsluitkosten op basis van daadwerkelijke (gemiddelde) kosten. Een mogelijkheid voor bedrijven om een opzegbedrag vast te kunnen leggen bij het voortijdig openbreken van een leveringsovereenkomst door de afnemer, acht het kabinet noodzakelijk om projecten te kunnen ontwikkelen.	Ja, woord risicodekking in de toelichting vervangen. Het is beter om te spreken van 'een opzegbedrag bij voortijdige opzegging', dat is minder verwarrend.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 8a, vijfde lid: Correctiefactoren			
			Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Aanpassing ?
3.	J. Dannenburg	Burger	Correcties voor leidingverliezen en radiatorcapaciteit zijn goed, maar reductiefactoren moeten niet toegestaan worden	reductiefactoren zijn achterhaald als gevolg van: - de ontwikkelingen op technisch gebied van warmtebemetering en isolatie; - sociale ontwikkelingen; het bevorderen door de Overheid van duurzaamheid en - energiekostenbewustheid o.a. door het verplichtstellen van een energielabel; - opkomst andere verwarmingsmethodiek; onvolkomenheden in het reductiesysteem; een gerechtelijke uitspraak	Het ministerie van economische deelt de opvatting van de heer Dannenburg dat reductiefactoren als gevolg van ontwikkelingen op het gebied van warmtebemetering en isolatie in toenemende mate overbodig raken. Ook deelt het ministerie van EZ de opvatting van de heer Dannenburg dat het gebruik van reductiefactoren vanuit het oogpunt van energiekostenbewustzijn niet wenselijk is. Er doen zich echter nog situaties voor in bestaande bouw waarin het niet toestaan van het toepassen van correctiefactoren leidt tot onredelijk hoge of lage kosten voor warmteverbruik. Soms gaat het om kosten die geen recht doen aan het werkelijk verbruik van warmte door de gebruiker omdat de gebruiker profiteert van de verwarming door de omliggende gebruikers. En soms gaat het om kosten die onredelijk zijn als gevolg van de ligging van de woning. Allereerst omdat een bewoner niet altijd een vrije keuze heeft bij het aanvaarden van een woning (denk hierbij aan het beperkte aanbod en de beperkte weigeringsmogelijkheden in de gereguleerde woningverhuur). Ook gaat het te kort door de bocht om te stellen dat de betreffende bewoner dan maar isolerende maatregelen moet treffen. Het treffen van isolerende maatregelen is een beslissing die doorgaans gezamenlijk door de eigenaren van het pand genomen moet worden in een VvE. Als daar geen overeenstemming over bereikt kan worden door dat de eigenaren die geen last hebben van de slechte isolatie niet willen bijdragen aan de kosten (zij profiteren er niet van) kunnen de maatregelen niet getroffen worden. Door de kosten met behulp van correctiefactoren te verdelen over alle bewoners wordt enerzijds beter recht gedaan aan het daadwerkelijk verbruik van de bewoners en ontstaat anderszijds een prikkel voor bewoners die anders profiteren van een gunstige ligging om toch in te stemmen met isolerende maatregelen. Omdat de behoefte aan deze vorm van correctie afneemt en het niet wenselijk is dat er nu nog complexen gebouwd worden waar gebruik van correctiefactoren nodig is, is er evenwel voor gekozen om deze mogelijkheid alleen toe te staan voor bestaande	Geen
18.	H. v.d. Hoek	Bewonerscommissie Woonzorgcomplex Hornhoeve	Minister moet aangeven waar grens ligt voor overschrijding leidingverliezen		Aan een gebruiker mag niet meer dan de maximumprijs in rekening worden gebracht. Dat is het uitgangspunt van de wet. Correctiefactoren zijn bedoeld om het individueel verbruik te corrigeren. Het verbruik neemt dus toe of af aan de hand van de toepassing van correctiefactoren. Hoeveel deze toe of afname is, is afhankelijk van de concrete situatie. De minister kan bij lagere regelgeving regels vaststellen omtrent de vaststelling van correctiefactoren door de leverancier.	Geen aanpassing van het voorstel, mogelijk is dit wel aandachtspunt bij het opstellen van de lagere regelgeving.
28.	K. Oomen	VVE Belang	Positief over toestaan correctiefactoren. Wil graag betrokken worden bij opstellen nadere regels bij amvb/mr.		Voor het gebruik van correctiefactoren moet worden aangesloten bij de daarvoor gangbare technische normen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de norm NEN 7440.	Wetsvoorstel (artikel 8a, vijfde lid) en toelichting zijn op dit punt aangepast.
51.	O. van der Gaag	NVDE	warmtelevering op basis van gas-NMDA dient per definitie goedkoper of max even duur te zijn als galslevering. Als er aanleiding is tot aanpassing van de max prijs dan		Het voorstel staat een correctie toe op het individueel gebruik, niet op de gehanteerde prijs. Totale kosten moet vermenigvuldiging zijn van (verbruik x correctiefactor) x prijs.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 8a, vijfde lid: Correctiefactoren			
			Opmerkingen	Onderbouwing	Reactie EZ	Aanpassing ?
52.	J. Verweij	Energie Nederland	Waarom alleen bestaande bouw? Is dit ingevolge het huur en servicekosten toezicht wel aanvaardbaar?		Voor nieuwbouw mag worden aangenomen dat het gebruik van correctiefactoren als gevolg van isolerende maatregelen niet langer noodzakelijk is.	Geen
58.	dhr. Barenburg	Stichting Stadswarmte Ypenburg-nootdorp	correctiefactoren bepalen op basis van onderzoek door wettelijk erkende energiedeskundigen.		Voor het gebruik van correctiefactoren moet worden aangesloten bij de daarvoor gangbare technische normen. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan de norm NEN 7440.	Wetsvoorstel (artikel 8a, vijfde lid) en toelichting zijn op dit punt aangepast.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 21: Onderhandelde toegang			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
25.	A.J.W. van Geffen	Gemeente Breda	In de praktijk wordt meerdere leveranciers op een netwerk als kansrijk gezien en vergrotend voor het draagvlak van warmtelevering.		Het is mogelijk dat er meerdere leveranciers op een specifiek warmtenet actief zijn en ook dat er meerdere producenten op een warmtenet invoeden. De wet regelt echter niet dat eventuele nieuwe leveranciers en producenten onder bepaalde voorwaarden altijd toegang hebben tot het net. Wel wordt in samenwerking met verschillende partijen verder nagedacht over toekomstige marktmodellen. De groei van warmtelevering is hierbij van groot belang.	Geen
34.	K. Mast	Gemeente Delft	Voor toekomstige grootschalige warmtenetten dient TPA een voorwaarde zijn voor producenten en leveranciers. Een onafhankelijke systeembeheerder maakt afspraken met de verschillende warmteproducenten en warmteleveranciers.		Regulated TPA wordt in de wet niet bindend voorgeschreven. Er kan bij nieuwe grootschalige warmtenetten worden gekozen voor het instellen van een onafhankelijk systeembeheerder. Deze zal dan een afweging moeten maken tussen investeringszekerheid voor producenten en toekomstige toetreding van nieuwe producenten.	Geen
35.	M. van Hooijdonk	Stichting Natuur en Milieu	Warmteproducenten -en leveranciers moeten altijd toegang tot het net krijgen als aan voorwaarden is voldaan. Pleit voor regulated Third Party Access (TPA). TPA maakt het uitfasen van fossiele restwarmte mogelijk en voorkomt lock-in van warmte uit kolencentrales. Publiek aandeelhouderschap maakt toegang voor nieuwe warmteproducenten en -leveranciers mogelijk	n.v.t.	De warmtenetten in Nederland zijn nog onvoldoende groot voor gereuleerde TPA. Gereuleerde TPA ondermijnt de investeringszekerheid voor warmteproducenten. Zekerheid dat ze enige tijd kunnen blijven produceren is nodig voor het doen van een investering. Dat geldt voor zowel de uitkoppeling van restwarmte als voor de producenten van hernieuwbare warmte. Wel wordt in samenwerking met verschillende partijen verder nagedacht over toekomstige marktmodellen. Publiek aandeelhouderschap zou een eventuele toekomstige TPA kunnen vermakkelijken.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 21: Onderhandelde toegang			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
36.	H. Weber	Provincie Zuid-Holland	In Zuidelijke Randstad streven provincie en andere partijen naar een open warmtenet met marktwerking en op middellange termijn regulated TPA voor producenten en leveranciers. Keuze voor negotiated TPA begrijpelijk, regulated TPA is het eindbeeld. Feitelijk bestaan al vormen van TPA voor warmteleveranciers (grootverbruik). Er is niet voorzien in een inhoudelijke (bindende) beoordeling van de onderhandeling, ACM bewaakt de procedure.	Marktwerking stimuleert concurrentie tussen warmteaanbieders en kan leiden tot meer leveringszekerheid, lagere prijzen, duurzamer warmte en op termijn keuze aan de vraagzijde. Perspectief op groei van warmteafzet is een voorwaarde omdat dan bestaande warmteproducenten voldoende zekerheid hebben hun investering terug te verdienen.	Het marktmodel zal zich de komende tijd verder ontwikkelen. Negotiated TPA is een eerste stap. Het klopt dat op basis van vrijwilligheid al allerlei vormen van TPA mogelijk zijn. Een inhoudelijk bindend oordeel over de onderhandeling zou de facto een vorm van regulated TPA zijn en is voor nu nog een stap te ver.	Geen
37.	T. Siertsema	Uneto VNI	Pleidooi voor regulated TPA.	Bestaande producenten zullen niet snel nieuwe concurrenten op het net toelaten. Mogelijk goedkopere warmte komt zo het net niet in.	Bij relatief kleine warmtenetten komt eventuele nieuwe warmteproductie in de plaats van de bestaande productie. De investeringszekerheid in warmteproductie is klein indien het mogelijk is dat de producent de investeringen niet terug kan verdienen omdat nieuwe producenten zijn plaats in kunnen nemen. De afweging is om bij de huidige grootte van de warmtemarkt, regulated TPA niet bij wet voor te schrijven. Wel wordt in samenwerking met verschillende partijen verder nagedacht over toekomstige marktmodellen.	Geen
39.		IPO	Negotiated TPA is een stap voorwaarts: houdt zowel rekening met investeringszekerheid als belang van duurzaamheid. Keuzevrijheid van de consument blijft echter beperkt. IPO stelt voor om onderzoek te doen naar mogelijkheden om meerdere producenten te laten invoeden op hoofdtransportnet en de rol van netbeheerders. Doel is organische groei naar meer keuzemogelijkheden en draagvlak bij consument zonder kleinschalige netten te benadelen.	n.v.t.	Onderhandelde toegang is inderdaad een eerste stap. De richtlijnen voor onderhandeling versterken de positie van toekomstige producenten. Onderhandelde toegang is niet het eindbeeld. EZ zal verder studeren op marktmodellen waarbij investeringszekerheid, verduurzaming en draagvlak belangrijke aspecten zijn. De positie van netbeheerders en het eigendom van de netten is een bepalende factor in deze discussie. Dit valt buiten de scope van de wet.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 21: Onderhandelde toegang			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
43.		Vereniging Eigen Huis	Huidige ambities voor het open stellen van de warmtenetten gaan niet ver genoeg.	Meerdere aanbieders van warmte betekent meer keuzevrijheid voor de consument.	EZ houdt vast aan de afweging zoals verwoord in de memorie van toelichting bij het concept wetsvoorstel. De voordelen van concurrentie tussen warmteleveranciers op een net wegen niet op tegen de additionele kosten die ontstaan als gevolg van intensiever toezicht en netbeheer.	Geen
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	De derdentoeegang wordt beperkt tot producenten en voorziet niet in derdentoeegang voor leveranciers. In de onderbouwing van deze keuze maakt EZ onvoldoende onderscheid tussen grotere warmtetransportnetten en de kleinere distributienetten. Maak derdentoeegang voor leveranciers mogelijk op grote warmtenetten indien hierop meerdere		EZ houdt vast aan de afweging zoals verwoord in de memorie van toelichting bij het concept wetsvoorstel. De voordelen van concurrentie tussen warmteleveranciers op een net wegen niet op tegen de additionele kosten die ontstaan als gevolg van intensiever toezicht en netbeheer.	Geen
47.	G. de Man	Stichting warmtenetwerk	Het is goed dat de rol van netbeheerder en/of systeembeheerder wordt benoemd. Lokale toedeling van deze taken. Invulling van derdentoeegang lokaal en in afstemming tussen netbeheerder, leverancier en producent.	n.v.t.	In lijn met het geconsulteerde wetsvoorstel.	Geen
49.	D.R. Potters	Alliander	Bij warmtenetten van voldoende omvang moet volwaardige toegang voor concurrerende warmtebronnen zijn. Regel naast de toegang ook expliciet de toedeling van de transportcapaciteit. Onderhandelde toegang wordt afgeraden indien er geen additionele (inhoudelijke) richtlijnen komen voor de onderhandelingen en niet uitsluitend vormvereisten.	Nieuwe toetreders zijn volledig afhankelijk van de goede wil van bestaande partijen.	Regulated TPA ondermijnt bij nog onvoldoende grote warmtenetwerken de investeringszekerheid van producenten. Negotiated TPA is een stap om nieuwe toetreders in een betere onderhandelingspositie te brengen. In lagere regelgeving wordt het proces van de onderhandelingen nader uitgewerkt.	Geen. Wel wordt de input voor de richtlijn voor de onderhandelde toegang meegenomen bij de ontwikkeling van lagere regelgeving.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 21: Onderhandelde toegang			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
50.	W. Groenendijk	GasUnie	Onderzoek of een onderscheid tussen transportnetten en distributienetten nuttig is. Wellicht is verschillende regulering toepasselijk: op hoofdinfrastructuur open, onafhankelijk, non-discriminatoir en transparant beheer; op distributienetwerken vanwege schaal en locatie-specifieke omstandigheden een ander model		Het is zinvol om te onderzoeken of dit onderscheid zinvol is. De introductie van negotiated TPA is in de wet ook aangekondigd als een tussenstap en niet als eindpunt van de discussie over marktmodellen.	Geen
52.	J. Verweij	Energie Nederland	Energie Nederland stelt voor de bepaling over de informatievoorziening bij onderhandelde toegang zo aan te passen dat de informatie verstrekt wordt door de leverancier en, indien deze niet tevens de betrokken netbeheerder is, de leverancier en de netbeheerder tezamen.	In het voorstel voor onderhandelde toegang staat een verplichte informatievoorziening opgenomen. Een netbeheerder kan sec geen informatie geven over de warmtevraag die de leverancier invult noch dat een netbeheerder overlegt over de inkoop van warmte.	EZ heeft het artikel nav deze opmerking nader bezien. De plicht om informatie te verstrekken over de ingevulde en niet ingevulde warmtevraag hoort inderdaad niet bij de netbeheerder. Dit overlapt ook met de informatie die de leverancier op grond van dit artikel dient te verstrekken over de vraag naar warmte en de hoeveelheid daarvan waarvoor productiecapaciteit beschikbaar is.	Wet aangepast: de plicht voor de netbeheerder om informatie te verstrekken over "de ingevulde en niet ingevulde warmtevraag" is geschrapt.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1b: Experimenteerruimte			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
10.	J. Oude Lohuis	Gemeente Utrecht	Bij uitwerking in AMvB en MR kijken naar samenhang Bouwbesluit en Omgevingswet	Zo heeft de gemeente op dit moment geen mogelijkheden om gebouweigenaren te dwingen tot investeringen of aanpassingen in een verouderd inpandig warmtenet, ondanks de grote hoeveelheid klachten van bewoners die ons hierover bereiken. Het huidige aanschrijfbeleid uit de bouwregelgeving biedt hiervoor onvoldoende grondslag. We beseffen ons dat dit met de herziening van de Warmtewet niet wordt opgelost, daarvoor zal bestaande regelgeving in samenhang met de herziene Warmtewet en andere regels moeten worden gestroomlijnd.	Betrekken bij uitwerking Warmtebesluit en Warmteregeling in afstemming met BZK	Geen
25.	A.J.W. van Geffen	Gemeente Breda	Wijst op behoefte binnen gemeente Breda aan snelle inwerkingtreding van	Indien Amercentrale versneld sluit, is experimenteerruimte op korte termijn nodig.	Wet zit op snelst mogelijke tijdpad. EZ bekijkt intussen wat mogelijk is binnen de huidige wetgeving.	Geen
			Vraagt of doelen experimenteermogelijkheid niet zouden moeten worden uitgebreid met 'energietransitie'.	Geen	Naar mening van EZ omvat de huidige formulering alle relevante aspecten in relatie tot de gewenste energietransitie.	Geen
36.	H. Weber	Provincie Zuid-Holland	Vraag in hoeverre ACM bevoegdheid zal hebben om experimenten bij te sturen of te verbieden. En zo ja, wordt dit voor of achteraf getoetst?	In artikel 1b wordt ruimte geboden om te experimenteren met relevante aspecten rondom hernieuwbare energie, energiebesparing, efficiënt gebruik van het net, nieuwe marktmodellen en tariefregulering – nader uit te werken bij of krachtens een AMvB. Dat is positief, zeker voor de ontwikkeling van de warmterotonde in de Zuidelijke Randstad, een gebied met een divers potentieel warmteaanbod en dito warmtevraag. Voor de handhaving van de Warmtewet door de ACM worden geen specifieke regels meer gesteld. Dit sluit aan bij de algehele rol en werkwijze van de ACM. Een vraag hierbij is nog wel in hoeverre de ACM de bevoegdheid zal hebben om experimenten op basis van artikel 1b van de Warmtewet bij te sturen of te verbieden. En zo ja, toetst de ACM dan vooraf of achteraf: dit laatste is ongewenst, want het zou leiden tot onzekerheid over de uitvoerbaarheid van het experiment.	Bevoegdheid voor toestaan experimenten ligt in het voorstel bij de minsiter. Toetsing of wordt voldaan aan de voorwaarden voor verlening van de ontheffing vindt vooraf plaats. Wanneer een ontheffing is verleend houdt ACM toezicht op de uitvoering van de voorwaarden waaronder de ontheffing wordt verleend. ACM kan de voorwaarden waaronder de ontheffing wordt verleend niet aanpassen.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1b: Experimenteerruimte			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
39.		IPO	Content met invoering experimenteerruimte. Vraag om deze mogelijkheid uit te breiden naar projecten met restwarmte	De projecten in provincies kenmerken zich door diversiteit en vragen om maatwerk. Wij betreuren het dat de experimenteerruimte is beperkt tot projecten met warmte uit hernieuwbare bron. Omdat restwarmte als voedingsbron voor warmtenetten in de transitie onmisbaar is vragen wij de experimenteerruimte uit te breiden naar projecten met restwarmte, zodat ook met deze projecten experimenten mogelijk zijn.	de formulering in wetsvoorstel sluit experimenten met restwarmte niet uit, omdat in het artikel sprake is van "of". Zolang aan één van de criteria voldaan wordt, komt een voorstel in aanmerking voor beoordeling door de minister.	Geen
42.	D. Arescu	Cogas	Netwerkbedrijven als ook gas- en elektriciteitsnetbeheerders moeten ruimte krijgen om te experimenteren met het beheren en exploiteren van alternatieve warmtevoorziening zoals een warmtenet.	Om ervaring op te kunnen doen met een alternatieve warmtevoorziening en daarmee bij te kunnen dragen aan een duurzame energievoorziening pleit Cogas ervoor dat zowel netwerkbedrijven als ook gas- en elektriciteitsnetbeheerders ruimte krijgen om te experimenteren met het beheren en exploiteren van een alternatieve warmtevoorziening zoals een warmtenet.	De netwerkbedrijven en de netbeheerders worden gereguleerd door de Gaswet en de Elektriciteitswet. In het wetsvoorstel "Voortgang Energietransitie" is een experimenteerbepaling opgenomen voor deze partijen. Dit valt buiten de Warmtewet.	Geen
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	Verheugd over experimenteerruimte. Wel nadere suggesties op tekst. Goede uitwerking bij AMvB cruciaal voor	Zie volgende opmerkingen.	NVT	NVT

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1b: Experimenteerruimte			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			<p>Pleidooi voor experimenteermogelijkheid tarieven in open net structuur. Expliciet benoemen in wetsvoorstel/MvT</p>	<p>Daarnaast constateert Netbeheer Nederland dat het wetsvoorstel met het toevoegen van artikel 1b een wettelijke grondslag biedt voor het starten en uitvoeren van experimenten. Hiermee komt het wetsvoorstel tegemoet aan onze wens om experimenteerruimte te bieden. In de concepttoelichting (paragraaf 4.13) wordt echter wel een nadere afbakening gegeven door de stelling dat het onderdeel 'tariefregulering' buiten de experimenteerbepaling wordt gehouden omdat het wetsvoorstel apart de mogelijkheid biedt voor leveranciers om verschillende tarieven aan te bieden. Netbeheer Nederland merkt hierover op dat de door haar beoogde experimenteerruimte ziet op het maken van onderscheid tussen het tarief van een warmtenetbeheerder en het tarief van de leverancier van warmte (met een open net als uitgangspunt). Deze tarieven dienen dan collectief voor een pilot te gelden zodat ook met deze tarieven gerekend kan worden in een business case. We pleiten dus voor de mogelijkheid om te kunnen experimenteren met de tariefopbouw in een open net en verzoeken u om deze mogelijkheid expliciet te benoemen in het wetsvoorstel of de memorie van toelichting.</p>	<p>Deze suggestie is overgenomen.</p>	<p>Artikel 1b, eerste lid, onderdeel b, is aangepast.</p>

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 1b: Experimenteeruimte			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			<p>Experimenteren met aansluiting op warmtenet in een wijk moet impliceren dat later geen aansluitrecht bestaat op gasaansluiting</p>	<p>In nieuwbouwwijken hebben gemeentes de mogelijkheid om warmtegebieden aan te wijzen. In die gebieden heeft de gasnetbeheerder geen plicht om een gasaansluiting aan te leggen. In de bestaande bouw is niet (eenduidig) geregeld dat en wanneer de gasnetbeheerder gasaansluitingen kan opzeggen, indien in een gebied wordt overgegaan op een alternatieve manier van veruarmen, zoals elektrisch verwarmen of een warmtenet. Hierdoor kan de gewenste overgang naar een duurzame warmtevoorziening stagneren. Netbeheer Nederland pleit dan ook dat wordt voorzien in de mogelijkheid om te experimenteren waarbij de aansluiting op een warmtenet - ook in de gebouwde omgeving - impliceert dat er geen aanspraak meer gemaakt kan worden op een aansluiting op het gasnet. Belangrijk hierbij is dat ook later niet alsnog teruggevallen kan worden op de gasaansluitplicht. Het is voor Netbeheer Nederland niet duidelijk in hoeverre de tekst van het wetsvoorstel en/of de toelichting daarop de gevraagde ruimte biedt. Met name het gebruik van de zinsnede 'een net' in het toegevoegde artikel 1b, eerste lid, sub a wekt de indruk dat er ruimte is voor experimenten die betrekking hebben op het efficiënt gebruik van een gasnet. We verzoeken u om dit in de memorie van toelichting nader uiteen te zetten waarbij ook aandacht wordt besteed aan ons pleidooi om ruimte te bieden aan experimenten als</p>	<p>Hier ligt een relatie met de uitwerking van de AMvB voor experimenteeruimte zoals die in het wetsvoorstel "Voortgang Energietransitie" is opgenomen. EZ onderzoekt de mogelijkheid om één gezamenlijke AMvB voor experimenten op te stellen voor elektriciteit, gas en warmte. De gasaansluitplicht is onderdeel van de Gaswet en valt zodoende buiten het bereik van dit wetsvoorstel.</p> <p>Met een ontheffing op grond van deze bepaling kan geen uitzondering gemaakt worden op rechten en plichten op grond van andere wetten. Het recht op een aansluiting op een gasnet is niet geregeld in de warmtewet en kan dan ook geen onderdeel vormen van een uitzondering op grond van de experimenteerbepaling.</p>	<p>tekst artikel 1, onderdeel a aangepast van 'net' naar 'warmtenet'.</p>
45.	diversen	Warmte 030	<p>Positief over experimenteeruimte en willen graag betrokken worden bij verdere uitwerking.</p>	<p>We zijn blij dat de Wet nadrukkelijk het aangaan van experimenten probeert te stimuleren. We zullen ons inspannen om met partners te komen tot verbetering van de Utrechtse stadsverwarming en zullen indien nodig en mogelijk graag de geboden experimenteeruimte toepassen. Daarbij denken we onder andere aan: andere organisatievormen, andere bronnen, andere temperatuurregimes, koudelevering, teruglevering van warmte, keuze tussen leveranciers.</p>	<p>Betrekken bij uitwerking Warmtebesluit en Warmteregeling.</p>	<p>Geen</p>
57.	W. de Vreeze	Aedes	<p>Goede ontwikkeling in kader van energietransitie.</p>	<p>In het wetsvoorstel wordt de toepassing van experimenten op het gebied van hernieuwbare energie, efficiënt gebruik van het net, nieuwe marktmodellen en tariefregulering gestimuleerd. In het kader van de energietransitie achten wij dit een goede ontwikkeling.</p>	<p>NVT</p>	<p>NVT</p>

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 12 - Rapportage Duurzaamheid			
			Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
10.	J. Oude Lohuis	gemeente Utrecht	Niet alleen CO2, ook Nox, SO2, fijnstof, milieubelasting gebruikte materialen		Input betrekken bij uitwerking in lagere regelgeving.	Geen
11.	M. Bilius	DCMR	Goed idee maar duurzaamheid lastig in getal te vangen. En ook luchtmissies, landgebruik en materiaalgebruik spelen een rol. Heldere kaders nodig.		Input betrekken bij uitwerking in lagere regelgeving.	Geen
25.	A. van Geffen	gemeente Breda	Wijst op ontbreken van een landelijke rekensystematiek voor duurzaamheid tbv keuzes met impact op lange termijn voor warmtenetten. Vraagt om concretisering van duurzaamheidsambitie. Noemt als voorbeelden: beperking CO2 emissie, vermindering transportverliezen, verminderen warmteverliezen in		Doel van dit wetsvoorstel is om te komen tot een landelijke rekensystematiek. Die wordt opgesteld in samenspraak met betrokken partijen en uiteindelijk opgenomen in de lagere regelgeving.	Geen
32.	diversen	Stichting Stadsverarming	wanneer over duurzaamheid gerapporteerd wordt, moet ook de verlaagde energetisch kwaliteit van		Opmerking wordt betrokken bij nadere uitwerking in de lagere regelgeving.	Geen
			Juiste en volledig transparante verslaglegging van duurzaamheid vereist landelijke rekenmethodiek die niet ophoudt bij onze landsgrenzen.		Keuze is om in eerste instantie te komen tot een landelijke rekensystematiek. Hierbij wordt wel gekeken naar eventuele reeds bestaande rekensystematieken in de ons omringende landen.	Geen
			Voorstel om gebruiker via jaarrekening te informeren over duurzaamheid en zo betrokkenheid mogelijk te maken.		EZ is van mening dat we eerst moeten zorgen voor een uniform systeem dat goed werkt en leidt tot heldere verslaglegging in de jaarrekeningen, voordat deze rapportage ook verplicht aan gebruikers moet worden verstrekt, bijvoorbeeld als onderdeel van de jaarrekening. Het risico op onduidelijkheden voor de afnemers willen we zo klein mogelijk houden. Bij de uitwerking van de lagere regelgeving zullen we bekijken of er nog nadere procedurele eisen gesteld moeten en kunnen worden aan de openbaarheid van de duurzaamheidsrapportage.	Geen
			Geen overheidsgeld voor aanleg en/of onderhoud van hoge temperatuur warmtenetten die inherent niet duurzaam		Opmerking gaat dit wetsvoorstel te buiten.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 12 - Rapportage Duurzaamheid			
			Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
35.	M. van Hooijdonk	Natuur en Milieu	Rapportageverplichting gaat niet ver genoeg. Warmte-etiket nodig.	Bij gereuleerde toegang tot het net kan de mate van duurzaamheid een van de voorwaarden zijn voor toegang tot het net. In de wet kan geregeld worden dat duurzame warmte voorrang krijgt boven niet-duurzame warmte. De rapportageverplichting duurzaamheid die nu in het wetsvoorstel is opgenomen is niet voldoende om te komen tot een duurzame warmtevoorziening. Een transparante warmtemarkt vergt onderscheid in bronnen. Certificering van warmte aan duurzaamheidscriteria is noodzakelijk. De overheid dient hiertoe een warmte-etiket te ontwikkelen dat inzicht geeft in de herkomst en duurzaamheid van warmtebronnen en -levering.	EZ is van mening dat we eerst moeten zorgen voor een uniform systeem dat goed werkt en leidt tot heldere verslaglegging in de jaarrekeningen, voordat deze rapportage ook verplicht aan gebruikers moet worden verstrekt, bijvoorbeeld als onderdeel van de jaarrekening. Het risico op onduidelijkheden voor de afnemers willen we zo klein mogelijk houden. Bij de uitwerking van de lagere regelgeving zullen we bekijken of er nog nadere procedurele eisen gesteld moeten en kunnen worden aan de openbaarheid van de duurzaamheidsrapportage.	Geen
45.	diversen	Warmte030	gemeente heeft met leveranciers geen afspraken gemaakt over duurzaamheid. Na vergunningverlening hoeft de leverancier niet op duurzaamheid te letten. Enkel rapporteren over duurzaamheid door vergunninghouders is		Verplichting tot verder verduurzamen is onderdeel van bredere discussie over het energiebeleid (Energierapport, Energieagenda). Eventuele maatregelen die daaruit volgen, kunnen in een volgende wetswijziging aan de orde komen.	Geen
46.	J. Roos	Ver. De Brede Stroomversnelling	warmte-etiket (vgl stroom) ligt voor de hand.		EZ is van mening dat we eerst moeten zorgen voor een uniform systeem dat goed werkt en leidt tot heldere verslaglegging in de jaarrekeningen, voordat deze rapportage ook verplicht aan gebruikers moet worden verstrekt, bijvoorbeeld als onderdeel van de jaarrekening. Het risico op onduidelijkheden voor de afnemers willen we zo klein mogelijk houden. Bij de uitwerking van de lagere regelgeving zullen we bekijken of er nog nadere procedurele eisen gesteld moeten en kunnen worden aan de openbaarheid van de duurzaamheidsrapportage.	Geen
			GvO voor alle warmtenetten waarop meerdere warmtebronnen actief zijn.		GVO's zijn niet geschikt om de duurzaamheid van warmtenetten aan te tonen. Zie toelichting hierboven.	Geen
			naast CO2 uitstoot ook jaargemiddelde brandstofmix en jaargemiddelde emissie van Nox, SO2 en deeltjes (PM10) laten		Dit betrekken we bij de verdere uitwerking in lagere regelgeving	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 12 - Rapportage Duurzaamheid			
			Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
50.	W. Groenendijk	Gasunie	rapportageverplichting nog te vaag. Voorstel invoering normstelling voor hele keten. Wat duurzaam is, is onvoldoende geformuleerd. Mate CO2 uitstoot zal bepalend zijn in toekomst. Eenduidige normstelling tav co2 uitstoot is onontbeerlijk.		Verplichting tot verder verduurzamen, inclusief mogelijke normstelling voor CO2 uitstoot, is onderdeel van bredere discussie over het energiebeleid (Energierapport, Energieagenda). Eventuele maatregelen die daaruit volgen, kunnen in een volgende wetswijziging aan de orde komen.	Geen
51.	O. van der Gaag	NVDE	opnemen rapportageverplichting positief. Maak bij inrichting gebruik van reeds bestaande systemen. Bijvoorbeeld GVO.		GVO's zijn niet geschikt om de duurzaamheid van warmtenetten aan te tonen. Zie toelichting hierboven.	Geen
52.	J. Verweij	Energie Nederland	Voorstander van rapportage op duurzaamheid. Zou echter ook voor andere gebouwgebonden warmteoplossingen moeten gelden en moet gelijktijdig worden ingevoerd.		Voorstel is om nu nog geen duurzaamheidsrapportage in te voeren voor warmte in brede zin, maar een gezamenlijke rapportageverplichting voor verschillende warmteoplossingen te ontwikkelen (warmte/gas/all electric). Met het nu voorliggende wetsvoorstel wordt op het gebied van warmtenetten alvast ervaring opgedaan met het rapporteren over duurzaamheid. Die input kan weer nuttig zijn bij het eventueel ontwikkelen van een overall rapportageverlichting voor warmteoplossingen.	Geen
			Voorstander van rapportage op duurzaamheid. Zou echter ook voor andere gebouwgebonden warmteoplossingen moeten gelden en moet gelijktijdig worden ingevoerd.		Voorstel is om nu nog geen duurzaamheidsrapportage in te voeren voor warmte in brede zin, maar een gezamenlijke rapportageverplichting voor verschillende warmteoplossingen te ontwikkelen (warmte/gas/all electric). Met het nu voorliggende wetsvoorstel wordt op het gebied van warmtenetten alvast ervaring opgedaan met het rapporteren over duurzaamheid. Die input kan weer nuttig zijn bij het eventueel ontwikkelen van een overall rapportageverlichting voor warmteoplossingen.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 5: Tariefregulering NMDA			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
11.	M. Bilius	DCMR	NMDA ook nu al onhoudbaar als principe. Voorstel biedt geen oplossing voor dilemma.	In de MvT wordt aangegeven dat NMDA met aardgas als referentie op termijn geen houdbaar principe is. Dat onderschrijven wij volledig. Het is vervelend te moeten erkennen dat ook op dit moment NMDA in wezen al onhoudbaar is. Om vanuit economie 'als vanzelf' een versnelling te geven aan warmtetoepassing moet de prijs beduidend minder dan anders zijn. En om de warmte business op commerciële basis te laten groeien moet de warmteprijs beduidend hoger zijn dan nu het geval is. Meer dan de gasreferentie dus. Dit dilemma wordt met dit wetsvoorstel niet opgelost. Dat er ook geen aanwijzing te vinden is waar de oplossing door het rijk wordt gezocht, maakt dat de transitie naar warmte feitelijk in de ijskast staat totdat hierover een keuze is gemaakt.	Dilemma wordt onderkend. Zoals in de memorie van toelichting is aangegeven, worden keuzes hierover later gemaakt.	Geen, wel is toelichting op dit punt verduidelijkt, mede nav deze en een aantal van de hieronder staande opmerkingen
			Verduidelijk waarom financiering infra geen onderdeel van dit voorstel is.	De energietransitie-doelen vragen om een trendbreuk. Gemeenten waarmee de DCMR op het vlak van de energietransitie en warmte-ontwikkeling spreekt, vragen naar kaders van het rijk waar ze mee aan de slag kunnen. Zij wachten op instrumentering van de transitiedoelen: geen gasaansluitplicht meer, kunnen afwegen tussen warmtedistributie en individuele all electric oplossingen op basis van maatschappelijke kosten en baten en realisatie van die infrastructuur die als maatschappelijk beste keus uit de bus komt. Waarbij geen onderscheid is tussen de warmte- en elektriciteitsinfrastructuur en die van gas, zodat de verantwoordelijkheid van het netbedrijf voor de energie infrastructuur volledig is en er geen oneigenlijke wij-zij elementen meespelen bij het bepalen van de beste oplossing per gebied. En waardoor er een partij is die de verantwoordelijkheid heeft om warmteinfrastructuur aan te leggen.	Is geen onderdeel van de wet. Hoort binnen de bredere discussie over de energievoorziening en het bijbehorende beleid (Energierapport, Energie-agenda). Dit is ook in de Memorie van Toelichting verwoord.	Toelichting op dit punt verduidelijkt, mede nav deze opmerking

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 5: Tariefregulering NMDA			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			Effect inkomstendaling sector in beeld brengen	Verbetering van de berekening van de leveringscomponent v.d. warmteprijs: het moet uit de lengte of uit de breedte komen. Verwachting dat de prijs lager kan worden vastgesteld: dat is fijn voor de consument en het draagvlak, maar slecht voor de sector. Die er, in elk geval voor de korte termijn, geen klanten bij krijgt maar wel inkomsten ziet dalen. Dit effect zou in beeld moeten worden gebracht. (Of de verwachting van de lagere prijs is onjuist. In welk geval het consumentenvertrouwen hooguit marginaal stijgt, door betere transparantie. Waardoor de marktpenetratie voor warmte geen boost krijgt - terwijl juist grote dekking voor warmtenetten, vanwege de dure infrastructuur erg van belang is.)	Dit wetsvoorstel regelt niet het daadwerkelijke maximumtarief of de parameters aan de hand waarvan deze worden vastgesteld. Dat gebeurt in de lagere regelgeving. Bij het vaststellen van die parameters worden de verschillende belangen en de effecten van de parameters daarop gewogen.	Geen
31.	Dhr. B. Hofman	CDER	Voorstel voor herformulering artikel 2, derde lid, om te voorkomen dat max prijs als norm prijs wordt gezien.	OPM: Het is wellicht psychologie, maar als je de zin onder 3a leest dan is het bijna alsof het vragen van de maximumprijs de norm is. Daarom ook getracht dit een andere wending te geven door "ten hoogste" en "maximum" eruit te halen en dit maximum te stoppen in punt a1.	Voorstel is niet overgenomen. Naar oordeel van EZ blijkt uit de tekst van de wet en de toelichting voldoende duidelijk dat een maximumprijs geenszins een normprijs is.	Geen
13.	G.P. vd Haar		Ieder half jaar tarief aanpassen aan gasprijs	Waarom wordt hier niet de analogie gevolgd met gas, dat twee keer per jaar wordt aangepast. De afgelopen jaren hebben warmteafnemers dus steeds een halfjaar te veel betaald voor hun warmte (want de gasprijzen zijn alleen maar gedaald).	Vanuit optiek van overheidslasten is gekozen voor een periodieke herziening. Zowel bij een stijging als bij een daling van de gasprijs geldt dat deze voor een jaar vastgesteld worden. Dat de afgelopen twee jaar een daling heeft plaatsgevonden is geen reden hier anders mee om te gaan.	Geen
32.	diversen	Stichting Stadsverwarming	Parameters niet alleen aanpassen, maar ook blijvende inspraakmogelijkheid bieden	In de Memorie van Toelichting geeft u aan dat u voornemens bent de parameters aan te passen om tot beter gedragen tarieven te komen. Dit is ons inziens te vrijblijvend. Wil de consument echt vertrouwen krijgen in collectieve warmte, dan zal deze blijvend betrokken moeten worden bij de keuzes en totstandkoming van de tarieven. Omdat dit op individuele basis onmogelijk is, kan ervoor gekozen worden om landelijke stichtingen en/of verenigingen van (verenigde) consumenten een platform te bieden om met de ACM de warmtetarieven te bespreken.	Voor een goede inspraak van betrokken partijen op de totstandkoming van de warmtetarieven is geen aanpassing van de Warmtewet nodig. ACM heeft alle mogelijkheden om partijen te betrekken bij de totstandkoming van de tarieven. EZ heeft de partijen ruimschoots mogelijkheden geboden tot inspraak op de wettelijke bepalingen en zal ook de lagere regelgeving, inclusief de parameters, openbaar consulteren.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 5: Tariefregulering NMDA			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			In de berekening van het variabele warmtetarief (GJ-prijs) ontbreekt een belangrijke compensatie component voor woningen die zijn/worden gebouwd met een te hoge EPC-waarde door in het Bouwbesluit gefaciliteerde EMG-maatregelen (NEN 7125).	We kunnen als voorbeeld de Utrechtse wijk Leidsche Rijn nemen, waar woningen grotendeels gebouwd zijn met een warmte opwekkendement van 177,5%. Door dit hoge opwekkendement te gebruiken resulteert de EPC-berekening (Energie Prestatie Coëfficiënt) in een gemiddeld 0,2-punt lager resultaat vergeleken met een zelfde, nieuw gebouwde gas-gestookte woning. De gasprijs is gebaseerd op het opwekkendement van een (wel) goed geïsoleerde gaswoning, terwijl de warmte consument door deze in het Bouwbesluit 2012 verankerde EPC-correctie tussen de 10% en 20% meer warmte moet afnemen om dezelfde mate van verwarming te realiseren. Voor deze woningen zou dus een variabele warmtetarief korting moeten gelden van tenminste +15% om tot een eerlijke, gelijkwaardige NMDA (Niet Meer Dan Anders) situatie te komen.	Geen onderdeel van de wet. Dit wordt betrokken bij het opstellen van de lagere regelgeving	Geen
			Differentiatie kosten warm tapwater en ruimteverwarming: vaste verhouding moet worden aangepast.	Veronderstelling dat beide producten altijd afgenomen worden is achterhaald en bezwarend. De vaste verhouding van 79% ruimteverwarming en 21% warm tapwater gebruik, in de berekening van de GJ-prijs, mag wat ons betreft worden vervangen door een GJ-prijs voor ruimteverwarming en een GJ-prijs voor warm tapwater. Door betere isolatie van woningen en wijzigende gezinssamenstelling zou deze koppeling op zijn minst ter discussie moeten staan. Het is met de nieuwe technieken zeker niet meer vanzelfsprekend dat een gebruiker beide diensten afneemt. Ook in het kader van de verduurzaming biedt deze differentiatie in afname de mogelijkheid om warmtenetten gedurende de zomer (deels) 'stil te zetten' of sterk in temperatuur te variëren wanneer mensen voorzien in hun eigen warm tapwater. Wij willen voorstellen om een enkelvoudig ruimteverwarmingstarief in te voeren. Dit is redelijk eenvoudig omdat de ACM voor dit tarief in de huidige berekening enkel de verhouding van warm tapwater op 0% hoeft te zetten.	Geen onderdeel van de wet. Dit wordt betrokken bij het opstellen van de lagere regelgeving	Geen
35.	M. van Hooijdonk	Natuur en Milieu	Loslaten NMDA systematiek, systeem niet toekomstbestendig	Deze is niet toekomstbestendig, onder meer door de beoogde uitfasering van gas in de gebouwde omgeving en de daaraan gerelateerde stijging van de energiebelasting op gas. Dit laatste heeft tot gevolg dat afnemers steeds meer kunnen gaan betalen als aan de huidige NMDA-systematiek wordt vastgehouden.	Dilemma wordt onderkend. Zoals in de memorie van toelichting is aangegeven, worden keuzes hierover later gemaakt.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 5: Tariefregulering NMDA			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
36.	H. Weber	Provincie Zuid-Holland	Overweeg variatie op NMDA door variabele kosten lager te maken dan voor gas en vaste kosten niet hoger dan voor gas te maken. Een verkenning naar een voor de klanten aantrekkelijker en transparanter NMDA, vergeleken met de ontwikkeling van de gasprijs, incl. mogelijke budgettaire consequenties ('investeren in de energietransitie'), is gewenst.	In het algemeen is de redeneerlijn in wetsvoorstel en memorie van toelichting logisch. Vraag is wel of op basis van de nieuwe regelgeving voor de warmtetarieven het product warmte voor bestaande en nieuwe klanten werkelijk aantrekkelijker zal worden (zoals beoogd). De opbouw van kosten voor gas- en warmtelevering verschilt. Voor warmtelevering zijn de vaste kosten hoger, voor gasstook zijn de variabele kosten hoger. NMDA wordt berekend op basis van een gemiddeld verbruik. Toepassing van NMDA sluit daardoor niet uit dat zuinige gebruikers met warmte duurder uit zijn dan met gas. Om, zoals gewenst, warmtegebruik aantrekkelijker (en transparanter qua prijs) te maken kan een variant op NMDA worden overwogen op basis van het principe: - variabele kosten van warmtelevering lager (b.v. -10% of -20%) dan voor gas; - vaste kosten warmtelevering niet hoger dan voor gas. Om dit te bekostigen zouden, aanvullend op een verhoging van de belasting op aardgas, waarschijnlijk wel extra publieke middelen nodig zijn. Onderzocht zou kunnen worden in hoeverre dit een kosteneffectieve investering zou betekenen in het kader van de energietransitie.	Zoals in de toelichting uiteengezet is wordt het uitgangspunt van NMDA op termijn onhoudbaar geacht. Vanuit optiek van rechtszekerheid is het niet opportuun in de periode tot besluitvorming over een andere inrichting van de tariefregulering significante wijzigingen op dit punt door te voeren.	Geen
37.	T. Siertsema	Uneto-VNI	Handhaven referentie gas ontmoedigt aanbod van warmte.	Geen	Dilemma wordt onderkend. Zoals in de memorie van toelichting is aangegeven, worden keuzes hierover later gemaakt.	
39.		IPO	Enkele knelpunten voor business cases voorzien binnen NMDA ivm lage gasprijs en gebrek aan publieke financiering infrastructuur. Verhoging gasprijs of verlaging vaste kosten warmtelevering dmv subsidies wenselijk.	Geen	Niet overgenomen. Dilemma wordt onderkend. NMDA is tijdelijk, in tussentijd zo min mogelijk aanpassing.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 5: Tariefregulering NMDA			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
40.	M. van de Ven	Bewoners Strijp R (Eindhoven)	NMDA is niet het probleem, het loslaten van dit beginsel bij de uitwerking in de praktijk.	Verschillende knelpunten: niet meenemen kosten warmwater bereiding, niet meenemen kosten koude levering, langdurige koppeling aan gas, niet meenemen energiebelasting effect. Al met al vinden wij dat het wetsvoorstel poogt de hiaten bij de uitvoering van de huidige warmtewet te adresseren. De consequentie hiervan is echter dat complexiteit en het aantal parameters toeneemt, handhaving moeilijker wordt en de integrale sturing van het Niet Meer Dan Anders principe ondermijnt wordt. Wij pleiten er dan ook voor om het Niet Meer Dan Anders principe explicieter neer te zetten als het overkoepelende uitgangspunt op het moment van de investeringsbeslissing. Na de investeringsbeslissing kan vastrecht (warmte en koude) inclusief afleveret bevroren worden voor de contractduur en de variabele kosten geïndexeerd worden op basis van de CBS energie index. Dit geeft duidelijkheid voor zowel consument als leverancier en drijft realisatie van duurzame en economisch effectieve systemen.	Zoals in de toelichting uiteengezet is wordt het uitgangspunt van NMDA op termijn onhoudbaar geacht. Vanuit optiek van rechtszekerheid is het niet opportuun in de periode tot besluitvorming over een andere inrichting van de tariefregulering significante wijzigingen op dit punt door te voeren.	Geen
41.	F. Duursma	Greenvis	Voorstel om gas, elektriciteit en (collectieve warmte) in rekening te brengen op basis van gebruikstoepassing. Warmte dus niet meer in kW maar in GJ.	Door handhaving gasreferentie wordt geen grote stap gezet richting grootschalige ontwikkeling van duurzame warmte. Gasreferentie nu al onhoudbaar. Collectieve warmte wordt nu afgerekend op basis van afgenomen warmte in Gigajoules (GJ). Individueel opgewekte warmte wordt in rekening gebracht op basis van gasverbruik (in m3) of elektriciteitsverbruik (in kWh). Op het moment dat individueel opgewekte warmte ook per gebruikte GJ afgerekend wordt, treedt er direct een aantal positieve effecten op die de energietransitie kunnen versnellen.	Zoals in de toelichting uiteengezet is wordt het uitgangspunt van NMDA op termijn onhoudbaar geacht. Vanuit optiek van rechtszekerheid is het niet opportuun in de periode tot besluitvorming over een andere inrichting van de tariefregulering significante wijzigingen op dit punt door te voeren.	Geen
43.		Vereniging Eigen Huis	Adviseert sneller invoeren andere soort prijsvorming	Slechts aanpassen enkele parameters NMDA is stap in goede richting voor oplossen klachten over de prijs, maar gaat problemen niet verhelpen. Zal nl. niet leiden tot significante verlaging.	Vooropgesteld zij dat het doel van de wet niet is een verlaging van de tarieven, maar bescherming van afnemers tegen overwinsten. Voor het overige wordt verwezen naar de memorie van toelichting, waarin uiteen is gezet hoe wordt omgegaan met het principe van NMDA	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 5: Tariefregulering NMDA			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
46.	J. Roos	Ver. Brede Stroomversnelling	Aardgas bij nul op de meter geen logische referentie	De Stroomversnelling wil benadrukken dat de mogelijkheid voor een alternatieve tariefstelling een cruciale factor is voor het realiseren van NOM-renovaties in combinatie met een warmtenet. Aardgas als referentie is voor duurzame oplossingen zoals NOM geen logische referentie. Bij NOM wordt immers (op jaarbasis) geen gebruik meer gemaakt van aardgas. Verder kenmerken duurzame oplossingen zich in het algemeen door een hoge investering aan het begin en lage, vaste lasten tijdens de exploitatie.	Het wetsvoorstel maakt tariefdifferentiatie onder voorwaarden mogelijk. Het hier ingebrachte punt raakt aan de bredere discussie over de vormgeving van de warmtevoorziening en de bijbehorende regulering. Zoals in de toelichting is verwoord, loopt dit wetsvoorstel niet vooruit op de uitkomsten van die bredere discussie en besluitvorming daarover.	Geen
52.	J. Verweij	Energie Nederland	Voorstel niet wijzigen parameters in afwachting van de aangekondigde discussie over nieuwe vorm van tarieftoezicht	Eens met noodzaak om op termijn gehele tarieftoezicht te heroverwegen. Maximumtarieven kunnen innovatie in de weg kan staan: (een innovatieve, duurdere afleverset die de levering goedkoper maakt kan bijvoorbeeld worden tegengewerkt). En maximumtarieven voor onderdelen van de warmtefactuur zijn feitelijk voor de overkoepelende bescherming van de warmteafnemer (in totaal immers NMDA) niet nodig. Maar middels transparantie zou het bij sommige afnemers het vertrouwen in warmte kunnen verhogen. Energie-Nederland stelt daarom voor om de huidige parameters van de maximumprijs niet te wijzigen in afwachting van de aangekondigde discussie over een nieuwe vorm van tarieftoezicht.	De suggestie is niet overgenomen. We wijzigen zo min mogelijk aan formule maar gaan parameters wel opnieuw bezien. In het licht van het feit dat de systematiek opnieuw wordt bezien wordt zo weinig mogelijk gewijzigd. Een aantal benodigde aanpassingen wordt wel doorgevoerd. Dit is daarbij geen onderdeel van het wetsvoorstel maar van de lagere regelgeving.	Geen
			Als uitkomst discussie niet wordt afgewacht en parameters wel worden herzien: heroverweeg parameters integraal, niet alleen een aantal losse parameters.	In de Memorie van Toelichting staat het voornemen om een aantal van de concrete parameters waarmee de maximumprijs wordt vastgesteld te herzien, met als verwacht effect dat de maximumprijs lager kan worden en daarmee het draagvlak verhoogd. Daarnaast staat in een los gepubliceerd stuk dat geen onderdeel is van het wetsvoorstel dat gedacht wordt aan leidingverliezen en de referentie voor variabele gasprijzen. Energie-Nederland vindt het belangrijk integraal naar alle aspecten van de maximumprijs te kijken i.p.v. slechts enkele losse parameters te herzien. Zo zou in het Warmtebesluit dan eveneens gekeken moeten worden naar het stroomverbruik van de cv-ketel (ontbreekt nu) en de aftrek elektrisch koken (ook een historisch element). Daarnaast verdient de CO2-uitstoot uit een cv-ketel aandacht; nu wordt die uitstoot onterecht financieel genegeerd.	Deze suggesties worden betrokken bij de vormgeving van de lagere regelgeving.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 5: Tariefregulering NMDA			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
58.	Th.M.A.O.M. Barenbrug	Stichting Stadswarmte Den Haag-Ypenburg	Aantal opmerkingen over te hoge parameters		Deze suggesties worden betrokken bij de vormgeving van de lagere regelgeving.	Geen
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	Verbeteringen in NMDA leiden mogelijk tot hogere vaste kosten en lagere variabele. Eindresultaat moet zijn dat totale kosten niet stijgen	Het kabinet kiest voor een getrapte aanpak van de tariefregulering. Als eerste stap wordt de berekening van de maximumprijs aangepakt. De verwachting is dat deze lager kan worden vastgesteld. Ten aanzien van de vaste kosten wordt opgemerkt dat deze onduidelijk zijn gemotiveerd en niet altijd zijn gebaseerd op werkelijke kosten. Dat de herziening transparantie en berekening op werkelijke kosten beoogt juichen we toe. Opgemerkt moet worden dat ook mogelijk is dat door deze nieuwe tariefsystematiek de vaste kosten stijgen. Maar gezien de te verwachten daling van de variabele kosten is deze wijziging in de verhouding niettemin wel te rechtvaardigen, omdat het ook meer overeenkomt met de werkelijke kostenstructuur. Uiteraard moet het resultaat zijn dat de totaalkosten voor warmteafnemers niet stijgen.	In de memorie van toelichting zijn de keuzes voor de verschillende aspecten van tariefregulering uitgebreid uiteengezet.	Geen

Artikel 5a: Tariefregulering: product- en tariefdifferentiatie							
	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?					
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel	
11.	M. Bilius	DCMR	Keuze voor afnemer te binair: NMDA of geen bescherming	Mogelijkheid om buitenwettelijke prijzen te hanteren/om andere prijsafspraken te maken dan het wettelijke NMDA-principe. Dit ziet eruit als een opening. Maar het valt zeer te vrezen dat de keuze - geen bescherming of maximumtarief - te binair is. Een aanbod moet dan aanzienlijk veel beter zijn dan NMDA, ook op de onvoorzienbare termijn van toekomstige prijzen etc., wil de klant het risico durven nemen dat hij wettelijke prijsbescherming kwijt is. Er is aanzienlijke kans dat dat zo veel lager moet zijn om te compenseren voor dat risico, dat dat onhaalbaar is voor de warmteleverancier. Bij beperkte verbetering kan de warmteleverancier het wel aan, maar zal de klant weer te weinig voordeel hebben, of te veel risico ervaren op prijzen op een termijn die niemand goed kan overzien. Te vrezen valt daardoor dat dit voorstel onvoldoende verschil gaat maken.		Dat zal in de praktijk moeten blijken. Gezien opmerkingen en wensen van zowel leveranciers als bewoners is er geen reden om deze zorg te onderschrijven.	Geen
			Verder expliciteren van "gerechtvaardigd" onderscheid	Niet verder expliciteren wanneer sprake is van gerechtvaardigd onderscheid: dit ziet er niet uit als een krachtige handreiking richting de markt over de kant die het rijk wil dat de warmtemarkt opgaat. Als de regelgever al niet duidelijk wil maken welke regels wel en niet gelden, moet de markt dat dan door schade en schande gaan proberen uit te vinden? Terwijl we met zijn allen al weten dat die markt, juist vanwege de lange tijden die nodig zijn om te renderen, in een vluchtige samenleving al niet veel speelruimte heeft? Dit is geen oplossing voor de duidelijke problemen die zijn aangedragen.		We hebben bewust een brede bepaling gekozen. Geeft alle ruimte om onderscheid te maken. Iedere verdere explicitering is een inperking van die ruimte en mogelijk negatief voor eventuele nieuwe ontwikkelingen die ook een beroep doen op gerechtvaardigd onderscheid.	Op dit punt is de toelichting uitgebreid
32.	diversen	Stichting Stadsverwarming	Max prijs kan per aflevertemperatuur verschillen. Voorstel hanteren gemaximeerde retourtemperatuur ipv aflevertemperatuur.	Drie redenen willen wij daarvoor noemen: 1. De registratie van de aflevertemperatuur is in de huidige generatie warmtemeters niet als kostenindicator beschikbaar. 2. Er zijn warmtenetten waarbij de aflevertemperatuur afhankelijk is van de buitentemperatuur. 3. De retourtemperatuur van de afleverset kan door de leverancier op individuele basis ingesteld worden. Bewoners/verhuurders worden zo gestimuleerd om maatregelen te treffen, die dit mogelijk maken.		Voorstel niet overgenomen. Uit evaluatie noch uit andere meldingen is gebleken dat regulering obv aflevertemperatuur een probleem zou zijn. Mogelijke consequenties van deze suggestie zijn onduidelijk.	Geen
37.	T. Siertsema	Uneto-VNI	Optie zou moeten worden weggelaten, afnemer kan risico's niet overzien.	De verbruiker wordt een wettelijk maximaal leveringstarief geboden of een alternatief waarmee de klant ook slechter af kan zijn dan met dit maximum. Aangenomen moet worden dat de leverancier meer ter zakenkundig is dan afnemer. Het alternatief zal dan ook eerder worden gehanteerd als dat gunstig is voor de leverancier en ongunstig is voor de afnemer. Hiermee worden klanten blootgesteld aan risico's die ze niet kunnen overzien. Ons inziens dient deze regeling te worden weggelaten; maximum = maximum.		Niet overgenomen. Deze wijziging is een antwoord op een behoefte bij zowel leveranciers als afnemers. Monitoring is wel belangrijk. En nadere eisen die worden gesteld in de uitvoeringsregels die in lagere regelgeving worden opgenomen.	Geen

Artikel 5a: Tariefregulering: product- en tariefdifferentiatie						
	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?				
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
43.		Vereniging Eigen Huis	Voorstel om tenminste de verplichting voor de wamteleverancier om volledig transparant te zijn in de wet of bijbehorende lagere regelgeving op te nemen (inclusief een definitie van 'volledige transparantie') en daar ook een sanctie op te zetten. Te denken valt aan een met artikel 6:230 s lid 5 sub 1 BW te vergelijken sanctie: indien leverancier niet transparant is geweest, hoeft afnemer de genoten warmte niet te betalen. Dat is een strenge sanctie, maar van die transparantie hangt ook veel af.	Twijfels over keuzemogelijkheid tariefstelling. Ook onder huidige warmtewet konden leveranciers tarief onder max tarief aanbieden, maar gebeurde in praktijk vrijwel nooit. VEH vooral huiverig voor 'goed informeren'. Transparantie wordt in wet niet geborgd.	Suggestie overgenomen. ACM heeft wettelijke bevoegdheid om last onder dwangsom of boetes op te leggen voor overtredingen van de wettelijke bepalingen. In het wetsvoorstel is nu toegevoegd dat overtreding van het bepaalde tav de transparantie-eisen onder de boetebepaling vallen.	Wet aangepast: artikel 5a, tweede lid toegevoegd aan artikel 18.
			Vereniging Eigen Huis opperde al eens de mogelijkheid van tariefdifferentiatie, maar dan wel met een heel ander uitgangspunt: geen variatie die ook boven de maximumprijs kan uitvallen, maar variatie in maximumprijzen per soort product, gedifferentieerd naar technische herkomst. Een dergelijke systematiek wordt ook in		Wetsvoorstel maakt het wel degelijk mogelijk om te variëren in prijs per soort product en technische herkomst. Door de verplichting om in ieder geval de afnemer het tarief aan te bieden op basis van artikel 5, is de verwachting dat er niet of nauwelijks tarieven op de markt komen die boven dat wettelijke maximum uitkomen. En als dat wel gebeurt, dan is dat op basis van een volledig inzicht en een welbewuste keuze van de afnemer om een hogere prijs te betalen, bijvoorbeeld omdat hij het geboden product dat waard vindt.	Geen

Artikel 5a: Tariefregulering: product- en tariefdifferentiatie						
	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
45.	diversen	Warmte 030	keuzevrijheid van groot belang bij gebonden gebruikers. Doelstelling moet ook echt worden waargemaakt.		Voor kennisgeving aangenomen. Uiteraard wordt de werking van het artikel gezien.	Geen
46.	J. Roos	Ver. Brede Stroomversnelling	Tariefdifferentiatie is essentieel voor realiseren nul op de meter renovaties icm warmtenet. Zijn de drie genoemde tariefmodellen limitatief?	Binnen de casussen die de Stroomversnelling momenteel uitwerkt wordt veel gewerkt met (vooralsnog: denkbeeldige) tariefmodellen met zg. warmtebundels die ineens en voor een langere periode (minstens 25 jaar) worden afgekocht. Zo'n warmtebundel vormt een standaardbudget voor een huishouden voor ruimteverwarming en warm tapwater. Bij een hoger verbruik dan de bundel betaalt men bij, bij een lager verbruik krijgt men geld terug (vergelijkbaar met zonnepanelen waarvan de hoeveelheid is afgestemd op een standaardjaarverbruik van elektriciteit). De Stroomversnelling vraagt zich af of de set van 3 tariefmodellen zoals aangegeven in 4.6 limitatief van aard is of dat het mogelijk is om (o.a.) de 'warmtebundel' (waarin zowel vaste als variabele kosten voor een aantal jaren worden afgekocht) als tariefsoort hieraan toe te voegen.	De genoemde modellen zijn niet limitatief bedoeld.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt
51.	O. van der Gaag	NVDE	Het is noodzakelijk dat aanbieders gebouwspecifieke kortingen mogen beperken tot bewoners van het betreffende gebouw zonder dat aanbieder risico loopt om verwijt discriminatie te krijgen. Moet helder in MvT.		Deze opmerking betreft de discussie over de definitie van "gerechtvaardigd onderscheid". Zie toelichting op dit punt hierboven.	Op dit punt is de toelichting uitgebreid

Artikel 5a: Tariefregulering: product- en tariefdifferentiatie						
	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?				
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
52.	J. Verweij	Energie Nederland	<p>Maak in wet duidelijk dat (gebouwgebonden) differentiatie geen discriminatie is en dat maatwerkcontracten (gebouwgebonden) niet ook aan andere gebouwen hoeft aan te bieden. Expliciete opname is nodig om te strikte interpretatie door toezichthouder te</p>	<p>Er is ook een andere situatie die nadere aandacht verdient en die niet in het wetsvoorstel of de Memorie van Toelichting wordt geadresseerd. Het betreft de situatie waarin de ontwikkelaar en/of eigenaar van het aangesloten gebouw en de eindverbruiker niet dezelfde persoon zijn en er in die driehoeksverhouding afspraken over het tarief worden gemaakt.</p>	<p>Deze opmerking betreft de discussie over de definitie van "gerechtvaardigd onderscheid". Zie toelichting op dit punt hierboven.</p>	<p>Op dit punt is de toelichting uitgebreid</p>
			<p>Er is ook een andere situatie die nadere aandacht verdient en die niet in het wetsvoorstel of de Memorie van Toelichting wordt geadresseerd. Het betreft de situatie waarin de ontwikkelaar en/of eigenaar van het aangesloten gebouw en de eindverbruiker niet dezelfde persoon zijn en er in die driehoeksverhouding afspraken over het tarief worden gemaakt. Het is onduidelijk hoe de verplichting uitwerkt om aan eindverbruikers de mogelijkheid te bieden om voor het standaard tarief te kiezen.</p>	<p>In deze drie partijen-projecten is het tarief dat aan de verbruiker wordt aangeboden, daarmee het resultaat van de afspraken die tussen de ontwikkelaar/gebouweigenaar en de warmteleverancier zijn gemaakt. Kenmerk van de inkomsten is dat de projectbijdrage eenmalig en (normaliter) bij aanvang van het warmteproject wordt betaald, terwijl de tariefinkomsten periodiek worden ontvangen. Aan de verbruiker wordt een overeenkomst aangeboden met een ander tarief dan het standaard, wettelijk tarief. In de business case, die gezien de aard van de investering over een langere looptijd moet worden berekend, wordt met beide rekening gehouden. Uit een oogpunt van de afbouw van de aardgasafhankelijkheid is het noodzakelijk dat gebouweigenaren/projectontwikkelaars en warmteleveranciers afspraken kunnen maken over tariefconcepten. Voor het benutten van die potentie is evenwel cruciaal of in de business case rekening kan worden gehouden met de afgesproken tariefinkomsten. Wanneer van lagere tariefinkomsten moet worden uitgegaan, omdat de eindverbruikers de mogelijkheid hebben om voor het standaard, wettelijk tarief te kiezen, zal de warmteleverancier dit risico moeten doorberekenen aan de gebouweigenaar/projectontwikkelaar, waardoor aansluiting op collectieve warmte minder aantrekkelijk wordt. Om bovengenoemde redenen stelt Energie-Nederland voor om in de wetstekst duidelijk te maken dat als sprake is van een drie partijen-project, dit kan worden beschouwd als 'ander geval' en een aanleiding kan zijn om een onderscheid te maken in de aanbiedingen die aan deze verbruikerscategorie worden gedaan. Zo wordt voorkomen dat ACM het non-discriminatieartikel te strikt interpreteert waardoor warmteprojecten met een unieke, voor partijen aantrekkelijke, prijsstelling wordengedwardsboomd.</p>	<p>Onduidelijk is wat hier bedoeld wordt en waar het wetsvoorstel aan in de weg zou staan. De inbreng lijkt te suggereren dat in de huidige situatie genoemde partijen tarieven afspreken en vervolgens bij de afnemers in rekening brengen, die boven het wettelijk vastgestelde maximum uitstijgen. Dat is niet toegestaan. Partijen zullen in de toekomst rekening moeten houden met het recht van afnemers om voor het wettelijk beschermde tarief te kiezen. Naar oordeel van EZ is dit in de huidige situatie ook al het geval. Het wetsvoorstel biedt daarnaast de mogelijkheid om andere tariefconcepten te ontwikkelen en aan te bieden. Het biedt dus ruimte voor meer creativiteit in de sector. Het is vervolgens aan die partijen om wel of niet gebruik te maken van deze mogelijkheid.</p>	<p>Geen</p>

Artikel 5a: Tariefregulering: product- en tariefdifferentiatie						
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel	
		Dat verbruiker keuze voor max prijs altijd moet hebben werkt verwarrend. Wekt de indruk dat te allen tijde gekozen moet kunnen worden voor max prijs.	In verlengde van bovenstaand punt.	De afnemer moet de keuze hebben voor de maximumprijs op het moment dat hij een overeenkomst aan wil gaan met een leverancier. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor een afnemer die na een jaarcontract een nieuw contract wil sluiten. Maar het is niet zo dat een afnemer gedurende een lopende overeenkomst, op ieder moment per direct over kan stappen naar het	Toelichting is op dit punt verduidelijkt	
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	Mogelijkheid tariefdifferentiatie is mits transparant en niet leidt tot hogere kosten wellicht nuttig, maar niet zonder risico. Zonder aanvullende waarborgen eerder bedreiging voor consumenten.	Het voorstel stelt terecht dat variatie niet automatisch in het belang van afnemers en producenten is, maar onderschat de drijvende krachten om daar misbruik van te gaan maken als het is toegestaan. De MvT stelt dat als gevolg van de prijsdifferentiatie het mogelijk moet zijn dat de prijs hoger is dan de maximumprijs als gevolg van een keuze die de consument eerder heeft gemaakt. Dat is wat de Woonbond betreft onwenselijk. Te vrezen valt dat er allerlei lastig te doorgronden aanbiedingen verschijnen met tal van adders onder het gras. Dit prijsdifferentiatieplan is wat de Woonbond betreft alleen uit te voeren met aanvullende waarborgen voor de consument, onder andere op transparantie en de prijsstelling.	Dit punt wordt onderschreven. Daarom worden transparantie-eisen gesteld in de lagere regelgeving.	Geen

		artikel 4a: Afsluittarief				
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel	
11.	M. Bilius	DCMR	De eenmalige kosten (aansluitbijdrage, kosten voor afsluiting en de afleverset): Vermoedelijk is het een gezonde ontwikkeling om dit op werkelijke kosten te baseren. Maar ons is onduidelijk of dit binnen de NMDA-garantie beoogt te blijven of erbuiten gaat vallen. En mogen warmteleveranciers hier tariefdifferentiatie op basis van gerechtvaardigd onderscheid toepassen? Naar beneden afwijken dus?	Geen	De eenmalige kosten vallen buiten NMDA. Tariefdifferentiatie wordt alleen ingevoerd voor het leveringstarief, maar omdat ACM een maximumprijs voor afsluiting vaststelt, kunnen partijen altijd naar beneden afwijken.	Nee
			Aanzienlijk nadeel voor andere verbruiker: hoe wordt dat bepaald? En wie bepaalt?	De opzegging onmogelijk maken als die leidt tot aanzienlijk nadeel voor andere verbruikers: hoe wordt aanzienlijk nadeel bepaald? En als dat er is, wat is dan de consequentie? Een praktijkgeval ter illustratie: een flat kan door een WoCo nul op de meter worden gemaakt, waarbij onderdeel van dat plan is om van warmte af te gaan. De andere twee flats die in hetzelfde contract zitten, gaan daardoor hogere kosten krijgen. Wie mag wat besluiten ingeval deze regel al zou gelden?	Gekozen is voor deze vrij ruime term omdat er bij warmtelevering veel verschillende situaties zijn, die niet in één wettelijke bepaling te vatten zijn. Beëindiging van de levering door een afnemer mag er niet toe leiden dat andere afnemers verstoken blijven van warmtelevering of hiervoor ineens hogere kosten in rekening gebracht krijgen.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt.
25.	A.J.W. van Geffen	Gemeente Breda	Positief over het reguleren van afsluitkosten, maar wijst op onmogelijkheid om in alle geval individueel af te sluiten.	Pleit in gevallen waar individuele afsluiting niet mogelijk is ivm collectiviteit, bij verzoek om afsluiting van meerdere verbruikers om 'verplichting' (?) voor leverancier om iets met dit signaal te doen.	Niet geheel duidelijk wat hier betoogd wordt in relatie tot de wet. Leest als een moreel beroep op leverancier tot actie en verbetering van zijn product als meerdere afnemers willen afsluiten.	Geen
37.	T. Siertsema	Uneto-VNI	Wie bepaalt of afsluiting mogelijk is?	Technisch is het altijd mogelijk om tot een afsluiting over te gaan onder behoud van levering aan andere verbruikers. Het is alleen de vraag wie bepaalt of dat kan, en wie dat betaalt? Als dat de leverancier zelf is bestaat er grote kans dat zijn belangen gaan prevaleren.	De bewijslast ligt bij de leverancier. In het wetsvoorstel dat geconsulteerd is, was dat echter onvoldoende duidelijk. Mede naar aanleiding van deze opmerking heeft EZ een motiveringsplicht voor de leverancier opgenomen in het geval hij het verzoek om afsluiting weigert.	Wet is aangepast: motiveringsplicht voor leverancier verankerd in artikel 3c. Toelichting is verduidelijkt op dit punt.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	artikel 4a: Afsluittarief			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
52.	J. Verweij	Energie Nederland	Begrip voor introductie max prijs voor afsluiten	Maximumtarieven kunnen innovatie in de weg kan staan. En maximumtarieven voor onderdelen van de warmtefactuur zijn feitelijk voor de overkoepelende bescherming van de warmteafnemer (in totaal immers NMDA) niet nodig. Maar middels transparantie zou het bij sommige afnemers het vertrouwen in warmte kunnen verhogen.	In lijn met het geconsulteerde wetsvoorstel.	Geen
			Beeindigen overeenkomst kan niet altijd gelijk gesteld worden met fysiek afsluiten.	Afsluiting is ook niet altijd mogelijk, zoals in de Memorie van Toelichting is aangegeven. Voorts zijn bij afsluiting ook andere partijen betrokken dan alleen de leverancier en de gebruiker, waaronder in ieder geval de eigenaar van de woning die ook degene is die om de aansluiting in eerste instantie verzocht heeft. Soms is ook sprake van contractuele afspraken, in de verkoopakte opgenomen bedingen of gemeentelijke Bouwverordening of Warmteplannen die aansluiting op een warmtenet verplicht stelt. Zie in de bijlage de mogelijke opties die er kunnen bestaan t.a.v. tijdelijk of permanent uit bedrijf nemen van een aansluiting en het opzeggen van de levering van warmte.	Dit klopt en dit erkennen we ook in wetsvoorstel en toelichting. De wet maakt een verschil tussen het beeindigen van de leveringsovereenkomst en het fysieke afsluiten.	Geen
			"Bedrag" in artikel 4a vervangen door "tarief"	Fysieke afsluiting komt niet veel voor. Daarom kan Energie NL zich vinden in voorstel, met dien verstande dat zoveel mogelijk rekening moet kunnen worden gehouden met daadwerkelijke kosten. Woord bedrag is mogelijk te rigide, liever tarief of 'een obv een door ACM vast te stellen tariefberekening ten hoogste berekend bedrag'	Wetstechnisch punt. Suggestie overgenomen.	Artikel 4a aangepast conform suggestie.
58.	Th. Barenburg	Stichting Stadswarmte Ypenburg	Reken kosten in overeenstemming met NMDA.	Wat betreft de kosten voor afsluiten vragen wij om in overeenstemming met het NMDA beginsel de kosten te rekenen die zouden gelden voor een overeenkomstige afsluiting van aardgas.	In MvT al voldoende uiteengezet waarom we voor afsluiting overgaan tot een systeem met een maximumprijs op basis van werkelijke kosten (net als bij gas overigens)	Geen

Reactie van wie?		Vertegenwoordiger van?	artikel 4a: Afsluittarief			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	Risicodekking toestaan in afsluitkosten is onbegrijpelijk.	Betreft echt ondernemersrisico. Afsluiting is enige prikkel die je monopolist kan geven.	Dit betreft de beeindiging van de leveringsovereenkomst. Bij overeenkomsten met een bepaalde looptijd is het altijd toegestaan een vergoeding te eisen bij tussentijdse opzegging, zolang dit maar vastgelegd is in de overeenkomst.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt. In overgangsrecht opgenomen dat dit niet geldt voor overeenkomsten van bepaalde tijd die zijn gesloten voor

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 6, eerste lid: Aansluittarief			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
37.	T. Siertsema	Uneto-VNI	Maximumprijs is rem op innovatie	Voor de eenmalige aansluitbijdrage wordt een wettelijk maximum tarief vastgesteld gebaseerd op gemiddelde verbruikskosten. Daar gaat geen impuls vanuit om deze kosten te verlagen door innovatie. Hoe meer kosten men maakt (of daaraan toeschrijft) hoe meer geld men krijgt. Marktwerking zou hier voor scherpere prijzen kunnen zorgdragen.	Het is een maximumtarief, gebaseerd op gemiddelde werkelijke kosten. Dit betekent dat niet zo maar alle kosten die gemaakt worden resulteren in een hoger tarief.	Geen
			Onduidelijk waarom tarieven voor aansluitingen >100Kw wel mogen variëren en <100Kw niet.	Geen	Keuze voor maximumprijs betekent niet dat prijzen niet kunnen variëren, er wordt alleen een plafond op gezet. Ook voor categorie >100 kW maximumtarieven worden vastgesteld, voor zover ze onder de reikwijdte van de wet vallen.	Geen
40.	M. van de Ven	Bewoners Strijp R (Eindhoven)	NMDA moet niet worden losgelaten op moment van investeringsbeslissing	Een belangrijk min punt van de voorgestelde herziening van de Warmtewet is het loslaten van het NMDA principe op het moment van de investeringsbeslissing. Er wordt namelijk gesteld dat de aansluitkosten gebaseerd dienen te worden op de gemiddelde feitelijke kosten voor aansluiting op een warmtenet. Aangezien initiële aansluiting en jaarlijkse exploitatiekosten van de afleverset integraal onderdeel uitmaken van de ACM modelberekening voor het vaststellen van het vastrecht is het onduidelijk hoe dit vastrecht tot stand gaat komen bij de verschillende afleversets en of NMDA dan nog geldt.	Dit punt betreft de verwerking in de lagere regelgeving en wordt daarbij betrokken.	Geen
43.		Vereniging Eigen Huis	Warmteleveranciers moeten hun kosten inzichtelijk maken en aantonen	Het voorstel om (onder andere) de aansluitbijdrage te reguleren op basis van de daadwerkelijke kosten lijkt Vereniging Eigen Huis reëel. Wel is daarvoor nodig dat de warmteleveranciers die kosten ook inzichtelijk maken en aantonen. Wat gebeurt er als zij dit niet doen? Dat zou in de wettekst of lagere regelgeving moeten worden uitgewerkt en er zou een sanctie op moeten staan.	ACM doet onderzoek om op basis daarvan de maximumprijs vast te stellen. Geen nadere sancties nodig dan ACM als toezichthouder al tot zijn beschikking heeft. EZ zal bij de vormgeving van de lagere regelgeving afwegen of het nodig is om nadere eisen aan de leveranciers te stellen. De wet biedt die mogelijkheid op grond van artikel 12a, vijfde lid (nieuw)	Geen
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	Graag nadere toelichting op mogelijkheid rendabiliteitsbijdrage in rekening brengen aan projectontwikkelaar/ particuliere kaveleigenaar.	Geen	Een eventuele extra bijdrage kan niet langer onder de noemer "eenmalige aansluitbijdrage" in rekening gebracht worden bij afnemers. Het staat partijen verder vrij om op andere manieren kosten te verrekenen.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 6, eerste lid: Aansluittarief			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
47.	G. de Man	Stichting Warmtenetwerk	Regulering is bij de keuze voor een warmtevoorziening niet noodzakelijk en kan zelfs belemmerend werken op mogelijke oplossingen.	Tot slot vragen wij wel extra aandacht voor de voorstellen rond de aansluitbijdrage. Zoals het nu verwoord staat, zal deze worden gereguleerd op basis van de werkelijke gemiddelde kosten. De discussie zal in dat geval de komende tijd ongetwijfeld gaan over wat de werkelijke kosten zijn. Wat mag wel of niet worden toegerekend? Wat is een vergelijkbare nieuwe aansluiting? Het is de vraag of de beoogde transparantie ontstaat en tot extra aansluitingen leidt. De discussie moet ons inziens op een hoger abstractieniveau gevoerd worden. Is regulering van de aansluitbijdrage wenselijk? De keuze voor een warmtevoorziening vindt namelijk plaats in een marktomgeving. Gebouweigenaren en ontwikkelaars hebben keuze uit verschillende aangeboden technieken om hun gebouw(en) van warmte te voorzien: gas, collectieve warmte of individuele systemen, allen in combinatie met de mate van isolatie. Elke locatie of gebied heeft zijn eigen karakteristieken en vraagt dus maatwerk bij de afweging op investering, exploitatielasten en duurzaamheid. Een regulering is dus bij de keuze voor een warmtevoorziening niet noodzakelijk en kan zelfs belemmerend werken op mogelijke oplossingen. De regulering is pas nodig als klanten in een monopolioïde situatie zijn. Bij warmte is dat pas het geval na de keuze voor een aansluiting op een warmtenet. Hier is juist in het kader van de herziening geoordeeld dat meer flexibiliteit op het maken van afspraken over vastrecht en GJ-prijs en dergelijke wenselijk is. Strikter reguleren van de aansluitbijdrage is in onze ogen een tegengestelde beweging.	De wettelijke bescherming richt zich juist op de eindverbruiker, precies zoals in deze reactie opgemerkt wordt. Gebouweigenaren en projectontwikkelaars en warmteleveranciers staat het vrij om afspraken te maken over (verdeling van) kosten en financiering, maar de aansluitbijdrage wordt vanaf nu zuiver gereguleerd. Bovendien is de afnemer geen onderdeel van de gemaakte afspraken, wordt hij, in tegenstelling tot bij gas en elektriciteit, vervolgens geconfronteerd met een monopolist die afspraken over tarieven heeft gemaakt met andere partijen, en kunnen tot nu toe alleen bij warmte extra kosten in rekening gebracht worden voor de aansluiting. De geconstateerde excessieve tarieven die hiervoor in rekening gebracht worden, zijn aanleiding om tot betere bescherming van de gebonden gebruiker over te gaan. Dat neemt niet weg dat partijen op een andere wijze kosten te verrekenen, buiten de aansluiting op het warmtenet om.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt.
51	O. van der Gaag	NVDE	Een op kosten gebaseerd max tarief voor aansluitbijdragen voor individuele aansluitingen op nieuwe netten zal nieuwe investeringen verhinderen.	Verduurzaming vereist conform de Warmtevisie van het Kabinet o.a. nieuwe warmtenetten. De totstandkoming van nieuwe warmtenetten gaat gepaard met een complex onderhandelingsproces tussen gemeente, projectontwikkelaars/woningeigenaren en degene die het warmtenet aanlegt waarbij afwegingen gemaakt moeten worden t.a.v. (de kosten voor) alternatieve (duurzame) warmtevoorzieningen in de gebouwde omgeving. Een eenvoudige op (gemiddelde) kosten gebaseerde maximum aansluitkostenregeling voor individuele aansluitingen op nieuwe netten zoals de nieuwe Warmtewet voorstelt, zal nieuwe investeringen verhinderen omdat dit lokaal maatwerk verhindert.	Een eventuele extra bijdrage kan niet langer onder de noemer "aansluitbijdrage" in rekening gebracht worden bij afnemers. Het staat partijen verder vrij om op andere manieren kosten te verrekenen. Zie toelichting hierboven.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 6, eerste lid: Aansluittarief			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
52.	J. Verweij	Energie Nederland	Laat commerciële verkeer tussen projectontwikkelaar/ gebouweigenaar en warmtebedrijven vrij. Uniforme aansluitbijdrage niet wenselijk: per project sprake van een andere situatie	Dat betekent geen landelijk door de overheid bepaald maximum voor eenmalige aansluitbijdragen (behoudens de onvoorziene, eenmalige aansluiting) om te voorkomen dat de realisatie van nieuwe lokale warmteprojecten - met hoge vaste kosten en lage variabele kosten - stopt. Projectontwikkelaars, gemeenten en warmtebedrijven komen tot een business case waarbij het vaak zo is dat de initiële kosten hoog en de variabele kosten laag zijn. Denk bijvoorbeeld aan de éénmalige investering die nodig is voor het benutten van restwarmte. De voorgestelde introductie van een uniforme gereguleerde aansluitbijdrage blokkeert (nieuwe) projecten. Blijkens de Memorie van Toelichting is de reden voor het willen maximeren van de aansluitbijdrage gelegen in de veronderstelling dat hiervoor te hoge tarieven in rekening worden gebracht die geen recht zouden doen aan de werkelijke kosten daarvan. Energie-Nederland is het met deze veronderstelling fundamenteel niet eens met (de noodzaak van) het reguleren van maxima voor de eenmalige aansluitbijdrage.	Een eventuele extra bijdrage kan niet langer onder de noemer "aansluitbijdrage" in rekening gebracht worden bij afnemers. Het staat partijen verder vrij om op andere manieren kosten te verrekenen. Zie toelichting hierboven.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt.
			Omdat er in de huidige tariefssystematiek zoals genoemd in de Memorie van Toelichting geen direct verband bestaat tussen de werkelijke kosten en de periodieke verbruikstarieven (GJ-prijs en vastrecht) is de éénmalige bijdrage zodoende thans de sluitpost voor de warmteleveranciers om projecten levensvatbaar te kunnen exploiteren.	De aansluitbijdrage is in de huidige praktijk voor het warmtebedrijf het sluitstuk van de business case voor een nieuw warmtenet waarin de overige opbrengsten grotendeels gereguleerd zijn door middel van de Warmtewet. Over de hoogte van de aansluitbijdrage voor nieuwe warmtenetten worden in de specifieke projecten onderhandelingen gevoerd met de betrokken gemeenten, ontwikkelaars, corporaties en/of andere gebouweigenaren, afhankelijk van de specifieke situatie ter plekke. Deze partijen hebben in die gevallen de mogelijkheid ook voor andere alternatieven te kiezen, zoals aardgas of all-electric oplossingen en zijn daarmee in staat een gedegen afweging te maken tussen deze alternatieven waarin vaak ook de duurzaamheidscomponent wordt betrokken.	Een eventuele extra bijdrage kan niet langer onder de noemer "aansluitbijdrage" in rekening gebracht worden bij afnemers. Het staat partijen verder vrij om op andere manieren kosten te verrekenen. Zie toelichting hierboven.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt.

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 6, eerste lid: Aansluittarief			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			<p>Met reguleren aansluitbijdrage treed overheid in vrije domein, war geen sprake is van monopoliepositie. Onderhandelingsvrijheid van partijen wordt buiten spel gezet.</p>	<p>De Warmtewet beoogt de (klein)verbruiker van warmte te beschermen tegen onredelijke tarieven en voorwaarden m.b.t. aansluiting, transport en levering van warmte. Met het reguleren of maximeren van een aansluitbijdrage treedt de wetgever in het vrije domein van de (ver)bouwers, eigenaren en verhuurders van onroerend goed die afwegingen maken over de wijze waarop zij hun gebouwen van warmte voorzien en de gemeenten die afwegingen maakt over de (duurzaamheid) van de energie infrastructuur in hun plangebieden. In dit vrije domein is in het geheel geen sprake van een monopoliepositie van enig warmtebedrijf aangezien er door de concessie verstrekkers van nieuwe projecten ook voor andere warmtebedrijven en andere (duurzame) alternatieven, zoals all-electric, kan worden gekozen. Dit geldt ook voor de (potentiële) eerste eigenaren van individuele woningen. Aan het kopen/bouwen van de woning zit het (vrijwillig) aanvaarden van de betaling van een aansluitbijdrage verbonden. Dit staat los van het feit dat deze eigenaren later tevens verbruikers van warmte worden, die wat betreft de hoogte van hun leveringstarief door de Warmtewet beschermd worden.</p>	<p>De afnemer is geen partij in de onderhandelingen tussen partijen over verstrekken van een concessie en de voorwaarden waaronder dat gebeurt. Anders dan bij elektriciteit en gas, wordt de afnemer bij warmte geconfronteerd met een monopolist die zowel leverancier als netbeheerder is. Het aanvaarden van de aansluitbijdrage staat dus geenszins los van het feit dat de eigenaar later tevens verbruiker van warmte wordt.</p>	<p>Geen</p>
			<p>In de Memorie van Toelichting wordt gesteld dat naar de mening van het Kabinet een financieel tekort in de business case niet via de aansluitbijdrage moet worden opgelost. De Toelichting maakt echter niet goed duidelijk hoe dan wel. Vooralsnog is hier geen andere oplossing voor geboden.</p>	<p>Om nieuwe aansluitingen op warmte te realiseren, nu en in de toekomst, is een sluitende business case voor het aanleggen van nieuwe warmtenetten onontbeerlijk. Energie-Nederland acht het bovendien onmogelijk om met één landelijk maximum of landelijk gemiddelde die aansluitbijdrage adequaat te reguleren voor alle mogelijke nieuwe projecten en beschouwt een dergelijke aanpak als een dermate ingrijpende operatie die de onderhandelingsvrijheid van warmtebedrijven, gemeenten en bouwers en gebouweigenaren geheel buiten spel zet. Dit zal het realiseren van nieuwe projecten in een dergelijke situatie naar onze mening onmogelijk maken. Het Kabinet beoogt, zie de Warmtevisie, om de aardgasafhankelijkheid te verminderen. Aardgasafhankelijkheid afbouwen gaat echter niet samen met het regulatorisch hinderen van gezonde business cases voor een belangrijk alternatief van aardgas, zijnde collectieve warmte.</p>	<p>Zoals vermeld in de toelichting zijn discussies over de (kosten van) infrastructuur en business cases onderdeel van de bredere discussie over de energievoorziening (Energierapport, Energieagenda) en de besluitvorming die daarop volgt. Dit wetsvoorstel loopt daar niet op vooruit.</p>	<p>Geen</p>

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Artikel 6, eerste lid: Aansluittarief			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
			Tarieftoezicht van ACM voor gebonden gebruikers is niet de plaats om complexe investeringsafweging tussen bouwers en verhuurders op te lossen.	Dit is zelfs gevaarlijk voor verdere ontwikkeling van warmtenetten. ACM kan immers geen rekening houden met brede gebiedsontwikkeling en bouwkosten voor vb. all electric woningen, duurzaamheidseisne van gemeenten en de woonlastendiscussie voor sociale verhuur.	De gebonden gebruiker is geen partij bij de onderhandelingen tussen bouwers en verhuurders. De uitkomsten van die onderhandelingen zijn wel bepalend voor de kosten waar deze gebruikers mee geconfronteerd worden. Dit wetsvoorstel biedt heldere kaders waar de onderhandelende partijen rekening mee kunnen houden en beschermt de gebonden gebruiker.	Geen
58.	Th. Barenburg	Stichting Stadswarmte Ypenburg	Verdwijnen onderscheid voorziene/onvoorziene aansluiting goede zaak.		Ondersteuning van het geconsulteerde wetsvoorstel	Geen
			Voor wat betreft hoogte: alleen componenten die eenmalig worden geïnvesteerd en daarna evenlang meegaan als de gehele economische levensduur van de	Vastrecht moet alle componenten bevatten van iedere 15 jaar te vervangen onderdelen.	Dit betreft de uitwerking in de lagere regelgeving. Commentaar wordt daarbij betrokken.	Geen
			Breng mogelijkheden, kosten en procedures voor aansluiten wettelijk in overeenstemming met analoge aansluitmogelijkheden, procedures en kosten van aardgasaansluiting in overeenstemming met NMDA belofte		In de toelichting bij het wetsvoorstel is naar mening van EZ voldoende uiteengezet waarom op dit onderdeel gekozen wordt om met het oog op de toekomst niet voor NMDA te kiezen, maar voor een tarief op basis van werkelijk gemiddelde kosten.	Geen
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	Moet echt eenmalig zijn en niet jaarlijks terugkeren.	Geen	Eens.	Toelichting is op dit punt verduidelijkt.

		artikel 5, tweede en vierde lid: Koud/lauw water				
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	actie	
20.	Ir. R.P. van Leeuwen	Saxion University of Applied Sciences	Vervang begrip "hoeveelheid warmte" door "hoeveelheid te leveren exergiewaarde"	"Integrale kosten" in relatie tot "hoeveelheid warmte" is verwarrend. Beter is "hoeveelheid te leveren exergiewaarde"	Het wetsvoorstel gaat uit van een vast maximumbedrag per GJ voor levering van warmte. De Exergiewaarde is onder meer afhankelijk van de omgevingstemperatuur en leent zich derhalve niet goed voor het vaststellen van een vast bedrag	Geen
24.	Drs. R.W.E. Vrij	VVE 100Hoog (Rdam)	Bij rendementen onderscheid maken tussen WKO bedrijf als energiewinner en warmteleverancier.	Met betrekking tot het (mogelijk lage) financiële rendement van de warmteleveranciers willen wij erop wijzen, dat bij een WKO installatie een energiebesparing kan worden bereikt van 40% a 50% door middel van het terugwinnen van de warmte, die door koeling in de grond is (terug-) gebracht. Daardoor hoeft de warmteleverancier navenant minder warmte elders in te kopen. Het hoeft geen betoog dat in deze tijd van lage energieprijzen de exploitatie van die warmtebron minder oplevert dan in tijden van hoge energie prijzen. Wij pleiten er voor om bij de beoordeling van de financiële rendementen van warmteleveranciers met een WKO installatie twee hoedanigheden te onderscheiden: die van energiewinner (vergelijkbaar met een Shell en een Gasunie) en die van warmteleverancier. Alleen laatst genoemde hoedanigheid is in het kader van de Warmtewet relevant.	De warmtewet reguleert de levering van warmte, onder meer door middel van een maximumtarief. Met dit wetsvoorstel wordt die wet zodanig gewijzigd dat een afwijkend maximumtarief kan worden vastgesteld voor levering van warmte met een WKO-systeem. Het wetsvoorstel ziet dus inderdaad niet op het winnen van warmte, maar slechts op de levering daarvan.	Geen

		artikel 5, tweede en vierde lid: Koud/lauw water				
Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Opmerking	Onderbouwing	Reactie EZ	actie	
51.	O. van der Gaag	NVDE	Advies om verschillende afrekenmethodes in stand te houden. Opwaardering bronwarmte zou niet onder warmtewet moeten vallen, dit omdat dan prijsrestrictie van een uitontwikkelde HR-ketel dreigt.		Advies wordt betrokken bij nader onderzoek naar de regulering van koude en lauw water.	Geen
			Koude reguleren met vast recht	Bij uitwerking van tarief voor koude moet er rekening mee worden gehouden dat in veel gevallen alleen vastrecht in rekening wordt gebracht. Regulering obv daadwerkelijk verbruik koude ongewenst.	Advies wordt betrokken bij nader onderzoek naar de regulering van koude en lauw water.	Nee

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Meetkosten warmtekostenverdeling			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
12.	Dhr. J. Plönissen/ M. dhr. Zwaans	NL VVE	1., pleit voor handhaving afrekening in GJ en centrale GJ meter in blokverwarmingssituaties		het verplicht stellen van het plaatse van een GJ meter in gebouwgebonden blokverwarmingssituaties was inderdaad een knelpunt ten aanzien waarvan de minister had toegezegd dat dit zou worden opgelost bij de herziening van de warmtewet. Dit is in de consultatieversie abusievelijk over het hoofd gezien. Deze omissie is hersteld in reactie op de consultatie.	Wetsvoorstel en toelichting aangepast (artikel 8, negende lid, ingevoegd).
			2. er zal een boeteregeling moeten komen voor handhaving verplichting bemetering (ter uitvoering artikel 13 EED) voor gevallen die buiten warmtewet komen te liggen.		Artikel 13 van de EED schrijft voor dat lidstaten sancties vaststellen die doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. In artikel 18 van de Warmtewet is bepaald dat de ACM in geval van een overtreding van het bij of krachtens deze wet bepaalde de overtreder een last onder dwangsom kan opleggen. Een last onder dwangsom is volgens het Nederlands recht een sanctie, zij het een reparatoire. Dit betekent dat de sanctie gericht is op rechtsherstel (het repareren van de situatie waarin de overtreding zich voordoet) en ervoor moet zorgen dat de overtreding beëindigd wordt. Nederland heeft bij de implementatie van de EED op dit punt bewust gekozen voor de reparatoire sanctie van de last onder dwangsom. Dit omdat het doel van artikel 9 van de EED (verzekeren dat waar technisch en financieel mogelijk iedereen individueel bemeterd wordt en anders het gebruik inzichtelijk wordt gemaakt dmv WKV's of een kostenverdeelsystematiek) beter geborgd wordt door een last onder dwangsom dan door een boete (een punitieve sanctie). Een boete is namelijk sanctie die voor een vergrijp slechts eenmalig oplegt. Het 'ne bis in idem- beginsel' staat er aan in de weg dat voor dezelfde overtreding twee keer een punitieve sanctie wordt opgelegd. Als de leverancier na de boete de meetverplichting nog altijd niet naleeft kan ACM de opgelegde boete op grond van artikel 18 nog een keer met 100% verhogen. Daarna staan zowel ACM als de gebruiker met lege handen. Een last onder dwangsom daarentegen loopt door tot de overtreding verholpen is. Voor ieder vastgesteld tijdvak waarin de overtreding niet verholpen is, verbeurt er automatisch een dwangsom. De last onder dwangsom voldoet daarmee beter aan het vereiste van doeltreffendheid en evenredigheid. Nederland heeft deze wijze van implementatie van de EED gemeld aan de Europese Commissie. Naar aanleiding van de implementatie van dit specifieke punt zijn er van de zijde van de EC geen opmerkingen gemaakt. Nederland heeft dan ook geen reden om aan te nemen dat deze wijze van implementatie voldoet aan de eisen van de EED.	Nee
			3. In de EED staat voorgeschreven dat 4 maal per jaar inzage dient te worden gegeven in de individuele verbruiken. In de Warmtewet staat zelfs 6 maal per jaar. Wij stellen voor dit minimaal 4 maal per jaar te verplichten.		Richtlijn (EU) nr. 2012/27/EU (de energie efficiency richtlijn) is voor wat betreft het onderdeel 'inzage in verbruiksgegevens' geïmplementeerd in het Besluit factuur en verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie. Daarbij is door de wetgever gekozen voor een frequentie van 6 maal per jaar. Dit vereiste geldt niet alleen voor warmte, maar ook voor gas en elektriciteit. Verlaging van de frequentie is op grond van artikel 7, tweede lid, van het Besluit factuur en verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie mogelijk op verzoek van de gebruiker. Het ministerie van EZ ziet geen aanleiding om de frequentie aan te passen en de frequentie te laten afwijken van de voor elektriciteit en gas geldende frequentie.	Geen
			4. onderzoek in hoeverre Europese normen inzake meters naar NL		Normen inzake meetinrichtingen zijn vervat in de Metrologiewet en de regelgeving die daarop is gebaseerd, niet in de warmtewet. De warmtewet schrijft alleen voor dat er een meetinrichting moet zijn.	Geen

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Meetkosten warmtekostenverdeling			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
15.	H. Jonkman	Vereniging Meetbedrijven Nederland	Indiener geeft aan grote moeite te hebben met bepalingen over WKV. Waar de knelpunten zitten	Geen	Deze opmerking leent zich niet goed voor een reactie in het kader van de consultatie.	Geen
17.	Dhr. W. van den Bogerd	Klimaatgarant	Afrekening in goed geïsoleerde gebouwen moet obv m2 ipv gigajoules via een eigen meter	Het warmteverlies van een appartement wordt nauwelijks bepaald door het eigen gedrag, maar vooral door het gedrag van de burens. Is warmtemeting en afrekenen van het Gigajoule-gebruik dan wel de juiste methode? Met de genoemde metingen is aangetoond dat in een modern, zeer goed geïsoleerd gebouw, de bewoners met elkaar het gebouw op temperatuur houden. Het lager of hoger zetten van de thermostaat door 1 bewoner heeft slechts marginaal effect op het energiegebruik van het gebouw, maar is van grote invloed op de onderlinge verhoudingen in energiekosten tussen bewoners. Iedereen kent inmiddels de verhalen van de jongeren die de thermostaat op 18 graden zetten en niets hoeven af te rekenen omdat de burens hen met gratis warmte subsidiëren.	De opmerking is interessant, maar op dit moment biedt deze opmerking onvoldoende aanleiding om af te stappen van het systeem van afrekening op basis van GJ. We openen nu de mogelijkheid om de noodzakelijke correcties aan te brengen door middel van het gebruik van correctiefactoren. Hiermee kan een vergelijkbaar resultaat worden bereikt.	Nee
23.	W. Wiegers	Warmtemeterservice B.V.	Praktisch probleem 8a lid1: als verbruiker vraagt om WKV dan moet hele gebouw voorzien worden van WKV, ook bij verbruikers die er niet om gevraagd hebben. Doet tekstsuggestie.		Dit voorstel klopt niet. Artikel 8, tweede lid, gaat over individuele warmtemeters. Die kunnen op verzoek worden geplaatst (tenzij...). Artikel 8a, eerste lid, gaat over WKV's aan het plaatsen van WKV's ligt geen verzoek van de verbruiker ten grondslag.	Nee

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Meetkosten warmtekostenverdeling			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
28.	Dhr. K.Oomen	VVE Belang	<p>1. Pleit voor behoud mogelijkheid om kosten dmv warmtekostenverdeelsystematiek te verdelen over gebruikers.</p> <p>2. Verplichting voor VVE om individuele meter te plaatsen niet logisch. Zou bij energiebedrijf moeten liggen.</p>		<p>Op grond van artikel 8a bestaat er een mogelijkheid om kosten door middel van een warmtekostenverdeelsystematiek toe te rekenen aan verbruikers. Van deze optie mag echter slechts gebruik worden gemaakt indien het toerekenen van individueel verbruik financieel of technisch niet mogelijk is op basis van meting met behulp van een individuele meter of warmtekostenverdelers. De beperkte mogelijkheid om gebruik te maken van warmtekostenverdeelsystemen vloeit voort uit artikel 9 van de Richtlijn 27/2012/EU. Hiervan kan door de lidstaat niet worden afgeweken.</p> <p>De warmtewet voorziet thans in een verplichting voor de leverancier om individuele meters te plaatsen. Indien de leverancier de VVE is, dan rust deze verplichting, logischerwijs, op de VVE.</p>	Nee
37.	T. Siertseman	Uneto-VNI	<p>WKV's kunnen doorberekend aan verbruikers ook als hiervoor geen economische argumenten zijn. Moet worden genuanceerd en beperkt tot die gevallen waarin warmte per huishouden wordt afgerekend.</p>	Geen	<p>Het uitgangspunt op grond van de Warmtewet is dat wanneer dit technisch mogelijk en economisch haalbaar is warmteverbruik moet worden gemeten met behulp van een individuele meter. Slechts wanneer dit niet mogelijk is kan gebruik worden gemaakt van een individuele warmtekostenverdelers. Ook in dat geval wordt het daadwerkelijk warmteverbruik per huishouden bepaald en wordt op basis van dit daadwerkelijk verbruik afgerekend. Slechts wanneer ook dit niet kostenefficiënt is mag gebruik worden gemaakt van een warmtekostenverdeelsystematiek. In dat geval wordt het daadwerkelijk verbruik zo nauwkeurig mogelijk bepaald op basis van een vooraf vastgestelde rekenmethode. In alle gevallen wordt warmte per huishouden afgerekend.</p>	Geen
38.	F. van Blokland	IVBN/Vastgoed Belang, VGM NL en Forumvast	<p>Met voorstel valt op dit punt te leven voor verhuurders</p>	<p>Bij de warmtelevering, niet door een gebouwgebonden installatie, maar door een externe warmte-leverancier via een 'warmtenet', behoudt de verhuurder echter wel verplichtingen omtrent het bevorderen van individuele bemetering, daar waar dat redelijkerwijs technisch haalbaar is en ook kostenefficiënt kan. Kosten voor de huur van een warmtewisselaar en warmtekostenverdelers kunnen op grond van het nieuwe wetsvoorstel worden doorberekend. Ook kunnen correctiefactoren worden toegepast in de bestaande bouw; het toepassen van correctiefactoren is echter niet verplicht. Dit zijn verplichtingen waar vanuit verhuurders mee te leven valt.</p>	NVT	NVT

	Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Meetkosten warmtekostenverdeling			
			opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
59.	R. Groot Wassink	Woonbond	<p>Veel klachten over functioneren WKV's. Installaties niet goed waterzijdig geregeld. NEN 7440 schrijft noodzaak goed waterzijdig regelen alleen informatief voor. Zou dwingend voorgeschreven moeten zijn.</p>	<p>In het voorstel kunnen hogere meetkosten door het gebruik van kostenverdelers worden doorberekend aan de afnemers. Over het functioneren van deze meters in blokverwarmingsinstallaties krijgen wij veel klachten. Een belangrijke oorzaak is dat de metingen niet goed verlopen omdat de installaties niet goed waterzijdig zijn ingeregeld. In de NEN 7440 die de warmtekostenverdeelsystematiek beschrijft staat alleen 'informatief' dat goed waterzijdig inregelen noodzakelijk is voor een correct functioneren van de verdeelsystematiek en de metertjes. In de aangepaste regelgeving zou dit dwingend moeten worden voorgeschreven, zodat afnemers dit kunnen afdwingen en zij ook waar voor hun geld krijgen.</p>	<p>Het waterzijdig inregelen van binneninstallaties kan invloed hebben op de warmtekostenverdeling. Dit omdat de WKV slechts op één plek op de radiator de temperatuur meet. Als de radiator slecht is ingeregeld, kan het zijn dat de onderkant van de radiator koud blijft. De WKV meet dan een te hoog warmtegebruik. In de praktijk is vaak juist de onderkant van de radiator te warm, omdat de waterstroom te groot is. De aanbeveling om waterzijdig in te regelen wordt op verschillende plaatsen genoemd en staat ook in de norm NEN 7440 (over warmtekostenverdeling), een gangbare technische norm. Het is niet nodig om deze norm tot algemeen verbindend voorschrift te verheffen. Het correct waterzijdig inregelen van een WKV behoort op grond van artikel 8a, vijfde lid, van de Warmtewet tot de taak van de leverancier. Op grond van deze bepaling is de leverancier namelijk verplicht om warmtekostenverdelers en andere technische voorzieningen voor benadering, meting of registratie van het aandeel van de individuele verbruiker in het totale verbruik, aan de hand van daarvoor gangbare technische normen te installeren geïnstalleerd en toe te passen.</p>	Nee

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
3	7.	E. Offermans	Bewonersvereniging 4HEO (Rotterdam)	Fatale datum opnemen waarop leveranciers afrekening moeten sturen plus sancties voor overtreding	Als bewonersvereniging pleiten wij ervoor dat er in de Nieuwe Warmtewet een fatale datum wordt opgenomen waarop de warmteleverancier met de verbruikers moet afrekenen. Wij stellen voor dat er wordt afgerekend vóór 1 juli van het jaar dat volgt op het af te rekenen jaar. Bovendien zouden wij graag zien dat er sancties tegen de warmteleverancier (vaak de verhuurder) worden opgenomen in de wet omdat er nogal eens een loopje wordt genomen met een fatale datum en de verbruiker nergens heen kan om zijn klacht aan te kaarten.	Voorstel overnemen. Op basis van de Elektriciteitswet en de Gaswet heeft ACM de "Beleidsregel factureringstermijnen energie" vastgesteld waarin is opgenomen binnen welke termijn leveranciers en netbeheerders een eindafrekening moeten sturen aan afnemers, inclusief sancties. Dit dient inderdaad ook voor warmteafnemers te gelden.	Wet aanpassen is niet nodig, kan in lagere regelgeving. Obv huidig artikel 2, eerste lid, kan in secundaire regelgeving aanvullende voorwaarden gesteld worden zoals eenzelfde termijn van 8 weken net als bij elektriciteit en gas.
4	11.	M. Bilius	DCMR	Relatie met andere regelgeving verduidelijken in MvT.	Uiteraard is de Warmtewet niet de enige wet die warmtetoepassing kan bewerkstelligen. Wij zijn verheugd dat in de gelijktijdig ter consultatie voorliggende Omgevingswet de gasaansluitplicht vervalt en dat vervangende besluiten over energieinfrastructuur worden neergelegd bij lokale overheden. De in deze reactie genoemde verspilleffing of uitkoppelplicht is wellicht uit de Warmtewet gehaald omdat deze beter in een andere wet past. Mogelijk bereidt het rijk ook op warmteinfrastructuur-vlak andere regelgeving voor. Wij zouden om die reden referentie naar een breder beleidsvoornemen in de MvT informatief vinden. Dat helpt de huidige wijzigingen in perspectief te plaatsen.	Naar mening van EZ is de toelichting voldoende duidelijk over de samenhang met andere regelgeving en de noodzaak om ook buiten de warmtewet zaken te adresseren, waaronder de infrastructuur. Onduidelijk wat indiener bedoelt met het vervallen van de gasaansluitplicht in de omgevingswet. Die is verankerd in de gaswet.	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
5				<p>Wetsvoorstel is niet voldoende voor trendbreuk.</p> <p>Warmteinfrastructuur moet een nutsfunctie worden om trendbreuk te realiseren.</p>	<p>Het is ons onduidelijk of de minister van dit wetsvoorstel de trendbreuk verwacht waarvoor hij eerder heeft gepleit op het gebied van warmtetoepassing. In dit voorstel vinden wij geen verwijzingen naar de elementen die die trendbreuk moeten bewerkstelligen.</p> <p>De energietransitie-doelen vragen om een trendbreuk. Gemeenten waarmee de DCMR op het vlak van de energietransitie en warmte-ontwikkeling spreekt , vragen naar kaders van het rijk waar ze mee aan de slag kunnen. Zij wachten op instrumentering van de transitiedoelen: geen gasaansluitplicht meer, kunnen afwegen tussen warmtedistributie en individuele all electric oplossingen op basis van maatschappelijke kosten en baten en realisatie van die infrastructuur die als maatschappelijk beste keus uit de bus komt. Waarbij geen onderscheid is tussen de warmte- en elektriciteitsinfrastructuur en die van gas, zodat de verantwoordelijkheid van het netbedrijf voor de energie infrastructuur volledig is en er geen oneigenlijke wij-zij elementen meespelen bij het bepalen van de beste oplossing per gebied. En waardoor er een partij is die de verantwoordelijkheid heeft om warmteinfrastructuur aan te leggen.</p>	<p>Naar mening van EZ is de toelichting voldoende duidelijk over de noodzaak om ook buiten de warmtewet zaken te adresseren om de gewenste trendbreuk te realiseren. Genoemde discussie over de nutsfunctie is onderdeel van de Energiedialoog en daarop volgende Energieagenda.</p>	Geen
6				<p>Herintroductie en gebruik artikel lozing restwarmte</p>	<p>De DCMR ziet een maatschappelijk belang voor het instellen van een verspilheffing voor warmte en een weggeefplicht voor ongebruikte resten – in dit geval restwarmte. Wij begrijpen dat dit niet een breed gedragen voorstel is dat onmiddellijk door het rijk kan worden ingevoerd. Wij pleiten ervoor hierover de dialoog te (her)openen.</p> <p>Het lijkt erop dat een vorm van heffen op verspilling en een plicht om restwarmte om niet ter beschikking te stellen (en dan geen heffing meer te hoeven betalen) een van de beste en minst ingrijpende mogelijkheden is om een trendbreuk te realiseren voor zowel restwarmtetoepassing als het tegengaan van verspilling.</p> <p>Uit oogpunt van het voorkomen van verspilling en het vergroten van draagvlak voor warmtelevering past het om te kijken naar herintroductie en gebruik van voormalig artikel 32.</p>	<p>In tegenstelling tot wat de indiener beweert, is het artikel niet uit de wet verdwenen. Zie artikel 43 van de Warmtewet. Dit wetsvoorstel verandert hier niets aan.</p>	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
7	12.	Dhr. A. Mourik	Kences	Aanpassing Woningwaarderingstelsel (WWS) gewenst	Aanpalende wetgeving/besluitvorming Met de komst van de Warmtewet is ook het WWS aangepast. Omdat warmte en alle componenten weer onder de huurwetgeving kunnen vallen, zou deze aanpassing weer ongedaan gemaakt kunnen worden. Hierbij wordt als gedachte meegegeven om alleen reductie op de waardering van verwarmde vertrekken door te voeren indien voor de warmtewisselaar of ander stooktoestel een afzonderlijke bijdrage naast de huur wordt betaald.	Dit is een onderwerp voor het ministerie van BZK. EZ heeft dit gemeld aan BZK en is in overleg met betrokken partijen.	Geen
8	15.	Herman Jonkman	Vereniging Meetbedrijven Nederland	Beschikbaar stellen meetinrichting zou geen monopolie leverancier moeten zijn.	Warmtemetingen in meetinrichtingen moeten net als bij elektriciteit en gas in vrije markt gebracht worden. Minister is hier niet consequent.	Uit de evaluatie noch uit andere meldingen is gebleken dat dit punt voor problemen zorgt. Het in rekening te brengen tarief voor meting is wettelijk gemaximeerd op basis van het vergelijkbare meettarief voor gas.	Geen
9				Verwijzen naar Metrologiewet voor kwaliteit warmtemeters.	Er wordt in de vigerende Warmtewet en het wetsvoorstel m.b.t. aanpassingen steeds verwezen naar eisen en/of regelgeving voor warmte meters en/of warmte meetinrichtingen. Warmtemeters vallen sinds 2015 al onder de Metrologiewet. Een warmte leverancier is verplicht een poolsystematiek te hebben voor warmte meters die in gebruik zijn. Deze poolsystematiek dient te worden goedgekeurd door Agentschap Telecom. Waarom wordt er in dit wetsvoorstel op zijn minst niet verwezen naar de Metrologiewet als het gaat om meters die bij gebruikers zijn geïnstalleerd. De Metrologiewet biedt immers bescherming m.b.t. de kwaliteit van de warmtemeters op het moment dat deze in gebruik zijn?	De opmerking is correct. Alleen is expliciete verwijzing naar de Metrologiewet niet nodig in dit wetsvoorstel aangezien het niets verandert aan de bepalingen rondom warmtemeters.	Geen
10				Twee vragen over AMvB met eisen meetinrichting nav artikel 8. 6e lid	In dit artikel wordt verwezen naar een AMvB waarin eisen worden gesteld aan de meetinrichting. Deze zin is tweeledig: 1; eisen worden gesteld aan een meetinrichting. 2: eisen worden gesteld aan een meetinrichting die op afstand uitleesbaar zijn. Vraag 1; In welke AMvB is dit vastgelegd? Vraag 2: Zijn de eisen m.b.t. een op afstand uitleesbare meetinrichting in hetzelfde AMvB beschreven of wordt hier verwezen naar de EED?	Antwoord op vraag 1: Besluit meetinstrumenten en marktdeelnemers Antwoord op vraag 2: Besluit op afstand uitleesbare meetinrichtingen	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
11	24.	Drs. R.W.E. Vrij	VVE 100Hoog (Rdam)	Wet schiet tekort in bescherming gebonden consument voor kwaliteit van de tegenprestaties, geen eisen aan kwaliteit en serviceniveaus. Invoering service level agreements om kwaliteit prestatie leverancier te garanderen.	In Artikel 2 lid 1 en Art. 3 lid 1b en 1d is sprake van 'overeengekomen kwaliteitsniveaus'. Met wie overeengekomen? Juist hier verdient de positie van de niet ter zake kundige consument, die tegenover een monopolide aanbieder staat, versterkt te worden! Uit marktonderzoek blijkt dat consumenten bij hun leverancierskeuze de aspecten 'kwaliteit' en 'service' belangrijker vinden dan het onderdeel 'prijs'. Dus afspraken over 'prijs' zonder afspraken over wat je ervoor krijgt, bieden consumenten in gebonden situaties geen bescherming. Sterker nog: door de prijsdruk is de kans op 'under performen' van de leverancier zelfs groter, omdat de klant toch niet van leverancier kan veranderen. Op dit punt ervaren wij de noodzaak van een betere bescherming van onze leden (appartement eigenaren). Minimum kwaliteitsniveaus in lagere regelgeving opnemen voor gereguleerde producten.	Niet overgenomen. Wet biedt naar mening van EZ voldoende mogelijkheden om kwaliteit vast te leggen in de leveringsovereenkomst en verplichting voor de leverancier om goede kwaliteit te leveren.	Geen
12	27.	Steven Adriaansen	Gemeentelijk Platform Kabels & leidingen	Meerjarige projectafstemming voor boven -en ondergrondse infra activiteiten binnen gemeenten onvoldoende 'gecoördineerd'. Ligt er mogelijkheid om deze coördinatie in warmtewet te verbeteren?	Meerjarige project-afstemming van bovengrondse en ondergrondse infra-activiteiten is thans in veel gemeenten gestoeld op vrijwillige samenwerking tussen gemeenten en netbeheerders. Soms schieten netbeheerders tekort in hun assetmanagement en worden verouderde netten niet gelijktijdig vervangen met die van andere netbeheerders. Met name Warmtebedrijven kunnen daarin laks zijn. Ingrijpen van de rijksoverheid om hen te dwingen door – mede vanuit een maatschappelijk belang van behoud van kwaliteit van de openbare ruimte/ beperking schades aan verharding, graafrust en kostenbesparing door werk met werk te maken - tijdige investering hun net te vervangen, zou kunnen helpen deze inefficiënte gang van zaken te verbeteren. Wij vragen u om te onderzoeken hoe de herziening van de Warmtewet hier een bijdrage aan kan leveren.	Coördinatie van boven- en ondergrondse infra-activiteiten binnen gemeenten raakt meer dan alleen warmtenetten. Het licht dan ook in de rede dat dit punt vanuit een bredere invalshoek wordt opgepakt dan alleen vanuit de Warmtewet. In de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION) wordt voorzien in een verplichting tot informatieuitwisseling ten behoeve van het voorkomen van ongevallen en beschadigingen aan kabels en leidingen. Deze verplichtingen zijn ook van toepassing op warmtenetten. Het Agentschap Telecom houdt toezicht op de naleving van de WION.	Geen
13				Geen afspraken over aansprakelijkheid gevolgen graafschade. Zou dit in de warmtewet naar analogie met telecommunicatiewet landelijk,		De Warmtewet is op dit punt in lijn met de Elektriciteitswet en de Gaswet. EZ ziet geen aanleiding dit aan te passen.	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
14	32.	diversen	Stichting Stadsverwarming	Kosten onderhoud binneninstallate moeten in mindering gebracht worden op het vastrecht.	Aangezien de verbruiker verantwoordelijk is voor het onderhoud van de binneninstallatie (gezien het verhoogde lekkagerisico in vergelijking met een conventionele CV-installatie), is dit onderhoud zeker van belang en moeten de kosten hiervan in mindering gebracht worden op het vastrecht. Terwijl de onderhoudsmonteur bij een gasverbruiker tijdens de jaarlijkse controle van de CV-ketel gratis of tegen geringe meerkosten ook de binneninstallatie van de gaswoning kan controleren, moet er voor de inspectie van de binneninstallatie van een warmte consument speciaal een installateur langskomen. De meerkosten hiervan zouden via het NMDA moeten worden verrekend in het vastrecht. Dit aspect ontbreekt op dit moment in de NMDA vastrechtberekening. Zeker wanneer aanvullende veiligheidsmaatregelen als een indirecte afleverset of een adequate lekbeveiliging ontbreken, kan niet op regelmatige inspectie van de binneninstallatie worden bezuinigd.	Advies betrekken bij uitwerking lagere regelgeving.	Geen
15				In Artikel 8, zesde lid, onderdeel b (Wetsvoorstel) staat per abuis afleverset i.p.v. meetinrichting		Terechte constatering.	Wet aangepast
16				Individuele bemetering moet verplicht worden. Iedere bewoner moet accurate meter hebben.	Wij vinden dat iedere bewoner een accurate meter moet hebben of moet kunnen krijgen om zo beter bewust te worden van zijn of haar energiegebruik en de daarbij behorende kosten. Tevens krijgt een flat/appartement bewoner met een eigen bemeterde aansluiting de regie over zijn of haar eigen warmterekening terug. Het is niet uit te leggen dat in heel Nederland slimme meters worden uitgerold voor energiebesparing en dat een grote groep consumenten wordt opgepadeld met een meetinstrument dat niets over kosten of verbruik zegt.	EZ volgt hier direct de Europese regels over individueel bemeteren. Alleen als technisch of financieel niet mogelijk, kan er gekozen worden voor warmtekostenverdeling.	Geen
17				Als geen leveringsovereenkomst gesloten is moet deze verplicht alsnog gesloten worden	In veel gevallen ontbreekt een goede contractuele basis voor de levering van warmte tussen warmteleverancier en consument. Wij pleiten voor een rechtsgeldig gesloten overeenkomst tussen warmteleverancier en consument. Waar dit nog niet het geval is, dient dit te worden gerepareerd cq. alsnog te worden overeengekomen.	Eens met de inbreng. Artikel 3 van de Warmtewet bevat deze plicht echter al. Is dus een kwestie voor de toezichthouder.	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
18	34.	K. Mast	Gemeente Delft	Oproep tot heroverweging dialoog over heffing op lozing restwarmte.		Zie vergelijkbare opmerking DCMR. Wetsvoorstel verandert niets op dit punt. Mogelijkheid bestaat al in de wet. Of de mogelijkheid toegepast wordt is een afweging die gemaakt wordt in het kader van de bredere discussie over de energievoorziening.	Geen
19				Warmtewet moet geen belemmering vormen voor fossielvrije maatschappij en initiatieven daarvoor.	Voor afbouw gasinfrastructuur is integrale benadering nodig: zowel in relatie tot elektriciteit en gas als in relatie tot andere regelgeving.	EZ erkent deze noodzaak, zoals in de toelichting uiteengezet.	Geen
20	35.	M. van Hooijdonk	Natuur en Milieu	Wijzigingen zijn nog niet voldoende om verdere ontwikkeling van de markt voor duurzame warmte en doelen energieakkoord te halen. Stimuleert oplossingsrichtingen		Wetsvoorstel is een eerste stap in Energietransitie. EZ onderkent dat er meer nodig is dan alleen aanpassing van de Warmtewet om doelstellingen te halen, zoals in de toelichting uiteengezet	Toelichting op dit punt aangescherpt.
21				Verduurzaming aantrekkelijker maken door prijsniveau duurzame warmte te verlagen door a. NMDA los laten, b. niet duurzame warmte extra belasten, c. terugleveren warmte tegen een terugleververgoeding mogelijk maken, d. lozing restwarmte tegengaan, e. nieuwbouwwijken niet op gas		Dit advies betreft meer dan alleen de Warmtewet en is onderdeel van de bredere discussie over de energievoorziening. In de toelichting is al voldoende verduidelijkt waarom gekozen is om op dit moment NMDA te handhaven voor het leveringstarief. NMDA loslaten zou op dit moment sowieso niet leiden tot lagere warmtepreizen.	Geen
22				Duurzaamheidsdoelen per wijk laten formuleren door		Is onderdeel van de bredere discussie over de energievoorziening.	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
23	36.	H. Weber	Provincie Zuid-Holland	<p>Artikel 43 invullen door: a. verplichting restwarmte zonder winstoogmerk aan te bieden, b. publieke medefinanciering van investeringen in uitkoppeling van restwarmte</p>	<p>Benutting van restwarmte die nu wordt geloosd in lucht en water, is zeker in het eerste deel van de periode tot 2050 nodig voor voldoende aanbod om de gewenste schaalvergroting van warmtelevering op gang te brengen. In de Warmtewet is in artikel 43 opgenomen dat de minister aan een bedrijf eisen en regels kan stellen met betrekking tot het nuttig gebruik van restwarmte (bijvoorbeeld een verbod op lozing van restwarmte).</p> <p>Inmiddels verplicht de Energy Efficiency Directive (EED) van de EU tot onderzoek naar mogelijkheden voor het benutten van industriële restwarmte. Maar feitelijk leiden beide invalshoeken nog niet tot substantiële resultaten. Uitgangspunt voor het benutten van nu geloosde restwarmte kan zijn: de te benutten restwarmte wordt door de producent zonder winstoogmerk aangeboden, maar kost de producent ook gegarandeerd niets (en wellicht kunnen credits van resulterende CO2 emissiebeperking worden toegekend aan de producent). Publieke medefinanciering van investeringen in uitkoppeling van restwarmte kan nodig en gewenst zijn. Er is nu in zekere zin sprake van een 'ongelijk speelveld' tussen de winning van restwarmte en aardwarmte (aardwarmte komt in aanmerking voor SDE+ subsidie, restwarmte niet). Een (meer dan tot nu toe) effectief rijksbeleid voor de benutting van industriële restwarmte is nodig, zoals ook geconstateerd tijdens de Warmtetafel op 2 juni jl.. Indien de keuze blijft om dit niet nader uit te werken in de Warmtewet, is het toch gewenst in de memorie van toelichting aan te geven hoe de minister benutting van industriële restwarmte langs andere weg denkt te gaan realiseren.</p>	<p>Zie vergelijkbare opmerking DCMR. Wetsvoorstel verandert niets op dit punt. Mogelijkheid bestaat al in de wet. Of de mogelijkheid toegepast wordt is een afweging die gemaakt wordt in het kader van de bredere discussie over de energievoorziening.</p>	Geen
24	37.	T. Siertsema	Uneto-VNI	<p>Marktwerking wordt door voorstel op veel plaatsen beperkt. Centraal gereguleerde markt biedt weinig mogelijkheid voor andere bedrijven die zich uitgedaagd voelen door energie transitie</p>	<p>UNETO-VNI stelt vast dat op vele plaatsen in het voorstel marktwerking wordt beperkt, of tegengegaan. Nieuwe aanbieders, innovatie, uitbreiding en decentrale opwekking worden aldus nodeloos ontmoedigd, waardoor bovengenoemde doelstelling waarschijnlijk niet zal worden behaald. Gekozen is voor een centraal gereguleerde markt, voornamelijk ten behoeve van bestaande aanbieders. Dit biedt weinig mogelijkheden voor (andere) bedrijven die zich uitgedaagd voelen door de energietransitie.</p>	<p>Deze opmerking betreft hoofdzakelijk de afleversets. In de toelichting voldoende toegelicht waarom deze keuze is gemaakt. Verder maakt de inbrenger niet duidelijk waar we de marktwerking beperken, voor zover er sprake is of kan zijn van marktwerking bij de levering van collectieve warmte. Dit wetsvoorstel opent juist mogelijkheden voor nieuwe initiatieven, onder andere door de toegang tot de netten beter te reguleren.</p>	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
25	39.		IPO	Inzet restwarmte komt onvoldoende terug in voorstel. Dit zou echter hoogste prioriteit moeten krijgen in Trias energetica	Besparing onder andere door benutting van restwarmte de hoogste prioriteit krijgt in de trias energetica. Ook via wet- en regelgeving zoals de Energy Efficiency Directive (EED-richtlijn) en de Wet Milieubeheer worden bedrijven en overheden aangezet tot energiebesparing. De benutting van restwarmte past naadloos in dit beleid. Tot slot is restwarmte in veel gevallen essentieel voor een positieve businesscase en daarmee uitrol. Pas op termijn kan deze bron worden aangevuld of vervangen door bijvoorbeeld geothermie. In de praktijk merken provincies dat bedrijven nog onvoldoende inzicht geven in restwarmte en deze warmte ook onvoldoende beschikbaar stellen. Om de benutting van restwarmte te stimuleren vragen wij de minister via een heffing of verbod op lozing van restwarmte bedrijven te stimuleren om restwarmte te benutten. Daarnaast zien wij kansen voor de uitrol van warmtenetten wanneer de SDE subsidie die voor geothermie is opengesteld ook voor restwarmte wordt opengesteld.	Zie vergelijkbare opmerking DCMR. Wetsvoorstel verandert niets op dit punt. Mogelijkheid bestaat al in de wet. Of de mogelijkheid toegepast wordt is een afweging die gemaakt wordt in het kader van de bredere discussie over de energievoorziening.	Geen
26				Vraag om strategie uitfasering aardgas.	In de warmtevoorziening in de samenleving moeten groeien. Om die reden vragen wij de minister om in de Energie Agenda een strategie op de uitfasering van aardgas op te nemen waarin ingegaan wordt op; <ul style="list-style-type: none"> - vergroting van draagvlak voor energiebesparing en vergaande aanpassingen in de gebouwde omgeving. Een verbetering van het imago van warmtelevering is daarbij cruciaal. - besluitvorming over de verdeling van verantwoordelijkheden in dit proces van uitfasering over alle betrokken partijen. - Innovatie op het gebied van slimme netten en opslag, aangezien de uitfasering zal zorgen voor een sterke toename van de vraag naar duurzaam opgewekte stroom. Hierbij zullen diverse alternatieve opties in beeld komen, waarvan naast warmtelevering de all-electric variant er een is. 	Heeft niet met dit wetsvoorstel te maken. Zoals indiener aangeeft is dit onderdeel van de bredere discussie over de energievoorziening (Energierapport, Energieagenda).	Geen
27	42.	D. Arescu	Cogas	bestaande warmteprojecten mogen geen (negatieve) impact ondervinden van veranderde regelgeving.	Cogas acht het van essentieel belang dat bestaande warmteprojecten geen (negatieve) impact ondervinden vanwege veranderende wetgeving. Het klantbelang van een betrouwbaar en kwalitatief energiesysteem is geborgd binnen de investeringsbeslissingen gemaakt bij aanleg. Er ontstaat afbreukrisico wanneer bestaande vastgelegde randvoorwaarden veranderen tijdens de exploitatie van dergelijke energiesystemen. Daarom pleit Cogas er voor dat bestaande warmteprojecten niet onder een herziening komen te vallen waarbij productie, levering en beheer verplicht worden gesplitst. Deze splitsing mag niet gelden voor bestaande warmteprojecten en in het geval van uitbreiding van een bestaand warmteproject.	Wetsvoorstel bevat geen verplichting tot splitsing. Verder regelt overgangsrecht de relatie tot bestaande contracten.	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
43.		Vereniging Eigen Huis	Geschillencommissie energie biedt geen goede rechtsbescherming.	Geschillencommissie doet inhoudelijk geen uitspraak: ACM gaat over prijs en ACM wijst klacht af wegens gebrek aan persoonlijk belang. Bindend advies sluit gang naar de rechter af. Voorstel: opnemen geschillencommissie warmtelevering in lagere regelgeving waar ook consumenten terecht kunnen.	EZ kan deze opmerking niet goed duiden. De geschillencommissie waarin de wet voorziet dient juist toegankelijk te zijn voor verbruikers van warmte. Dit zijn voor het overgrote deel consumenten (niet-zakelijke verbruiker).		
28			Opnemen verplichting openbaar maken uitspraken geschillencie.	Ook zou in de warmtewet of lagere regelgeving de verplichting moeten worden opgenomen dat de uitspraken van de Geschillencommissie over warmte(livering) openbaar worden gemaakt.	Geschillencommissie geeft aan dat ze uitspraken al openbaar maken. Op de website van De Geschillencommissie (www.degeschillencommissie.nl) worden de uitspraken van de geschillencommissies gepubliceerd. Deze aanbeveling is dus overbodig.	Geen	
29							
44.	M. Artz	Netbeheer Nederland	Basis voor lokale afweging tussen energievormen moet worden samengebracht in één toekomstbestendig en integraal wettelijk kader voor het energiesysteem.		Advies betreft bredere discussie over de energievoorziening.	Geen	
30			aanpassingen in dit voorstel moeten geen vertraging opleveren voor noodzakelijke stappen die volgen uit integrale aanpak van diverse trajecten waarin relevante		In lijn met geconsulteerde wetsvoorstel, zoals in de toelichting uiteengezet.	Geen	
31			pleidooi voor stimuleren innovaties op terrein van grootschalige uitrol lage temperatuurnetten		Deze innovatie zou binnen de experimenteerbepalingen kunnen vallen, afhankelijk van de exacte plannen van de initiatiefnemers.	Geen	
32			Ontwikkeling lagere regelgeving en samenhangende regelgeving moet parallel aan warmtewet plaatsvinden. Verzoek expliciteren uitwerkingsproces in MvT.		Eens. Er wordt ook parallel gewerkt en dit is gemeld aan de stakeholders. Geen noodzaak om dit in de MvT op te nemen.	Geen	
33			consistent doorvoeren onderscheid netbeheerder en leverancier. Aantal		Terechte constatering.	Wet op aantal punten tekstueel aangepast	
34			Tekstsuggesties artikel 4 warmtewet		Niet overgenomen. Artikel richt zich op leverancier als verantwoordelijke partij.	Geen	
35							

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
36				Suggestie vervallen artikel 9, tweede lid, onderdeel c. Warmtewet is niet langer van toepassing op verhuurders.		Niet overgenomen.	Geen
37				Suggestie vervallen artikel 12d, eerste lid. Bedoeling past niet meer bij gedachten over transitie naar duurzaam energie systeem.		Dit advies betreft meer dan alleen de Warmtewet en is onderdeel van de bredere discussie over de energievoorziening. Vooralsnog blijft het staan als onderdeel van de noodprocedure.	Geen
38				artikel 27: verplichting hoort bij netbeheerder		Niet overgenomen. Situatie bij warmte is niet gelijk aan die bij elektriciteit en gas.	Geen
39				voeg aan MvT p. 1 par. 1 comfort toe.		Niet overgenomen. Dit deel van de toelichting is wel aangepast nav meerdere	Geen
40	45.	diversen	Warmte030	Gebrek aan zeggenschap over warmtenetten/leveranciers door decentrale overheid en gebrek aan binding van leverancier met stad zorgt voor problemen. Vraag om maatschappelijke context te betrekken bij wetswijziging.		Vanzelfsprekend betrekken wij de maatschappelijke context bij iedere wetswijziging.	Geen
41	47.	G. de Man	Stichting warmtenetwerk	Om gas uit te faseren is dwingender wetgeving noodzakelijk.	De Stichting Warmtenetwerk beschouwt de herziene Warmtewet in zijn geheel beschouwd als een stap vooruit. Maar naast het ontwikkelen van een goed wettelijk kader voor de warmtevoorziening is ook dwingender wetgeving nodig om het gas uit te faseren. Zodat Nederland kan voldoen aan de wereldwijde afspraken om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.	Betrekken bij de gewenste integrale benadering van de Energietransitie, zoals in de toelichting beschreven.	Geen
42	51.	O. van der Gaag	NVDE	Maak meer werk van integrale aanpak van energiewetgeving. Dit kan suboptimalisatie voorkomen en de energietransitie mbt warmtevoorziening wellicht versnellen.		Eens, zoals uiteengezet in de toelichting bij dit wetsvoorstel.	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
43	52.	J. Verweij	Energie Nederland	Conclusie over verminderd draagvlak voor warmtelevering wordt niet herkend.	Klantenonderzoeken wijzen juist telkens eenzelfde grote klanttevredenheid uit. Stelling gebrek aan draagvlak is gebaseerd op kleine groep klanten die zich roert in publiek debat en consultaties.	Uit de evaluatie zijn 23 knelpunten rond de werking van de Warmtewet gekomen. Gekoppeld aan de vele klachten die we hebben ontvangen van afnemers, is het onzes inziens een terechte constatering dat dit geen gunstig effect op het draagvlak heeft. Vanzelfsprekend zijn er ook voldoende tevreden klanten.	Geen
44				Verkleinen rol aardgas zonder gezonde businesscase voor warmteprojecten is niet reëel.		Discussies over businesscases en de relatie tussen aardgas en warmte zijn onderdeel van de bredere besluitvorming over de energievoorziening.	Geen
45				Administratiekosten voor betalingswijzen die afwijken van gangbare (goedkoopste) betalingswijze toevoegen aan limitatieve lijst van artikel 2, derde lid.	Betaalwijzen: administratiekosten voor betalingswijzen die afwijken van gangbare (goedkoopste) betalingswijze mogen in rekening gebracht worden volgens geschillencommissie. Is echter niet opgenomen in limitatieve lijst van artikel 2, derde lid. Het lijkt raadzaam om in de wet zelf of in de Toelichting te verankeren, dat de opsomming van de tariefcomponenten niet betekent dat voor andere aanverwante producten en diensten of voor algemene kosten die aan overeenkomsten in het algemeen verbonden kunnen zijn, zoals bijvoorbeeld de administratiekosten voor handmatige overschrijvingen of acceptgiro's (i.p.v. automatische incasso), geen kosten in rekening mogen worden gebracht omdat ze niet in het rijtje van artikel 2, lid 3a staan.	EZ ziet, mede in het licht van de uitspraak van de geschillencommissie hier geen aanleiding om dit punt te reguleren in de warmtewet. De verbruiker moet de gelegenheid krijgen om op de gangbare (goedkoopste) wijze te betalen, maar kan er voor kiezen gebruik te maken van een voor de consument eenvoudiger maar voor de leverancier duurdere betaalwijze. Het is in dat geval niet onredelijk als de leverancier de redelijke kosten daarvoor aan de consument doorberekend. De consument heeft op dit punt immers een andere keuze en is niet gebonden aan de duurdere betaalwijze.	Geen
46				Bepaling over gemeentelijke bevoegdheden (artikel 39) tegen het licht houden	In het licht van discussie over plannen van warmtegebieden door decentrale overheden.	Onderbouwing ontbreekt. Zijn geen knelpunten gesignaleerd tav dit artikel. Hoort wellicht bij de bredere discussie over de energievoorziening (inclusief mogelijke decentralisatie van bevoegdheden)	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
47				Aan overgangsrecht van artikel 42a zou moeten worden toegevoegd: bestaande besluiten van gemeenten tav het aangesloten zijn op een warmtenet en het betalen van aansluitbijdragen.	Geen	Niet overgenomen. Warmtewet reguleert deze besluiten van gemeenten niet.	Geen
48	53.	R. Hofsteenge	Brede Energie Commissie	De individuele rechtsbescherming voor een afnemer an sich is onvoldoende gewaarborgd. Deze afnemer wordt niet gekwalificeerd als belanghebbende in de zin van het bestuursrecht, wegens het ontbreken van een onderscheidend persoonlijk belang op grond van de OPERA-criteria.	Verwijst naar uitspraak CBb	De rechtsbescherming van de verbruiker is in het kader van de warmtewet op verschillende manieren geborgd. EZ is is van oordeel dat dit samenstel van rechtsbeschermingsmogelijkheden een voldoende waarborg biedt voor de rechtsbescherming van individuele verbruikers. Dat niet alle partijen als belanghebbenden worden aangemerkt en daarmee niet alle partijen bezwaar kunnen maken tegen besluiten van bestuursorganen volgt uit de keuze die door de wetgever gemaakt is. In artikel 1:2 van de Awb wordt namelijk bepaald dat, om te kunnen worden aangemerkt als belanghebbende, er sprake moet zijn van een voldoende rechtstreeks belang.	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
49	57.	W. de Vreeze	Aedes	<p>Verplichting plaatsen warmteverdeelmeters in huurrecht alleen mogelijk als 70% bewoners instemt. Verplichting lijkt verder te gaan dan hetgeen de EED vereist. EED eist alleen dat meetsysteem geplaatst moet worden als dit rendabel is.</p>		<p>Dit is niet juist. De energie efficiency Richtlijn (artikel 9, lid 3) schrijft voor dat in appartementengebouwen en multifunctionele gebouwen met een centrale verwarmings-/koelingsbron of met levering vanuit een stadsverwarmingsnet of een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, (uiterlijk op 31 december 2016) ook individuele verbruiksmeters worden geïnstalleerd om het warmte- of koelingsverbruik of warmwaterverbruik voor iedere eenheid te meten, waar dat technisch haalbaar en kostenefficiënt is. Als het gebruik van individuele verwarmingsmeters technisch niet haalbaar of niet kostenefficiënt is om warmteverbruik te meten, worden individuele warmtekostenverdelers gebruikt om het warmteverbruik van elke radiator te meten, tenzij de lidstaat aantoont dat de installatie van die warmtekostenverdelers niet kostenefficiënt is. In die gevallen kunnen alternatieve kostenefficiënte methoden voor de meting van het warmteverbruik worden overwogen. Eenzelfde getrapte benadering is, ter implementatie van dit artikel, opgenomen in</p>	Geen
50	58.	Th. Barenburg	Stichting Stadswarmte Ypenburg	<p>Vragen om de "geinstitutionaliseerde verspilling" tenminste enigszins te kunnen voorkomen om de verplichting in te voeren dat alle nog aan te leggen hoge-temperatuurnetten zó worden ontworpen dat zij zonder kostbare technische aanpassingen ook op lage temperatuur kunnen</p>	<p>Hoge temperatuurnetten dragen slechts tijdelijk bij aan duurzaamheid, maar niet aan hernieuwbare energie. Lagere temperatuur netten kennen niet de omschreven problemen van hoge temperatuurnetten, maar daar gelden andere kanttekeningen</p>		Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
51				Neem apart vastrecht op voor huurders en breng deel daarvan in rekening bij verhuurder (kapitaaldeel vastrecht)	Huurders van warmte woningen zouden het deel van het warmte vastrecht dat te maken heeft met de investering in de CV-ketel niet hoeven betalen, omdat zij via de huur van hun woning al betalen voor de aanwezigheid van een complete CV-installatie in hun woning. Toch lijkt het regelmatig voor te komen dat huurders in het vastrecht worden aangeslagen als eigenaren, terwijl zij in de huur niet voor deze bijdrage worden gecompenseerd. Wij menen dat huurders hiertegen beschermd moeten worden, ook door hen te beschermen voor de juridische stappen die zij anders zouden moeten ondernemen om de huur van hun warmte woning aan te laten passen aan het hoge vastrecht. Omgekeerd zijn de juristen van de leverancier en de verhuurder veel beter in staat om de wet op deze punten correct uit te voeren. Wij vragen u daarom in de wet de tarief voor huurders apart te noemen, en op te nemen dat de leverancier na aansluiting op warmte van een huurwoning verplicht is bij de verhuurder het kapitaalsdeel van het vastrecht in rekening te brengen, en niet bij de huurder, en pas nadat de verhuurder in reactie hierop expliciet, zowel jegens de leverancier als de huurder, heeft aangetoond dat de kale huur van de woning geen bijdrage voor een CV-ketel bevat, de leverancier het recht heeft het kapitaalsgerelateerde deel van het vastrecht bij de huurder in rekening te brengen.	Gezien de beperking van de reikwijdte van de Warmtewet is deze suggestie niet langer relevant.	Geen
52				Schrijf voor blokverwarmingssituaties verplicht gebruik individuele warmtemeters met afleverset voor om verbruik correct te bepalen.	Voorts vragen we nog graag de aandacht voor huurders in een appartementencomplex met blokverwarming. In deze woningen worden momenteel veelal zogenaamde verdampmeters op de radiatoren toegepast voor de meting van het verbruik. Tevens worden correctiefactoren vanwege de ligging van de woning in het complex gebruikt, die corrigeren voor het feit dat b.v. een appartement aan de buitkant meer verstoekt dan een appartement in het midden. Het gebruik hiervan leidt tot veel onduidelijkheid in de juiste afrekening.	EZ geeft hier uitvoering aan artikel 9 van de Energie Efficiency Richtlijn (2012/27/EEG). Alleen als technisch of financieel niet mogelijk, kan er gekozen worden voor elektronische warmtekostenverdeling. Wanneer dat niet kostenefficient is kan worden gekozen voor een warmtekostenverdeelsystematiek.	Geen

	A	B	C	D	E	F	G
1		Reactie van wie?	Vertegenwoordiger van?	Overige opmerkingen			
2				opmerking	onderbouwing	Reactie EZ	Actie / aanpassing wetsvoorstel
53	59.	R. Groot Wassink	Woonbond	Herziening komt niet op goede moment.	Oogmerk van de herziening is om de regelgeving voor collectieve warmtelevering beter te laten aansluiten op toekomstige ontwikkelingen in het kader van de energietransitie. Gezien deze doelstelling is de vraag gerechtvaardigd of het moment van deze herziening het meest ideale is of dat er meer duidelijkheid moet zijn over de voorwaarden en vervolgstappen om tot de energietransitie te komen. Dat hoeft verbeteringen op de bovengenoemde punten overigens niet te vertragen. Zoals in de Memorie van Toelichting (MvT) staat moeten de afbouw van gasnetten, aanleg van collectieve warmtenetten en uitbreiding van elektriciteitsnetten in samenhang worden gezien. Warmte, en daaraan gerelateerde vragen rond infrastructuur en kosten, zal een belangrijk onderdeel zijn van de dit najaar op te stellen energieagenda. De voorliggende herziening gaat uit van 'no regret' maar de vraag blijft of meer duidelijkheid over de aard en omvang van de verdere uitrol van collectieve warmte, voorafgaand aan een herziening van de Warmtewet, niet te verkiezen is. Vooral ook gezien de relatief hoge kosten van warmtenetten in vergelijking met gasnetten en de vraag hoe uitbreiding daarvan in de toekomst wordt gefinancierd.	Herziening van de wet is noodzakelijk gezien de geconstateerde problemen en de uitkomsten van de evaluatie. Uitwerking van de grotere vraagstukken rondom de integrale benadering gaat nog wel enige jaren duren. Zo lang willen wij de betrokken partijen niet laten wachten.	Geen
54				Advies om minder hard in te zetten op aanleg en exploitatie warmtenetten gezien hoge kosten.	Er valt op het punt van duurzaamheid meer winst te behalen door bouw energie neutrale woningen en inzet op wind en zonne-energie.	Advies betreft bredere discussie over de energievoorziening en de afweging tussen verschillende manieren om in de warmtebehoefte te voorzien met bijbehorende eisen en kosten.	Geen